

แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ
ที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

GUIDELINES FOR LEVYING VALUE ADDED TAX ON LOW-VALUE
E-COMMERCE SHIPMENTS IMPORTED VIA INTERNATIONAL POST

รุ่งโรจน์ อูปรัตน์

แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ
ที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

GUIDELINES FOR LEVYING VALUE ADDED TAX ON LOW-VALUE
E-COMMERCE SHIPMENTS IMPORTED VIA INTERNATIONAL POST

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
(Public Policy and Management)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ
ที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

ของ

รุ่งโรจน์ อุปรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

.....
(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)

ประธาน

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬณี ตันติกุลานันท์)

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุลศักดิ์ ชาญณรงค์)

ชื่อเรื่อง	แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ ที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ
ผู้วิจัย	รุ่งโรจน์ อูปรัตน์
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กัลยา แซ่อึ้ง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ทั้งนี้ งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นตัวแทนคณะทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวนรวมทั้งหมด 7 คน สำหรับเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ กฎหมายและระเบียบของกรมศุลกากร 2 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย คือ ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าว และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ประกอบด้วยข้อจำกัดในด้านกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการ และด้านทรัพยากรบุคคล และ 2) แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย พบว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม และการใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

คำสำคัญ : ภาษีมูลค่าเพิ่ม, สินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ, ไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

Title	GUIDELINES FOR LEVYING VALUE ADDED TAX ON LOW-VALUE E-COMMERCE SHIPMENTS IMPORTED VIA INTERNATIONAL POST
Author	RUNGROT UPARAT
Degree	MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Dr. Kanlaya Saeoung

This research has the following objectives: (1) to study the current state and limitations that may occur in the future in levying Value-Added Tax on low-value e-commerce shipments imported via international post in Thailand; (2) to study the guidelines for Thailand in levying Value-Added Tax on low-value e-commerce shipments imported via international post. The qualitative research was conducted with key informants among Customs Department officials at both the policy and operational levels who are directly responsible and have knowledge, expertise, and experience in levying Value-Added Tax on imported low-value e-commerce shipments, as well as officials who are representatives of working groups related to such levying, with a total of seven people. The documents used in this analysis included two papers on the laws and regulations of the Customs Department. In order to gather data, this research used document analysis and interviews, followed by content analysis to qualitatively analyze the gathered data. The results of the research found that the current state of levying Value-Added Tax on low-value e-commerce shipments imported via international post in Thailand is that there was no Value-Added Tax levied on such imports. However, if Thailand desires to levy Value-Added Tax on such imports in the future, there are still limitations in terms of levying, such as legal, management, and human resources issues. Additionally, this research also found that there were two ways for Thailand to levy a Value-Added Tax on low-value e-commerce shipments imported via international post. The first way is to improve the current tax levying method (the traditional collection method), and the second way is to combine the method of levying taxes from non-resident vendors with the method of levying taxes from intermediaries.

Keyword : Value-Added Tax, Low-value e-Commerce shipments, International post

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาบดีคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่คอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้มีการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.กัลยา แซ่อึ้ง ที่ให้ความเมตตาเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ตลอดจนคำปรึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยอย่างละเอียดทุกขั้นตอน จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและความเมตตาจากญาติให้กำลังใจ ข้อมูล และความเอาใจใส่อย่างดีรวมทั้งให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้จากคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์แก่ผู้วิจัย ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาที่ให้การส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดีอีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา ตลอดจนขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การดำเนินการวิจัยนี้อาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูลหลักจากกรมศุลกากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 7 ท่านที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ทั้งนี้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบแก่คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการจัดการเก็บภาษีอากรของประเทศต่อไป

รุ่งโรจน์ อูปรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	2
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
1.2 วัตถุประสงค์.....	5
1.3 นิยามศัพท์	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวะอากาศที่ดี.....	10
2.2 แนวคิดที่ว่าด้วยภาวะในระบอบประชาธิปไตย	10
2.3 พาณิชนยอเล็กทรอนิกส์.....	14
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดสินค้าราคาต่ำ	20
2.5 การปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ได้รับยกเว้นอากร	22

2.6	ตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า.....	23
2.7	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
2.8	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	41
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	85
3.1	การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
3.2	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.3	แผนการดำเนินการวิจัย.....	45
บทที่ 4	ผลการวิจัย	88
4.1	สถานการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	88
4.2	สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย.....	48
4.3	แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย.....	55
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	67
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	69
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	97
5.3.1	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	97
5.3.2	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	97
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	102
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญตาราง

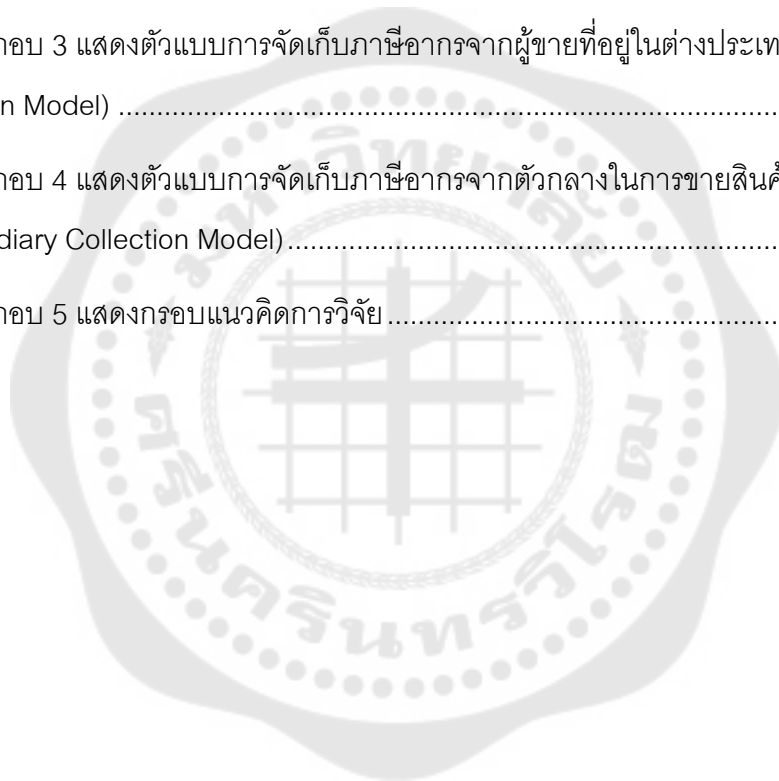
หน้า

ตาราง 1 ปริมาณการตรวจคัดไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563.....	2
ตาราง 2 แสดงมูลค่าสูงสุดของรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐควรจะได้เก็บได้จากหีบห่อพัสดุที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ซึ่งนำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563.....	4
ตาราง 3 แผนการดำเนินการวิจัย.....	45
ตาราง 4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อแรก ...	47
ตาราง 5 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่สอง	47

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม (Traditional Collection Model)	24
ภาพประกอบ 2 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศ (Purchaser Collection Model)	26
ภาพประกอบ 3 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ (Vendor Collection Model)	28
ภาพประกอบ 4 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ (Intermediary Collection Model).....	32
ภาพประกอบ 5 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ในบทที่ 1 บทนำ ของงานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้า พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศฉบับนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ส่งผลต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ ขอบเขต ของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับตามลำดับ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ของที่ได้รับยกเว้นอากร ประเภท 12 ประกอบกับประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 ได้ กำหนดให้ยกเว้นอากรแกสิ่งของที่นำเข้ามาซึ่งแต่ละรายการมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ได้รับยกเว้นอากร โดยมีเหตุผลเนื่องจากต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้ามาสูงกว่ารายได้ที่จะจัดเก็บ ได้จากสิ่งของเหล่านั้น เพราะสิ่งของเหล่านั้นมีราคาต่ำซึ่งเมื่อนำมาคูณกับอัตราอากรจึงคิดเป็นค่าภาษี อากรในจำนวนไม่มาก โดยแรกเริ่มได้มีการกำหนดให้ยกเว้นอากรเฉพาะสิ่งของที่นำเข้ามาผ่าน ช่องทางของระบบไปรษณีย์ที่ส่งระหว่างประเทศเท่านั้น และให้มีการขยายขอบเขตของการยกเว้น ค่าอากรให้แก่ของนำเข้าทุกช่องทางในปี 2551 ทั้งนี้ นอกจากของที่นำเข้ามาผ่านช่องทางไปรษณีย์ ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกินจำนวน 1,500 บาทจะได้รับการยกเว้นจากอากรศุลกากรแล้วของ ดังกล่าวยังจะได้รับการยกเว้นจากค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต หากสิ่งของนั้นเป็นของ ที่จะต้องเสียค่าภาษีสรรพสามิตในเวลาที่มีการนำเข้าหรือส่งออกตามปกติ (ล้วน ปางสุข, 2537)

อย่างไรก็ดี จากการเติบโตของพาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce: e-Commerce) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลกอันเป็นผลมาจากวิถีชีวิตประจำวัน ของประชาชนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการสั่งซื้อสินค้า ผ่านระบบออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์) ประกอบกับการส่งเสริมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมไทยไปสู่เศรษฐกิจ และสังคมดิจิทัลของภาครัฐ ได้ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าสิ่งของทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นช่องทางที่มีต้นทุนการขนส่งต่ำกว่าช่องทางอื่น และเป็นช่องทาง การนำเข้าที่จะมีการจัดเก็บภาษีอากรเมื่อสินค้ามาถึง ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้า ซึ่งต่างจากการขนส่ง

สินค้าเร่งด่วน (Express Consignment) โดยผู้ให้บริการรายใหญ่ เช่น FedEx หรือ DHL ที่เรียกเก็บค่าบริการซึ่งได้รวมค่าภาษีอากรนำเข้าที่อาจเกิดขึ้นในขณะนำเข้าจากผู้ให้บริการตั้งแต่ขั้นตอนการชำระค่าบริการในประเทศต้นทาง

ตาราง 1 ปริมาณการตรวจคัดไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563

ปีงบประมาณ	จำนวน (หีบห่อ)
2557	3,299,082
2558	4,540,584
2559	5,969,238
2560	7,367,027
2561	7,585,315
2562	5,989,619
2563	4,817,355

ที่มา: กรมศุลกากร. (2564). การประชุมคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ครั้งที่ 1/2564 [เอกสารประกอบการประชุม]. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

จากตาราง 1 เห็นได้ว่าจำนวนหีบห่อพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีการตรวจคัดในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี ซึ่งเป็นตัวเลขที่สะท้อนถึงการเติบโตของการซื้อขายสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมใช้ไปรษณีย์ระหว่างประเทศเป็นช่องทางในการขนส่งสินค้าดังกล่าว เนื่องจากมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการขนส่งต่ำกว่าช่องทางอื่น ๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2563 หีบห่อพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีการตรวจคัดจะมีจำนวนลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลให้อากาศยานสำหรับขนส่งพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศไม่สามารถทำการบินได้อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการเดินทางเข้าออกของแต่ละประเทศ รวมถึงผู้บริโภคเลือกที่จะใช้จ่ายในสินค้าที่จำเป็นต่อการมีชีวิตรอยู่

ในสถานการณ์ที่มีโรคระบาดมากกว่าการซื้อสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564) (เอกสารจากเว็บไซต์) อีกทั้งยังเกิดภาวะการณ์ขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์สำหรับบรรทุกสินค้าทั่วทั้งโลก โดยตู้คอนเทนเนอร์กว่าร้อยละ 90 ถูกผลิตในประเทศจีน เนื่องจากปัญหาสงครามการค้าในปี 2562 ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาลดการผลิตตู้คอนเทนเนอร์ลงร้อยละ 40 และหลายฝ่ายกังวลว่าการส่งออกสินค้าจากประเทศสหรัฐฯ ไปยังประเทศจีนจะลดลงมากขึ้น

การเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และปริมาณการนำเข้าสิ่งของทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้เริ่มส่งผลให้รายได้ของรัฐที่สูญเสียไปจากการยกเว้นภาษีอากรให้แก่สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะสิ่งของประเภทสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท สูงกว่าต้นทุนในการจัดเก็บ โดยคาดว่าหากมีการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มประมาณ 700 ล้านบาทต่อปี (มติชนออนไลน์, 2564) (เอกสารจากเว็บไซต์) ซึ่งสอดคล้องกับข้อแนะนำของคณะกรรมการด้านการจัดเก็บรายได้ของแผ่นดินที่แต่งตั้งขึ้นตามมติของคณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติในการปิดจุดรั่วไหลของรายได้ของรัฐที่มาจากสิ่งของที่มีการนำเข้าผ่านทางช่องทางของไปรษณีย์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท โดยเสนอให้เข้มงวดตรวจสอบสินค้าที่ยกเว้นภาษีศุลกากรและต้องเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศุลกากร และกรมสรรพากร (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 53, 58) ทั้งนี้ หากคำนวณรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มสูงสุดที่รัฐสูญเสียไปจากการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าที่มีการนำเข้าผ่านทางช่องทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่รัฐควรจะได้จัดเก็บได้ โดยนำเอาปริมาณหีบห่อพัสดุที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในแต่ละปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2563 ตามตารางที่ 1 มาคูณกับ 1,500 ซึ่งมาจากการสมมติให้แต่ละหีบห่อพัสดุที่นำเข้ามีราคาสูงสุดไม่เกินราคาตามที่ประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 กำหนดให้ได้รับยกเว้นอากร คือ 1,500 บาท ก็จะได้ผลลัพธ์เป็นมูลค่าการนำเข้าหีบห่อพัสดุทางไปรษณีย์สูงสุดในแต่ละปี จากนั้น จึงนำมูลค่าดังกล่าวมาคูณกับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 ก็จะทำให้ทราบได้ว่าในแต่ละปีงบประมาณรัฐจะมีความเป็นไปได้สูงสุดที่จะสูญเสียรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ควรจะได้จัดเก็บได้จากสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านทางช่องทางของไปรษณีย์ประเภทไปรษณีย์ระหว่างประเทศคิดเป็นจำนวนเท่าไร ดังนี้

ตาราง 2 แสดงมูลค่าสูงสุดของรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐควรจะได้เก็บได้จากหีบห่อพัสดุที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ซึ่งนำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563

ปีงบประมาณ	รายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่ควรจะได้เก็บได้ (บาท)
2557	346,403,610
2558	476,761,320
2559	626,769,990
2560	773,537,835
2561	796,458,075
2562	628,909,995
2563	505,822,275

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย

จากข้อมูลมูลค่าสูงสุดของรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐควรจะได้เก็บได้จากหีบห่อพัสดุที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ซึ่งนำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2557-2563 ข้างต้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลประมาณการรายได้ที่รัฐควรจะได้รับต่อปีจากภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีการจัดเก็บจากสิ่งของที่มีการนำเข้าผ่านทางช่องทางไปรษณีย์ประเภทไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ได้รับยกเว้นอากรอยู่ในปัจจุบันของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งได้ประมาณการว่ารัฐจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 700 ล้านบาทดังที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสของรัฐในการนำเงินรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ควรจะได้เก็บได้ไปพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข และการจัดบริการสาธารณะ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนั้น จากความสำคัญของการสูญเสียรายได้ของรัฐอันเนื่องมาจากการยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่ง

ศึกษาสภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันดังกล่าว หากประเทศไทยต้องการจะให้มีการจัดเก็บรายได้จากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

1.3 นิยามศัพท์

สภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน หมายถึง ระบบของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าสินค้าที่ซื้อจากแพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท และมีการนำเข้ามาทางช่องทางไปรษณีย์ประเภทไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย

แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย หมายถึง วิธีการที่เหมาะสมและเป็นไปได้ของประเทศไทยที่จะใช้ในการดำเนินการกับระบบของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าสินค้าที่ซื้อจากแพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท และมีการนำเข้ามาทางช่องทางไปรษณีย์ประเภทไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ศักยภาพของระบบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย หมายถึง ความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในระบบการจัดเก็บค่าภาษีอากรจากสินค้าที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศมายังประเทศไทย โดยผ่านทางช่องทางของระบบไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ซึ่งได้แก่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรมศุลกากร และตัวแทนรับชำระค่าภาษีอากร

สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ หมายถึง คำเรียกทั่วไปที่ใช้อ้างอิงสิ่งใดก็ตามที่จัดส่งโดยบริการต่าง ๆ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และมีการนำเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับร่วมกันสำหรับบริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญาสากลไปรษณีย์ที่ว่าด้วยการให้บริการไปรษณีย์ (Universal Postal Convention) ซึ่งประเทศสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union: UPU) ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างกัน ประกอบด้วยไปรษณีย์ภัณฑ์ พัสดุไปรษณีย์ และไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

สินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ หมายถึง สิ่งของที่มีการซื้อขายระหว่างกันระหว่างผู้ซื้อสินค้า และผู้ขายสินค้า โดยผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งแต่ละหีบห่อมีราคาของสินค้าซึ่งได้รวมเอาค่าขนส่ง และค่าประกันภัยระหว่างประเทศแล้วมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท และได้รับยกเว้นจากค่าอากรขาเข้าตามที่กำหนดไว้ภาค 4 ของที่ได้รับยกเว้นอากร ประเภทที่ 12 ของพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในงานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศฉบับนี้จะดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยโดยศึกษาจากประกาศกรมศุลกากรที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำของเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากรทางไปรษณีย์

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้าที่อยู่ในต่างประเทศ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce Platform) ผู้ขนส่งสินค้า ธนาคารพาณิชย์ที่ทำหน้าที่ในการโอนเงินค่าสินค้านำเข้าระหว่างประเทศ ประชาชนผู้ซื้อสินค้าหรือผู้บริโภคในประเทศซึ่งมีสถานะเป็นผู้บริโภคขั้นสุดท้ายปลายทางในประเทศ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าดังกล่าวเป็นภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบหลักของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้า ดังนั้น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจึงเป็นข้าราชการของกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บค่าภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าผ่านช่องทางของระบบไปรษณีย์ระหว่างประเทศ โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง โดยอาศัยเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ รวมถึงผู้ที่เป็นตัวแทนของคณะทำงานซึ่งมีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิเคราะห์เอกสารภายใต้งานวิจัยฉบับนี้เริ่มต้นตั้งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นปีที่มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 (ฉบับที่ 8) เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมความในประเภทที่ 12 ของภาค 4 ของที่ 12 ของพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 (ให้ยกเว้นอากรแก่นำเข้าที่แต่ละรายมีราคาไม่เกินที่อธิบดีกรมศุลกากรประกาศกำหนด ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) จนถึงปัจจุบัน และจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564-กุมภาพันธ์ 2565

1.5 ข้อยกจำกัดของการวิจัย

แม้ว่างานวิจัยฉบับนี้จะกล่าวถึงแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้มิได้มุ่งศึกษาในมิติของแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรม และความเสมอภาคภายใต้ฉากทัศน์ของการปฏิรูปภาษีอากรในภาพรวมทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จำเป็นต้องอาศัยการประเมินความเสี่ยงต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งมิได้มุ่งศึกษาถึงแนวทางการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะในบริบทของการซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ที่เกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ ให้แก่รัฐสามารถนำข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปสู่การทบทวน และพัฒนาแนวทางการจัดเก็บรายได้ ของหน่วยงานที่เหมาะสมกับประเทศไทย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานในต่างประเทศ มากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 นี้เป็นการนำเสนอแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 10 ประเด็น ได้แก่

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาษีในระบอบประชาธิปไตย

2.3 พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดสินค้าราคาต่ำ

2.5 การปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ได้รับ ยกเว้นอากร

2.6 ตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้า พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์นำเข้า

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี

หลักภาษีอากรที่ดี หมายถึง ระบบภาษีอากรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีแต่ละประเภท เพื่อที่รัฐจะได้นำเงินภาษีอากรที่จัดเก็บได้มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมหรือจัดสรรประโยชน์ให้แก่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าประสงค์บางประการ อย่างไรก็ดี ประชาชนผู้มีสิทธิในทรัพย์สินซึ่งรวมถึงรายได้ที่ตนเองครอบครองอยู่ด้วยนั้นก็ควรได้รับความเคารพในสิทธิครอบครองทรัพย์สินดังกล่าว กล่าวคือ รัฐจะต้องไม่เบียดบังหรือจัดเก็บภาษีอากรโดยละเมิดสิทธิของประชาชนเกินกว่าความจำเป็นแห่งประโยชน์สาธารณะ

ทั้งนี้ หลักภาษีอากรที่ดีได้รับการกำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 1776 โดย อัดัม สมิท (Adam Smith) ตามที่ปรากฏในหนังสือ The Wealth of Nation โดยหลักการดังกล่าวประกอบด้วย ดังนี้

2.1.1 หลักความยุติธรรม (Equity)

ภาษีที่ดีจะต้องมีการจัดเก็บอย่างทั่วถึง ปราศจากการเลือกปฏิบัติ และเก็บตามกำลังความสามารถของผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการเสียภาษีให้แก่รัฐ

2.1.2 หลักความแน่นอน (Certainty)

ภาษีที่ดีจะต้องมีความชัดเจน ความแน่นอน สามารถรู้ได้ว่าใครบ้างที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี และเสียเป็นอะไร จำนวนเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และใช้อัตราเท่าไรในการคำนวณ นอกจากนี้ ข้อความที่ปรากฏในกฎหมายทางด้านภาษีอากรจะต้องมีความชัดเจน ไม่มีความกำกวมในการตีความ อีกทั้งหลักความแน่นอนนี้ยังรวมไปถึงกรณีที่รัฐจะต้องมีนโยบายในการจัดเก็บภาษีอากรที่แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยเกินไป เพื่อให้ภาคเอกชนและประชาชนสามารถวางแผนการดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตได้

2.1.3 หลักความสะดวก (Convenience)

ภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ง่ายเช่นกัน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ รวมถึงแบบคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่ซับซ้อน และประชาชนปฏิบัติตามได้ง่าย อีกทั้งการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนผู้เสียภาษีก็นับว่าดีด้วยเช่นกัน

2.1.4 หลักความประหยัด (Economy)

ภาษีที่ดีต้องมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บน้อย หากแต่เก็บภาษีอากรได้เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ในการจัดเก็บภาษีอากรจะต้องนำค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าใช้จ่ายของรัฐที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากร ค่าใช้จ่ายของประชาชนผู้เสียภาษีสำหรับการปฏิบัติตามกฎหมาย และค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากการบิดเบือนในทางเศรษฐกิจมาพิจารณาประกอบการจัดเก็บภาษีนั่นด้วย เพราะถ้าหากพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายของรัฐเพียงอย่างเดียวจะไม่ถูกต้อง ครบถ้วน (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17)

2.2 แนวคิดว่าด้วยภาษีในระบอบประชาธิปไตย

ประชาชนมีหน้าที่จ่ายภาษีอากรให้แก่รัฐ เพื่อแลกกับการมีรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ในการทำหน้าที่จัดสรรบริการสาธารณะให้แก่ตนเอง ดังนั้น ในการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนของรัฐประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐาน 6 ประการคือ

2.2.1 หลักการมีรายได้ที่พอเพียง (Sufficient Revenues)

ในสังคมประชาธิปไตย รัฐจำเป็นต้องมีรายได้ที่พอเพียงต่อการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานในทางกลับกัน หากรัฐมีรายได้ที่ไม่พอเพียงต่อการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานของรัฐแล้ว รัฐก็ไม่สามารถที่จะดูแลประชาชนภายในรัฐให้อยู่ดีกินดี ไม่สามารถทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขและเรียบร้อย และไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้ นั่นหมายความว่า รัฐนั้นจะกลายเป็น

รัฐล้มเหลว (Failed State) ที่เต็มไปด้วยอาชญากรรม การก่อการร้าย ปัญหาเสพติด ฯลฯ อันจะหาความสุขสงบมิได้ ส่งผลให้ประชาชนต้องดิ้นรนต่อสู้เอาชีวิตรอดด้วยตนเองไปวันๆ หากผู้ไม่ได้อ้อมตักเป็นเหยื่อของผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจมืดกดขี่ข่มเหงเอาเปรียบ สภาพเช่นว่านี้ย่อมทำให้สังคมของรัฐนั้นไม่เจริญก้าวหน้าและไม่เป็นประชาธิปไตย

2.2.2 หลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance)

รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยไม่สามารถจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนได้ หากประชาชนไม่ยินยอมหรือเห็นชอบต่อการจัดเก็บภาษีนั้น แม้ว่าการเสียภาษีอากรจะเป็นหน้าที่ของประชาชนมีสภาพบังคับ และไม่ได้เป็นไปโดยความสมัครใจ ดังนั้น หากรัฐจะจัดเก็บภาษีอากรหรือรายได้อื่น ๆ จากประชาชน ก็จำเป็นต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนเห็นชอบเสียก่อน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐเพื่อจัดเก็บภาษีอากรโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น โดยรัฐจะใช้ดุลยพินิจหรือใช้อำนาจในการจัดเก็บภาษีอากรเกินขอบเขตตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้มิได้ อีกทั้งจะให้การยกเว้นหรือมีการลดหย่อนแก่บุคคลใดหรือหน่วยงานใดมิได้ หากกฎหมายมิได้กำหนดไว้ให้สามารถกระทำเช่นนั้นได้

ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการจัดเก็บภาษีอากรในระบบประชาธิปไตยมิได้จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงินที่จัดเก็บได้เพียงอย่างเดียว หากแต่หมายรวมถึงการทำให้ประชาชนมีการเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ สามารถทำให้คนที่พยายามจะเลี่ยงภาษีมีการเสียภาษีเหมือนคนอื่น ๆ ดังนั้น หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรของรัฐในระบบประชาธิปไตยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนยินยอมที่จะเสียภาษีด้วยความสมัครใจให้ได้มากที่สุดนอกเหนือไปจากหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากร กล่าวคือ ทำให้ผู้เสียภาษีอากรยินดีที่จะจ่ายค่าภาษีอากรตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มิใช่พยายามหาช่องทางที่จะเลี่ยงภาษีอยู่ตลอดเวลา

2.2.3 หลักความเสมอภาค เป็นธรรม (Equality and Equity)

ในสังคมระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนทุกคนควรมีความเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะ และควรมีภาระในทางภาษีอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย การแบกรับภาระค่าภาษีอากรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันมิได้หมายถึงประชาชนทุกคนจะต้องเสียค่าภาษีอากรให้แก่รัฐในจำนวนที่เท่ากัน แต่หมายถึง ประชาชนแต่ละคนควรมีค่าภาระภาษีตามอัตราส่วนของความสามารถในการเสียภาษี หรือตามอัตราส่วนของสวัสดิการและบริการของรัฐที่แต่ละคนจะได้รับการจัดสรรแล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐจะต้องไม่มีใครที่ได้รับสิทธิยกเว้น หรือมีสิทธิพิเศษที่จะไม่เสียภาษี

2.2.4 หลักความไม่ซับซ้อน (Simplicity)

ระบบภาษีอากรที่ซับซ้อนอาจเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น การจัดเก็บค่าภาษีอากรหลายประเภท จัดเก็บในหลายอัตรา มีการกำหนดข้อยกเว้น หรือให้การลดหย่อนที่มีความซับซ้อน หรือมีการกำหนดโครงสร้างของภาษีทางอ้อมสูงเกินไป รัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนสาธารณะจัดเก็บภาษีร่วมกันหลายประเภท หรือรัฐบาลใช้วิธีการก่อกั้นผูกพันล่วงหน้าในหลายรูปแบบ หรือมีระบบที่ใช้ในการจัดเก็บรายได้ หรือบริหารค่าใช้จ่ายทางการคลังหลายระบบ หรือรัฐบาลอาจจะให้ข้อมูลทางด้านภาษีอากรและรายได้ของรัฐที่ไม่เพียงพอต่อประชาชน หรือเป็นข้อมูลที่ไม่ชัดเจน

2.2.5 หลักความแน่นอน คงเส้นคงวา (Certainty)

ตามหลักการแล้ว ภาษีที่มีการจัดเก็บมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนกลายเป็นที่รู้จักของประชาชนจะเป็นภาษีอากรที่สามารถจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้รัฐมีรายได้ที่แน่นอน และมีความคงเส้นคงวา ดังนั้น รัฐไม่ควรเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีบ่อยเกินไป ไม่ว่าจะเป็นการยกเลิกภาษีเก่า กำหนดภาษีใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี เปลี่ยนแปลงวิธีการที่ใช้ในการประเมินภาษีบ่อยเกินไป เพราะอาจมีโอกาสดำเนินการต่อต้านภาษีจากประชาชน นอกจากนั้น ภาษีอากรที่ไม่แน่นอนยังอาจส่งผลให้รัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะสร้างผลกระทบทำให้รัฐมีรายได้จากค่าภาษีอากรที่ไม่แน่นอนตามไปด้วย และอาจทำให้รัฐไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศเอาไว้ได้

2.2.6 หลักสวัสดิการสังคม (Social Welfare)

การที่รัฐในระบอบประชาธิปไตยเก็บภาษีอากรและนำเงินค่าภาษีอากรที่จัดเก็บได้ไปใช้จ่าย รัฐจะต้องสามารถทำให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตหรือมีสวัสดิการสังคมที่ดีขึ้น ดังนั้น รัฐจึงควรเก็บภาษีจากประชาชนให้น้อยที่สุดและนำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบภาระภาษีกับสวัสดิการที่ประชาชนจะได้รับคืนมาจากการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐ ซึ่งการลดภาระภาษีส่วนเกิน (Excess burden หรือ Dead weighted loss) หรือการสูญเสียความอยู่ดีกินดีของประชาชนที่เป็นผลมาจากการเก็บภาษีของรัฐนอกเหนือไปจากจำนวนเงินภาษีที่ประชาชนต้องจ่ายให้แก่รัฐโดยตรงให้เหลือน้อยที่สุด ก็เป็นอีกหลักการหนึ่งที่จะช่วยลดการสูญเสียสวัสดิการสังคม แต่ภาษีอากรก็ได้มีแต่ด้านลบแต่เพียงเท่านั้น ในอีกด้านหนึ่งการเก็บภาษีอากรก็สามารถสร้างประโยชน์ เพิ่มความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนได้ในตัวของมันเอง การเก็บภาษีอากรบางประเภทก็สามารถควบคุมพฤติกรรมที่เป็นโทษต่อบุคคลและสังคมได้ เช่น การเก็บภาษีสรรพสามิตจากสุรา บุหรี่ เบียร์ ซึ่งมีส่วนทำให้สวัสดิการสังคมโดยรวมดีขึ้น (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105)

หากพิจารณาความเป็นประชาธิปไตยด้านการจัดเก็บภาษีอากรและการหารายได้ของรัฐ พบว่า ระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยมีจุดอ่อน 8 ประการ (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 145-146) ดังนี้

(1) การมีรายได้จากภาษีอากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการสังคม ซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในทางการเมือง

(2) ภาครัฐของประเทศไทยจัดเก็บภาษีอากรโดยใช้การบังคับจัดเก็บมากกว่าการที่ประชาชนยินยอมเสียภาษีด้วยความสมัครใจ ซึ่งทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้น้อยและมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสูง รวมทั้งไม่สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย

(3) สังคมไทยมีความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายค่าภาระภาษีอากรอย่างชัดเจน โดยผู้มีรายได้น้อยต้องแบกรับค่าภาระภาษีอากรในอัตราส่วนที่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้มาก เพราะประเทศไทยยังมีสัดส่วนของภาษีทางอ้อมสูงกว่าภาษีทางตรง นอกจากนี้ ยังมีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรต่าง ๆ อย่างกว้างขวางอีกด้วย

(4) ภาครัฐของประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันในระบบภาษีอากรค่อนข้างสูง

(5) ประเทศไทยมีเศรษฐกิจนอกระบบในอัตราส่วนที่สูงถึงร้อยละ 52 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งถือเป็นการบ่อนทำลายฐานภาษี

(6) ระบบภาษีอากรและการหารายได้ประเภทอื่น ๆ ของรัฐมีความซับซ้อน และซ่อนเร้นภาระภาษีไว้ จึงทำให้ประชาชนไม่อาจรับรู้ถึงภาระภาษีที่แท้จริง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะภาพลวงตาทางการคลังขึ้นได้โดยง่าย

(7) หน่วยงานราชการยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร รวมทั้งยังมีการเปิดช่องว่างทางกฎหมายภาษีอากร และให้โอกาสแก่พนักงานจัดเก็บภาษีอากรในการใช้ดุลยพินิจในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดช่องทางที่นำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในระบบภาษีอากรของประเทศไทย

(8) ระบบภาษีอากรของประเทศไทยยังมีภาระภาษีส่วนเกินในสัดส่วนที่สูง และรัฐยังมิได้นำรายได้จากภาษีอากรไปใช้ในเรื่องสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานให้เต็มกำลัง ดังนั้น หากประเทศไทยได้เร่งปรับปรุงพัฒนาระบบภาษีอากรและการหารายได้ในเรื่องเหล่านี้ ก็จะช่วยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยได้เป็นอย่างมาก

2.3 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2.3.1 ความหมาย

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce: e-Commerce) หมายถึง การดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จำกัดรูปแบบของการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ทั้งในระดับองค์กรและเอกชนทั่วไป โดยอาศัยเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกัน เช่น การประมวลผลและการส่งข้อมูลผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งรวมถึงข้อความ ภาพ เสียง กล่าวคือ เป็นการนำเทคโนโลยีมาเป็นปัจจัยสนับสนุนและส่งเสริมการทำธุรกิจ โดยในบางครั้งมีการให้คำนิยามอย่างแคบว่าเป็นการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านทางเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต สำหรับ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ การผลิต การตลาด การขายหรือจำหน่าย ตลอดจนการขนส่งสินค้าและบริการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (WTO, 1998 อ้างถึงใน อนุสัญญา นำสินหลาก, 2548) (เอกสารจากเว็บไซต์)

2.3.2 ประวัติความเป็นมา

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เริ่มต้นขึ้นในประมาณช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 โดยเริ่มต้นจากการโอนเงินกันระหว่างหน่วยงานผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ ส่วนบริษัทที่มีขนาดเล็กจะยังมีจำนวนไม่มากนัก ต่อมาในขณะที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เริ่มแพร่หลายมากขึ้น ประกอบกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการนำคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมาใช้งาน ร่วมกับการพัฒนาทางด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการจัดทำเว็บไซต์ ส่งผลให้มีการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจวบจนถึงทุกวันนี้การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้มีขอบเขตรอบคลุมไปถึงการทำธุรกรรมในหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้าและบริการ การชำระเงิน การทำการตลาด การประมูลสินค้า เป็นต้น

2.3.3 ประเภทของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถจำแนกตามคู่กรณีที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญได้ 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้บริโภค และหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ ดังนี้

2.3.3.1 ธุรกิจกับธุรกิจ (Business to Business หรือ B2B)

เป็นการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ติดต่อระหว่างธุรกิจกับธุรกิจซึ่งมีปริมาณการซื้อขาย หรือการทำธุรกรรมจำนวนมาก ธุรกิจที่ติดต่อกันในลักษณะนี้อาจจะเป็นการค้าระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นซัพพลายเออร์ (Supplier) ลูกค้า หุ้นส่วนทางการค้า หรือผู้จัดส่งสินค้า สำหรับแอปพลิเคชันของการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบนี้จะรวมถึง

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ส่วนรูปแบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลจะใช้การแลกเปลี่ยนทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) โดยผ่านเครือข่ายเอกชนและเครือข่ายสาธารณะ

การทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2B หรือระหว่างธุรกิจกับธุรกิจแบ่งออกเป็น การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภายในบริษัทเดียวกัน และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างบริษัท การทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภายในบริษัทมักเกิดขึ้นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ภายใน เช่น ระหว่างฝ่ายวิจัยและพัฒนา กับ ฝ่ายผลิต หรือฝ่ายขาย ส่วนการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างบริษัทอาจจะเป็นบริษัทที่เป็นคู่ค้าประจำที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจมานานหรือไม่ประจำก็ได้ ซึ่งตัวแบบของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2B มีหลายประเภท โดยตัวแบบที่สำคัญ ได้แก่ Buyer-oriented Marketplace, Seller-oriented Marketplace และ Intermediary-oriented Marketplace (Turban, 2001 อ้างถึงใน อนุญญา นาสินหลาก, 2548) (เอกสารจากเว็บไซต์)

2.3.3.2 ธุรกิจกับลูกค้า (Business to Customers หรือ B2C)

เป็นการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างบริษัทกับลูกค้าแต่ละคนโดยตรง เช่น ร้านหนังสือที่ลูกค้าสามารถเข้าไปซื้อหนังสือได้ทางอินเทอร์เน็ต พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ครอบคลุมถึงการโฆษณาทางคาร์ดิโอ โทรทัศน์ออนไลน์ การท่องเที่ยว และการประมูล โดยแอปพลิเคชันของการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2C มีดังนี้

(1) ร้านค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Retailing) การขายปลีกอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการขายตรงจากธุรกิจถึงลูกค้า ผู้ทำการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบนี้มี 2 ประเภท คือ Solo Storefronts และ Electronic mail

(1.1) Solo Storefronts เป็นการขยายกิจการจากการทำธุรกิจแบบเดิมซึ่งมีร้านค้าทางกายภาพและก็ขยายการเปิดร้านอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมา เช่น Walmart ร้านค้าประเภทนี้มีทั้งขายของทั่วไปหรือขายสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะเฉพาะ โดยทั่วไปจะพบสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะนี้ คือ การบริการท่องเที่ยว การซื้อขายหุ้น ธนาคาร ประกันภัย หรือการหางานทำ

(1.2) ห้างสรรพสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail หรือ Cyber Mail) เป็นการรวมร้านค้าเล็ก ๆ ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตโดยใช้ที่อยู่เดียวกันซึ่งจะเปรียบเสมือนกับห้างสรรพสินค้าที่พบโดยทั่วไป เช่น Hand Crafters Mail ฯลฯ

(2) การโฆษณา การโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตทำให้การโฆษณาสามารถบรรลุเนื้อหาได้มากและทำให้การโฆษณามีการเคลื่อนไหวและตอบโต้ได้ ค่าใช้จ่ายลดลง และโฆษณาได้ทั่วโลก วิธีการโฆษณามี 2 แบบ คือ การใช้แถบโฆษณา หรือแบนเนอร์ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการโฆษณาที่นิยมมากที่สุดทางอินเทอร์เน็ต โดยปกติแบนเนอร์จะบรรลุ

ข้อความหรือรูปภาพที่จะโฆษณาสินค้าหรือบริการส่วนไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการโฆษณาที่ลงทุนต่ำและได้ผลวิธีหนึ่ง รวมทั้งมีการตอบรับรวดเร็วกว่าสื่ออื่น ๆ แต่ปัญหาของการโฆษณาแบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ การส่งโฆษณาไปยังผู้รับโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้รับซึ่งอาจจะสร้างความรำคาญให้แก่ผู้รับ รวมทั้งทำให้เกิดทัศนคติด้านลบต่อการโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้น

(3) แคตตาล็อกอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Catalog) เป็นการให้ข้อมูลสินค้าและบริการรวมทั้งเป็นการส่งเสริมการขาย เพื่อให้ลูกค้าสามารถดูสินค้าและเปรียบเทียบกันได้

(4) ธนาคารไซเบอร์ (Cyber Banking หรือ Electronic Banking หรือ Virtual Banking) เป็นการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ต้องติดต่อกับธนาคารโดยลูกค้าจะทำที่ไหนก็ได้โดยไม่ต้องเดินทางไปที่ธนาคารการทำธุรกรรมผ่านธนาคารไซเบอร์จะทำได้ตั้งแต่การชำระเงินค่าสาธารณูปโภค และการชำระเงินสำหรับการซื้อสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กรณีธนาคารฮ่องกงได้พัฒนาผ่านระบบธนาคารไซเบอร์โดยไม่ต้องขยายสาขาในภูมิภาคเอเชีย

(5) ตลาดแรงงานออนไลน์ (Online Job Market) อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งที่เหมาะสมกับผู้ที่กำลังมองหา และองค์กรที่มีความต้องการจะสรรหาพนักงานที่มีคุณสมบัติที่หายาก โดยเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอย่างไรก็ตาม มีบริษัทจำนวนมากได้ประกาศการรับสมัครงานในทุกตำแหน่งและทุกงาน รวมทั้งรับใบประวัติและกรอกแบบฟอร์มทางอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

(6) การท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวต้องการทราบแผนการเดินทางที่ดี และประหยัดเงินโดยไม่ต้องติดต่อผ่านบริษัทท่องเที่ยว อินเทอร์เน็ตก็เป็นแหล่งที่สามารถช่วยในการจัดการแผนการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(7) อสังหาริมทรัพย์ การค้าขายอสังหาริมทรัพย์โดยใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีข้อดีหลายประการประการแรก คือ ลูกค้าสามารถเห็นภาพ ทั้งการออกแบบภายในและภายนอกบนจอคอมพิวเตอร์ได้ ซึ่งช่วยประหยัดเวลาของลูกค้า และนายหน้าสามารถจัดประเภทของอสังหาริมทรัพย์ตามความต้องการของลูกค้า โดยลูกค้าจะสามารถค้นหารายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ได้มากกว่าที่จะได้จากนายหน้า บางครั้งผู้ขายอาจใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality Technology) เพื่อแสดงภาพ 3 มิติ และทำให้ผู้ที่ต้องการซื้อเห็นภาพเหมือนกับเดินดูบ้านด้วยตนเองอีกด้วย

(8) การประมูล (Auctions) การประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เริ่มตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 โดยครั้งแรกจะมีการจำกัดวงของผู้ใช้ แต่ในปัจจุบันคนทั่วไปสามารถเข้าร่วมการประมูลได้อย่างไรก็ตาม ในอดีตมักจะเปิดการประมูลหลายวันจนกระทั่งมีการประกาศผู้ที่ประมูลได้ แต่ปัจจุบันการประมูลจะใช้เวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น

2.3.3.3 ธุรกิจกับรัฐบาล (Business to Government หรือ B2G)

เป็นการติดต่อการดำเนินงานระหว่างบริษัทกับรัฐบาล เช่น การประมูลโครงการต่าง ๆ ของรัฐ การจดทะเบียนการค้า หรือการนำสินค้าเข้าออกของบริษัทโดยผ่านพิธีการศุลกากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)

นอกจากประเภทของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวไปข้างต้น ยังมีพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เช่น Consumers to Consumers (C2C) ในกรณีที่ลูกค้าแต่ละคนติดต่อกันเองโดยตรง เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตนเองต้องการผ่านทางเว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ Consumers to Government (C2G) ในกรณีที่ประชาชนโดยทั่วไปติดต่อขอรับบริการจากรัฐบาล เช่น การติดต่อยื่นคำร้องชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้มีเงินได้สามารถชำระภาษีอากรกับธนาคารที่ร่วมโครงการด้วยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีของกรมสรรพากร

2.3.4 ความสำคัญของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ตามแนวโน้มของเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการทำธุรกรรมทุกรูปแบบโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถวิเคราะห์แนวคิดของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 3 ส่วนประกอบหลัก ได้แก่

(1) แอปพลิเคชันการใช้งาน มีการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่ใช่เฉพาะเรื่องการซื้อขายสินค้าหรือบริการเท่านั้น เช่น การประมูล การโฆษณา การหางาน ดังนั้น ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงขึ้นอยู่กับแอปพลิเคชันที่ใช้ด้วย

(2) ปัจจัยทางการบริหารซึ่งประกอบด้วย

(2.1) องค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่

(2.1.1) รัฐบาล ซึ่งมีบทบาทในการวางโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ การกำหนดนโยบายและการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2.1.2) ผู้ทำธุรกิจ (Business) คือผู้ประกอบการที่เสนอสินค้าทางอินเทอร์เน็ต

(2.1.3) ผู้ใช้บริการ (Customers) หมายถึง องค์การและบุคคลทั่วไป

(2.1.4) ผู้ให้บริการเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers-ISP) เป็นผู้จัดหาและให้บริการเครือข่ายของระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

(2.1.5) ตัวกลาง (Intermediary) คือ หน่วยงานกลางซึ่งเป็นผู้ออกไปรับรองในระบบการชำระเงิน รวมทั้งรับรองความน่าเชื่อถือของผู้ซื้อและผู้ขาย

(2.1.6) สถาบันการเงิน มีบทบาทในการรับชำระเงินที่เป็นไปอย่างสะดวกสบาย

(2.2) นโยบายสาธารณะและกฎหมาย หมายถึง กฎหมาย ระเบียบ รวมทั้งมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งออกโดยรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายการทำธุรกรรมข้ามรัฐหรือข้ามประเทศ หรือกฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

(2.3) การบริหารกลยุทธ์การตลาดและการโฆษณา โดยการวางแผนกลยุทธ์เพื่อทำการศึกษาวิจัยทางการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค ประเมินผลการดำเนินงาน และส่งเสริมการขายในตลาดซึ่งมีความแตกต่างจากตลาดแบบเดิมและเป็นประเด็นที่ควรมีการศึกษาเพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

(2.4) พันธมิตรทางการค้า ในการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะการซื้อขายสินค้าหากผู้ซื้อสามารถสร้างเครือข่ายด้านโลจิสติกส์กับซัพพลายเออร์ หรือหุ้นส่วนทางการค้าได้ ก็จะทำให้เกิดการประหยัดต้นทุน และทำให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานทางการบริหาร เช่น ระบบการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดไดเรกทอรี หรือแคตตาล็อกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการชำระเงินในรูปแบบต่าง ๆ ระบบการจัดส่งสินค้า การรักษาความปลอดภัย และบริการอื่น ๆ ที่มีความรวดเร็วและปลอดภัย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ดี นอกจากนี้การกระจายข้อมูลระหว่างคอมพิวเตอร์ซึ่งทำได้หลากหลายลักษณะก็เป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อระหว่างลูกค้ากับธุรกิจ หรือในรูปแบบสนทนา (Chat Room) การสร้างมัลติมีเดียและเครือข่ายบนเว็บไซต์

2.3.5 ประเภทของสินค้า

(1) สินค้าที่เป็นข้อมูลดิจิทัล (Digital Products) มีลักษณะที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Goods) เช่น เพลง ซอฟต์แวร์ วีดีโอ การเจรจาต่อรอง การทำสัญญาซื้อขาย ซึ่งการจัดส่งสินค้าประเภทนี้จะใช้วิธีการดาวน์โหลดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น การจำหน่ายโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การให้บริการฝึกอบรม และการซื้อขายหุ้นผ่านระบบคอมพิวเตอร์

(2) สินค้าที่มีใช่ข้อมูลดิจิทัล (Non-digital Products) มีลักษณะที่จับต้องได้ (Tangible Goods) เช่น เสื้อผ้า ของเล่น อัญมณี และเครื่องประดับ ของกิน ของใช้ต่าง ๆ แม้ว่าในขั้นตอนของการซื้อขายและชำระเงินจะสามารถกระทำผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ แต่การส่งมอบสินค้าจะทำในรูปแบบของไปรษณีย์ภัณฑ์เพื่อส่งทางไปรษณีย์ หรือจัดส่ง ณ สถานที่ที่ลูกค้านัดหมาย

2.3.6 ประโยชน์

ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้า ทั้งภายในและระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นการลดต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ และค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้บริโภค โดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้ขายสินค้าสามารถเข้าถึงผู้บริโภคทั่วโลกได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งช่วยในการแสวงหาตลาดใหม่หรือเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดเดิม นอกจากนี้ยังประหยัดค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการโฆษณา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนข้อมูลที่โฆษณาอยู่บนเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้โดยง่ายและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าการจัดพิมพ์โบรชัวร์ (Brochure) อีกทั้งยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายจากการตั้งหน้าร้าน การตกแต่งสถานที่ รวมถึงการบริหารสินค้าคงคลัง เนื่องจากร้านค้าปลีกบนอินเทอร์เน็ตไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้านในทางกายภาพ แต่อาจเป็นเพียงร้านค้าจำลอง (Virtual Store) โดยผู้ขายใช้กระบวนการผลิตแบบ Just-in-time Production Processes มากไปกว่านั้น ผู้ผลิตสินค้ายังสามารถติดต่อกับผู้บริโภคได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหรือลงทุนเปิดบริษัทตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ ซึ่งช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างมาก และประการสุดท้าย คือ ผู้ขายสามารถเจาะจงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างต่ำ ปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการได้ตลอดเวลา ภาพพจน์ขององค์กรค่อนข้างดี สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ซื้อ เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ สินค้าหรือบริการที่ซื้อ รวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคไว้ในฐานข้อมูลได้ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนทางการตลาดที่มุ่งความพอใจสูงสุดของลูกค้าแต่ละราย ทั้งนี้ ต้นทุนในการผลิตที่ลดลงดังกล่าวทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณและมูลค่าในการค้าขายเพิ่มมากขึ้น โดยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะเป็นช่องทางใหม่ในการส่งออกสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีเงินลงทุนน้อย ทั้งนี้ การนำเข้าคาดว่าจะขยายตัวมากกว่า โดยประเทศที่กำลังพัฒนาจะนำเข้าสินค้าที่เป็นข้อมูลดิจิทัลผ่านช่องทางใหม่นี้มากขึ้น เนื่องจากสามารถหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร นำเข้าจากการจัดส่งสินค้าที่ไม่มีการปฏิบัติพิธีการศุลกากร

สำหรับผู้บริโภคนั้น ผู้บริโภคจะสามารถซื้อหาสินค้าได้ในราคาที่ดีที่สุด เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลของสินค้าหรือบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง และการสั่งซื้อสินค้าจะสามารถกระทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การเปรียบเทียบราคาจะเป็นไปอย่างสะดวก ประหยัดเวลา และสามารถเสาะหาสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตนเองได้มากที่สุด สำหรับประเทศไทยจะได้ประโยชน์ที่เกิดจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพราะแต่เดิมประเทศกำลังพัฒนามักจะเสียเปรียบในเชิงแข่งขันในยุคเศรษฐกิจแบบเก่า แต่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้เป็นข้อมูลในการเจรจา นโยบายเชิงรุกกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการเจรจาต่อรองลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์กับประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะสถานที่ตั้งของเว็บไซต์ต่าง ๆ อยู่ที่สหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก

โดยอาจมีกำลังร่วมกับประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้เกิดการขยายโอกาสตลาดส่งออกของไทยทั้งด้านสินค้าและบริการไปยัง ต่างประเทศเพื่อเพิ่มรายได้เงินตราต่างประเทศ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เปิดโอกาสให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถ เข้าถึงตลาดระหว่างประเทศได้สะดวกกว่าเดิม เพราะแต่เดิมจะประสบปัญหาเรื่องต้นทุนที่สูงและ อุปสรรคอื่น ๆ ในการเข้าสู่ตลาด นอกจากนี้ ในปัจจุบันการให้บริการที่เน้นแรงงานเป็นหลัก ยังสามารถดำเนินการได้ทางออนไลน์ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาจะได้เปรียบในเรื่องนี้ เพราะมีค่าจ้าง แรงงานที่ต่ำกว่า ตัวอย่างอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จ เช่น การพัฒนาด้านซอฟต์แวร์ หรือ การบริการทางไกล (Teleservicing) ในประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถเข้าถึงบริการทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่ถูกกว่าและมีคุณภาพ ที่ดีกว่าเดิม เช่น ข้อมูลทางด้านธุรกิจหรือการเงิน หลีกเลียงการผูกขาดฝ่ายเดียวของธุรกิจในประเทศ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถกระตุ้นการเจริญเติบโตในประเทศกำลังพัฒนาด้วยการปรับปรุง ความโปร่งใสในกลไกการทำงานของตลาดและหน่วยงานของรัฐ เช่น ลดขั้นตอนทางธุรกิจ ที่ซับซ้อน ลดต้นทุนทางธุรกิจที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ การค้าที่เกี่ยวข้อง ลดต้นทุนที่เกิดจากการทุจริตซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจ (อนัญญา นาสินหลาก, 2548) (เอกสารจากเว็บไซต์)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดสินค้าราคาต่ำ

การกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีราคาต่ำและได้รับยกเว้นจากค่าภาษีอากรนำเข้า (De Minimis) หมายถึง การที่รู้ว่าต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรจะมากกว่าภาษีที่จัดเก็บได้ ซึ่งจะ ก่อให้เกิดผลเสียในภาพรวมต่อระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีการยกเว้นการจัดเก็บ ภาษีอากร โดยการกำหนด De Minimis ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งในการจัดเก็บภาษีอากร อย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการภายในประเทศและผู้ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศ ทว่าในทางปฏิบัติแล้ว การจัดเก็บภาษีอากรโดยปราศจาก De Minimis ก็จะทำให้เกิดภาระ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการและก่อให้เกิดต้นทุนที่มากกว่าค่าภาษีอากรที่จะจัดเก็บได้ อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงตลาดโลกของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ดังนั้น องค์การ ศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) จึงได้เห็นชอบให้กำหนด De Minimis ขึ้น ตามที่ปรากฏใน Revised Kyoto Convention ใน Transitional Standard 4.13 โดยเสนอให้ กฎหมายภายในของแต่ละประเทศควรมีการกำหนดราคาขั้นต่ำ และ/หรืออัตราภาษีอากรขั้นต่ำ

ที่จะเริ่มมีการจัดเก็บ เพื่อเป็นการยกเว้นค่าภาษีอากรให้แก่สินค้าที่มีราคาต่ำกว่าราคาขั้นต่ำ หรือ อัตราภาษีอากรขั้นต่ำที่จะเริ่มมีการจัดเก็บที่กำหนดขึ้น นอกจากนี้ องค์การศุลกากรยังได้ระบุเกี่ยวกับ Transitional Standard 4.13 ดังกล่าวไว้ในเอกสาร WCO Guidelines to the Revised Kyoto Convention ว่าไม่ควรมีการกำหนดให้จัดเก็บและชำระภาษีอากรที่มีราคาเล็กน้อย เนื่องจากจะก่อให้เกิดต้นทุนสูงและภาระงานต่อทั้งศุลกากรและผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก โดยศุลกากร ต้องมีการกำหนด De Minimis ไว้ในกฎหมายภายในประเทศ เพื่อยกเว้นค่าภาษีอากร

อย่างไรก็ดี มีข้อโต้แย้งว่า การกำหนด De Minimis จะส่งผลให้เป็นการสนับสนุนการกระทำ ความผิดทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของศุลกากรฟิลิปปินส์เกี่ยวกับ ผลกระทบของการลด De Minimis ทำให้ทราบว่า การลด De Minimis เพื่อมุ่งหวังให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายได้ส่งผลให้ฟิลิปปินส์สูญเสียรายได้เป็นจำนวนมากที่เกิดจากต้นทุนในการตรวจสอบสินค้าโดย ละเอียด ในทางกลับกัน การเพิ่ม De Minimis ก็อาจไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะส่วนใหญ่ได้มีการนำระบบการส่งข้อมูลสินค้าล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึงมาใช้ในทางปฏิบัติ กันอยู่แล้ว ซึ่งช่วยให้หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศสามารถบริหารความเสี่ยงและสามารถ นำทรัพยากรไปใช้ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศในด้านอื่น ๆ ที่สำคัญว่า

ทั้งนี้ การกำหนด De Minimis ที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับการศึกษาถึงความสมดุลระหว่าง ค่าภาษีอากรที่จะจัดเก็บได้กับต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายและการบริหารจัดการ ทางศุลกากรของผู้ประกอบการและรัฐในภาพรวม ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวจะมีความแตกต่างกัน ออกไปในแต่ละประเทศ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านการเมือง การค้า สังคมและเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศออสเตรเลียที่เสนอให้คง De Minimis ไว้ที่ 1,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย แม้ว่าการยกเลิก De Minimis จะสามารถจัดเก็บภาษีได้ 578 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย แต่เนื่องจาก ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรอยู่ที่ 2,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ รัฐบาล และผู้บริโภคที่จะต้องแบกรับภาระจากค่าภาษีอากรดังกล่าว ดังนั้น การลด De Minimis จึงควรกระทำก็ต่อเมื่อมีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ (cost-effective) รวมทั้งมี ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

ส่วนประเทศนิวซีแลนด์มองว่า De Minimis ในปัจจุบันของตนมีความเหมาะสมแล้ว เมื่อคำนวณจากต้นทุนทางด้านการบริหารจัดการ แม้ว่าการเพิ่ม De Minimis จะช่วยลดต้นทุน ในภาพรวมทางด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ และการบริหารจัดการ และก่อให้เกิด การนำเข้าสินค้าที่มีราคาต่ำมากยิ่งขึ้น หากแต่การเพิ่ม De Minimis จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากร ของรัฐ ซึ่งหากสมมติให้ De Minimis อยู่ที่ 650 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ หรือ 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์

จะส่งผลให้เกิดการสูญเสียรายได้สูงถึงปีละ 10.4 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ และ 24 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ตามลำดับ ซึ่งเป็นมูลค่าที่สูงกว่าต้นทุนที่ใช้ในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบการบริหารจัดการการจับกุมภาษีอากรตามแนวทางและวิธีการที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น การเพิ่ม De Minimis จึงไม่สมควร อย่างไรก็ตาม นอกเหนือไปจากความคุ้มค่าระหว่างต้นทุนที่ใช้ในการจับกุมภาษีอากรและรายได้จากค่าภาษีอากรที่จะจับกุมได้แล้ว การตัดสินใจของรัฐต่อการกำหนด De Minimis ที่เหมาะสมยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านอื่น ๆ อาทิ มูลค่า ปริมาณ และการกระจายสินค้าราคาต่ำที่นำเข้ามาผ่านช่องทางไปรษณีย์ประเภทไปรษณีย์ระหว่างประเทศ สินค้าที่มีการขนส่งทางอากาศยาน และสินค้าที่มีการขนส่งทางเรือ อัตราภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าที่มีราคาต่ำ ราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นจากค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ส่งถึงผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือส่งถึงองค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งได้รับการยกเว้นจากค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนต้นทุนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าประกันภัยสินค้า ค่าขนส่งระหว่างประเทศ ค่าภาษีอากรและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่อาจนำไปรวมในราคาของของที่นำเข้ามาเพื่อใช้คำนวณค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะต้องเสีย ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกำหนด De Minimis ต่อพฤติกรรมของผู้นำเข้าและต่อราคาของของที่นำเข้า (สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์, ม.ป.ป., น. 2-6)

2.5 การปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ได้รับยกเว้นอากร

ตามประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ได้กำหนดให้สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ แบ่งออกเป็นสามประเภท คือ (1) ไปรษณีย์ภัณฑ์ (POSTAL ITEM) หมายถึง ข่าวดสารหรือสิ่งของซึ่งฝากส่งเข้าสู่ทางไปรษณีย์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของไปรษณีย์ภัณฑ์ แบ่งออกเป็นห้าชนิด คือ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร ของตีพิมพ์ พัสดุย่อย และเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ (2) พัสดุไปรษณีย์ (POSTAL PARCEL) หมายถึง หีบห่อบรรจุสิ่งของ ตัวอย่างสินค้าหรือสินค้าที่ฝากส่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพัสดุไปรษณีย์ และ (3) ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EXPRESS MAIL SERVICE: EMS) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ เช่น ข่าวดสาร เอกสารธุรกิจการค้า สิ่งพิมพ์ สินค้า ตัวอย่างสินค้า เป็นต้น ซึ่งฝากส่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าสิ่งของทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศนั้น หน่วยงานตรวจคัดสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

จะต้องไปร่วมกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมการเปิดดูไปรษณีย์ต่างประเทศทุกชนิด โดยให้คัดแยกสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ได้เปิดดูแล้ว ออกเป็นสามประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง ของยกเว้นอากร คือของที่นำเข้ามาโดยทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละหีบห่อมีราคารวมค่าขนส่งและค่าประกันภัยไม่เกินหนึ่งพันห้าร้อยบาท ตามภาค 4 ประเภท 12 แห่งพระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 หรือตัวอย่างสินค้าที่ใช้ได้แต่เพียงเป็นตัวอย่างและไม่มีราคาในทางการค้า ตามภาค 4 ประเภท 14 แห่งพระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 และไม่เป็นของต้องห้าม ต้องกำกับ จากนั้นให้นำส่งบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อนำจ่าย

ประเภทที่สอง ของต้องชำระอากร คือของที่นำเข้ามาโดยทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ซึ่งส่งจากผู้ส่งคนหนึ่งถึงผู้รับคนหนึ่งในคราวเดียวกัน หรือเข้ามาถึงพร้อมกัน ไม่ว่าจะมีความหมายที่หีบห่อ หากมีราคา FOB รวมกันไม่เกินสี่หมื่นบาท และไม่เป็นของต้องห้าม ต้องกำกับ หรือของที่ต้องส่งตัวอย่างวิเคราะห์สินค้าก่อนปล่อย ให้เจ้าหน้าที่เปิดตรวจและประเมินอากร แล้วส่งมอบให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อนำจ่ายให้ผู้รับและเรียกเก็บภาษีอากรแทนกรมศุลกากร ไม่ว่าจะผู้รับจะเป็นบุคคลหรือบริษัทห้างร้าน และอยู่ ณ จังหวัดใด ซึ่งส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์มีอำนาจเก็บอากรปากรวางได้

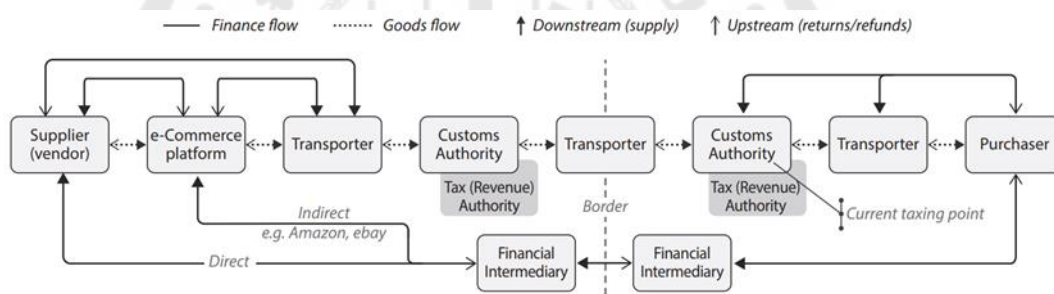
ประเภทที่สาม ของอื่น ๆ นอกจากประเภทที่หนึ่ง และประเภทที่สอง ให้ส่งมอบแก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อส่งมอบเข้าเก็บรักษาในโรงพักสินค้าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือส่งไปที่สำนักงานหรือด่านศุลกากร แล้วแต่กรณี เพื่อปฏิบัติพิธีการศุลกากรให้ถูกต้องครบถ้วน

2.6 ตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า

จากการศึกษารายงานการศึกษารจัดการความท้าทายด้านภาษีของเศรษฐกิจดิจิทัล (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2015) (เอกสารจากเว็บไซต์) พบว่า ตัวแบบ (Model) ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม 4 ตัวแบบ คือ ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม (Traditional Collection Model) ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศ (Purchaser Collection Model) ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ (Vendor Collection Model) และตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าให้บริการ (Intermediary Collection Model) โดยแต่ละตัวแบบมีรายละเอียด ดังนี้

2.6.1 ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม (Traditional Collection Model)

ภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนี้ ภาษีมูลค่าเพิ่มจะถูกจัดเก็บพร้อมกับอากรศุลกากร ณ ขณะนำเข้ามาที่สินค้าจะถูกตรวจปล่อยไปจากอารักขาของศุลกากรซึ่งในหลายประเทศไม่ได้ใช้ตัวแบบนี้ในการจัดเก็บภาษีอากรแกสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำ และยังคงเว้นการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำเหล่านี้ด้วย เนื่องจากเห็นว่าต้นทุนในเชิงบริหารสำหรับการประเมินและจัดเก็บภาษีอากรภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนี้มีแนวโน้มที่จะสูงกว่ารายได้ที่มาจากการจัดเก็บ ทั้งนี้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการจะถูกจัดเก็บเป็นปกติโดยคำนวณจากอากรศุลกากร และราคาศุลกากรซึ่งได้รวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอีกประเภทอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยแล้ว โดยผู้นำเข้าที่มีชื่อปรากฏบนใบขนสินค้ามีหน้าที่และความรับผิดชอบในอันที่จะต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่หน่วยงานศุลกากร วิธีการจัดเก็บภาษีแบบดั้งเดิมเช่นนี้จะเกิดขึ้น ณ ด้านศุลกากรประจำท่าเรือที่แห่งแรกที่มีการนำเข้าดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม (Traditional Collection Model)

ที่มา: Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). Traditional Collection Model

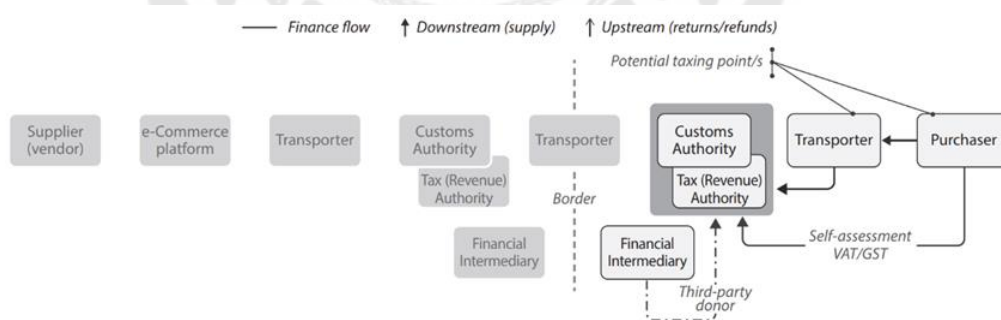
เมื่อสินค้าถูกนำเข้ามาในประเทศโดยผู้ขนส่งเร่งด่วน ข้อมูลและสำเนาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะถูกส่งให้แก่หน่วยงานศุลกากรของประเทศที่ส่งออกและประเทศที่นำเข้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการใช้ในการตรวจปล่อยสินค้า โดยหน่วยงานศุลกากรของประเทศที่นำเข้าจะได้รับข้อมูลดังกล่าวล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) เพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง และการชำระค่าภาษีอากรล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้การตรวจปล่อยและการขนส่งสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่หยุดชะงัก เพื่อตรวจสอบสินค้าหรือประเมินราคาและค่าภาษีอากร

ณ ท่าหรือที่ที่มีการนำเข้า ทั้งนี้ ความไม่สมดุลระหว่างต้นทุนและค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวเนื่องจากการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษและกระบวนการที่ไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์กับรายได้จากค่าภาษีอากรที่จัดเก็บได้เพียงเล็กน้อยได้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลักให้แก่หลายประเทศทั่วโลกในการลดหรือยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้สร้างโอกาสให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากร และภาคธุรกิจในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรนำเข้า โดยพบว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มีส่วนช่วยในการปรับปรุงกระบวนการทางศุลกากรให้สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จโดยเร็วด้วยต้นทุนต่ำ นอกจากนี้ยังช่วยรักษาความมั่นคงและปลอดภัย ดังนั้น การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการ และการยื่นข้อมูลล่วงหน้าแก่หน่วยงานด้านภาษีอากรก่อนสินค้ามาถึงจึงช่วยประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่าย และก่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร แม้ว่าการตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูลจะยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญสำหรับหน่วยงานด้านภาษีอากร

นอกจากนี้ การกำหนดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ รวมถึงภาษีอากรปากกระวางก็เป็นเรื่องที่จะต้องหยิบยกมาพิจารณาภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบภายในประเทศนั้น ๆ เพื่อให้การประเมินค่าภาษีอากรและการรักษาความมั่นคงของประเทศเป็นไปโดยง่ายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการลดโอกาสในการเกิดข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับการจัดเก็บภาษีอากรสินค้าหรือบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละรายซึ่งปฏิบัติงาน ณ ด่านศุลกากรประจำท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าที่จะพิจารณาเฉพาะข้อมูลที่ปรากฏบนเอกสารที่เป็นกระดาษ และค่าภาษีอากรจะเกิดขึ้น ณ ขณะที่มีการนำสินค้าหรือบริการเข้ามาในประเทศ ในขณะที่กระบวนการที่มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เช่น การยื่นข้อมูลล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) และการประเมินราคาและค่าภาษีอากรกลับก่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารและการบังคับใช้กฎหมาย เกิดความแน่นอน และสะดวกให้แก่ผู้ขายสินค้าหรือบริการที่อยู่ในต่างประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดความยืดหยุ่น และสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อหรือผู้รับบริการได้ ทั้งนี้ หากนานาประเทศมีการนำกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้งานมากขึ้นเท่าไรก็จะช่วยให้เกิดความเป็นกลางต่อระบบการจัดเก็บภาษีอากรมากขึ้นตามไปด้วย

2.6.2 ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศ (Purchaser Collection Model)

ภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศนี้ ผู้ซื้อมีหน้าที่ที่จะต้องประเมินตนเองและชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการจากสินค้าหรือบริการที่ตนเองได้ซื้อ โดยมีทางเลือกที่สามารถตัดสินใจดำเนินการได้ 3 ทางเลือกซึ่งสองทางเลือกแรกจะเป็นการดำเนินการก่อนการตรวจปล่อยสินค้า ส่วนทางเลือกที่สามจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการตรวจปล่อยสินค้าเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ สำหรับทางเลือกที่หนึ่งนั้น ผู้ซื้อจำเป็นต้องจดทะเบียนล่วงหน้าเพื่อแจ้งข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรและใช้รหัสหรือหมายเลขที่ได้รับจากการจดทะเบียนกับหน่วยงานด้านภาษีอากรเพื่อยืนยันตัวตนสำหรับการชำระภาษีอากร ให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรในขั้นตอนของการชำระค่าสินค้าหรือบริการซึ่งเกิดขึ้นบนเว็บไซต์ของร้านค้า หรือ ณ ท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าไปในกรณีที่คุณซื้อได้ชำระไว้ในขณะที่สั่งซื้อสินค้า ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการประเมินตนเองด้วยความสมัครใจ ส่วนทางเลือกที่สอง ผู้ซื้อจะต้องประเมินค่าภาษีอากรของตนเองแบบเรียลไทม์ (Real-time) และชำระค่าภาษีอากรที่ได้ประเมินนั้นให้แก่บุคคลที่ได้รับอนุญาต/มอบหมายจากหน่วยงานด้านภาษีอากร ณ ขณะที่มีการส่งมอบสินค้าหรือบริการ และสำหรับทางเลือกที่สามนั้น ผู้ซื้อจะต้องประเมินและชำระค่าภาษีอากรเป็นรายงวดหรือรายปี ผ่านกลไกการรายงาน เช่น การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ หรือการคืนภาษีเงินได้

ภาพประกอบ 2 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศ (Purchaser Collection Model)

ที่มา: Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). Purchaser Collection Model

อย่างไรก็ดี ข้อเสียหลักที่สำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ตามตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศนี้ คือ การประเมินตนเอง โดยตัวแบบดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ซื้ออย่างเห็นได้ชัดในการที่จะทราบว่าสินค้าหรือบริการมีราคาซื้อขายที่แท้จริงเท่าไรเพื่อที่จะใช้ในการคำนวณและประเมินภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ ดังนั้น ผู้ซื้อจึงมีโอกาสูงที่จะไม่แจ้งข้อมูลให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรทราบ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่หน่วยงานด้านภาษีอากรกำหนดหากเห็นว่าการไม่แจ้งข้อมูลหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบนั้นมิได้มีบทลงโทษหรือส่งผลกระทบต่อตนเอง นอกจากนี้ ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อที่อยู่ในประเทศนี้ยังกำหนดให้ผู้เสียภาษีทุกรายต้องมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และมีความรู้เกี่ยวกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการทั้งในเรื่องฐานภาษีและอัตราภาษี ซึ่งในความเป็นจริงพบว่าผู้เสียภาษีจำนวนน้อยรายที่จะมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ ในมุมมองของหน่วยงานด้านภาษีอากร เห็นว่า หากจะมีการนำตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ซื้อในประเทศนี้มาใช้ หน่วยงานจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาและดำเนินการตามกระบวนการบริหารและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบใหม่ทั้งหมด เนื่องจากหน่วยงานด้านภาษีอากรยังมีข้อจำกัดในการนำข้อมูลของบุคคลที่สามมาใช้ในการประเมินความเสี่ยง และการประเมินค่าภาษีอากร ดังนั้น ตัวแบบดังกล่าวนี้อาจจะก่อให้เกิดภาวะในทางบริหารเป็นอย่างมาก เนื่องจากหน่วยงานด้านภาษีอากรจะต้องตรวจสอบบุคคลทุกรายที่มีการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านระบบออนไลน์

2.6.3 ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ (Vendor Collection Model)

ภายใต้ตัวแบบดังกล่าวนี้ ผู้ขายสินค้าหรือบริการที่อยู่ในต่างประเทศมีหน้าที่ในการเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศปลายทาง รวมทั้งจะต้องมีการจดทะเบียนกับหน่วยงานดังกล่าวด้วย โดยผู้ขายที่จดทะเบียนเรียบร้อยแล้วจะถือว่าเป็นผู้ที่ทราบข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ เช่น คุณสมบัติและรายละเอียดของสินค้าหรือบริการ ประเทศปลายทางที่สินค้าหรือบริการนั้นจะถูกส่งถึง ราคาของสินค้าหรือบริการซึ่งรวมค่าขนส่งระหว่างประเทศ และอากรศุลกากร (ถ้ามี) ซึ่งจะใช้เป็นฐานภาษีสำหรับการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ

โดยผู้ขายที่ได้จดทะเบียนกับหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามก็ดี เพื่อเป็นการลดแรงกดดันให้แก่ผู้ขายในการปฏิบัติตามตัวแบบเช่นว่านี้ หน่วยงานด้านภาษีอากร อาจพิจารณากำหนดให้มีการยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการที่จัดเก็บได้เฉพาะภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เช่น ตั้งแต่เดือนมกราคม-มีนาคมของทุกปี ในกรณีที่มีการคืนสินค้าหรือปฏิเสธการรับบริการ หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า จะต้องอนุญาตให้ผู้ขายสามารถปรับปรุงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ซื้อสามารถติดต่อประสานงานกับผู้ขายแต่เพียงเท่านั้น โดยไม่ต้องดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศตนเองเพื่อขอคืนค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม/ ภาษีสินค้าและบริการ

นอกจากนี้ ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้ยังช่วยให้ภาครัฐสามารถตัดสินใจยกเลิกการลดหรืองดเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการได้อีกด้วย หากค่าภาษีอากรที่จัดเก็บได้จากผู้ขายมีมูลค่ามากกว่าค่าภาษีอากรที่รัฐสูญเสียไปจากการลดหรืองดเว้นการจัดเก็บ อย่างไรก็ตามก็ดี ข้อท้าทายประการสำคัญสำหรับตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ คือ การกำกับ ควบคุมและตรวจสอบให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้ากำหนดไว้ ดังนั้น ตัวแบบดังกล่าวนี้จึงอาจเพิ่มความเสี่ยงทางด้านรายได้ให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าเพราะเป็นการย้ายกระบวนการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ ภาษีสินค้าและบริการออกจากหน่วยงานศุลกากร ณ ท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าซึ่งมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าวพร้อมกับอากรศุลกากรตามตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม

ดังนั้น ในการจัดการกับความท้าทายนี้ หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า อาจจะสามารถดำเนินการได้ใน 2 วิธีการ วิธีการแรก คือ การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบด้วยการปรับปรุงขั้นตอนที่ผู้ขาย (Vendor) จะต้องดำเนินการให้มีความเรียบง่าย และให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ขายเหล่านั้นยินยอมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ส่วนวิธีการที่สอง คือ การสร้างอุปสรรคให้แก่ผู้ขายที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ โดยสินค้าหรือบริการที่มีได้มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการไว้ล่วงหน้า ณ ขณะที่มีการซื้อขายตามตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้จะต้องถูกกักไว้ ณ บริเวณท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าเพื่อรอดำเนินการตามกระบวนการตามปกติภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม และการสร้างอุปสรรคดังกล่าวนี้ยังสามารถนำไปใช้กับผู้ขายที่มีได้มีการรายงานการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการให้แก่

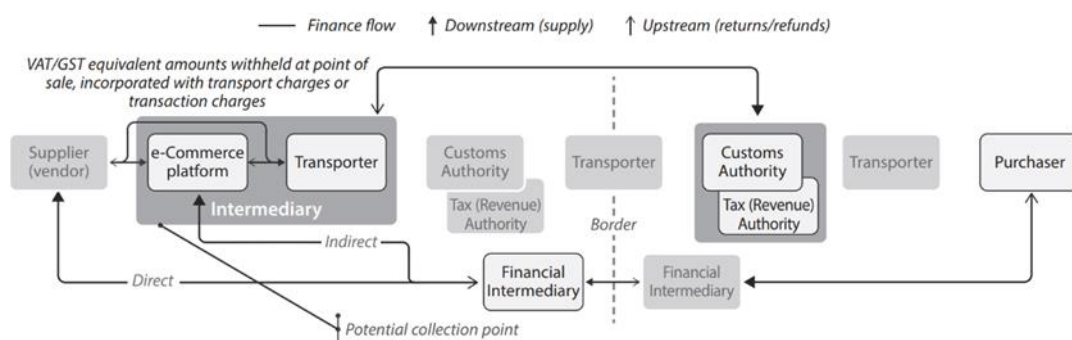
ระเบียบที่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้ากำหนด หรือประยุกต์ใช้ร่วมกับตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ (Intermediary Collection Model)

2.6.4 ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ (Intermediary Collection Model)

ภายใต้ตัวแบบดังกล่าวนี้ ภาระหน้าที่ในการนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการที่จัดเก็บจากสินค้าหรือบริการที่นำเข้ามาในประเทศปลายทางจะถูกโอนย้ายจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศไปยังตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ (Intermediary) ซึ่งวิธีการนี้ดีกว่าการให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศเป็นผู้จัดเก็บภาษีอากร เนื่องจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการสามารถเข้าใจภาษาท้องถิ่น กฎระเบียบทางภาษีอากร และขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ได้ดีกว่า ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งหน่วยงานด้านภาษีอากรและผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศโดยเฉพาะผู้ขายขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ ภายใต้ตัวแบบดังกล่าวนี้ ตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการจะจัดเก็บและนำส่งค่าภาษีอากรให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าก่อนมีการนำเข้ามามากกว่าการนำส่งในขณะที่มีการนำเข้า โดยตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการเหล่านี้จะต้องมีการจดทะเบียนผ่านระบบการจดทะเบียนที่เรียบง่ายและต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้ากำหนดเช่นเดียวกันกับผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศตามตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดเก็บข้อมูลของตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของข้อมูล อีกทั้งหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าจำเป็นต้องกำหนดความรับผิดชอบในค่าภาระภาษีระหว่างผู้ขายอยู่ในต่างประเทศและตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการให้ชัดเจน นอกจากนี้ กระบวนการการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการที่จะแยกออกมาต่างหากจากกระบวนการจัดเก็บอากรศุลกากรสินค้าหรือบริการที่นำเข้าจะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องระหว่างกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดเก็บภาษีอากรซ้ำซ้อนหรือการงดเว้นการจัดเก็บภาษีอากรโดยมิได้ตั้งใจ

อย่างไรก็ดี วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางนี้อาจจะขึ้นอยู่กับประเภทของตัวกลางซึ่งเป็นที่พึงพอใจของผู้ขนส่งตัวแทนการค้า เช่น แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และสถาบันการเงิน โดยที่ตัวแทนการค้าจะสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ (Vendor) ได้ดีที่สุด และสามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ ณ จุดขายได้อย่างถูกต้องมากที่สุด

ภาพประกอบ 4 แสดงตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ (Intermediary Collection Model)

ที่มา: Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). Intermediary Collection Model

จากภาพประกอบ 4 จะเห็นได้ว่าแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะเป็นผู้ที่สร้างกรอบการดำเนินธุรกรรมทางการค้าให้แก่ผู้ขายสินค้าหรือบริการแต่ไม่ได้เป็นธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย นอกจากนี้ แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังทำหน้าที่ในการนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าไปในฐานะผู้ขายสินค้าหรือบริการ คล้ายกับการทำหน้าที่เป็นผู้แทนภาษีอากร (Tax Representative) โดยแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ได้รับจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งจำเป็นสำหรับการสนับสนุนการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ เช่น ที่ตั้งของผู้ขายสินค้าหรือบริการที่อยู่ในต่างประเทศ ที่อยู่ของผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ รายละเอียดของสินค้าหรือบริการ และราคาของสินค้าหรือบริการ

ทั้งนี้ แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รายใหญ่บางรายยังให้บริการทางด้านกฎหมายภาษีอากรแก่ผู้ขายที่เป็นลูกค้าของตนเองซึ่งอาจจะมีการเรียกเก็บค่าบริการในส่วนนี้ด้วยเช่นกัน โดยแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้จะจัดเก็บ (1) ค่าสินค้าหรือบริการจากผู้ซื้อในประเทศปลายทางที่นำเข้าไปสินค้าหรือบริการนั้น ๆ และนำส่งให้แก่ผู้ขาย และ (2) ค่าขนส่งระหว่างประเทศ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการ ตลอดจนค่าภาษีอากรอื่น ๆ และนำส่งให้แก่บริษัทขนส่งระหว่างประเทศ เพื่อที่บริษัทขนส่งระหว่างประเทศจะได้นำส่งค่าภาษีอากรให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าไปต่อไป อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี ในการทำหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร

และดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการดำเนินธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่อยู่ของผู้ซื้อที่แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้เก็บรวบรวมและส่งต่อไปยังผู้ขายสำหรับใช้ในการจัดส่งสินค้าหรือส่งมอบบริการ และการคำนวณค่าภาษีอากรของหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการส่งข้อมูลให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า ไม่ว่าจะเป็นการศุลกากร หรือกรมสรรพากร

การจัดเก็บและส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการโดยแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะช่วยให้เกิดความเป็นกลาง (Neutrality) แก่ระบบเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ดี ย่อมก่อให้เกิดต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องนำกระบวนการและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการพัฒนาระบบให้มีความเหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบโดยถูกต้อง และก่อให้เกิดการปรับปรุงพิธีการศุลกากรด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในต่างประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอาจได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการเช่นเดียวกันกับวิธีการภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ โดยสินค้าที่ไม่มีการคิดภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีสินค้าและบริการภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการจะต้องถูกกักไว้ ณ บริเวณท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าเพื่อรอดำเนินการตามกระบวนการตามปกติภายใต้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ หน่วยงานด้านภาษีอากรยังจะต้องได้รับการส่งเสริมขีดความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายผ่านการขยายความร่วมมือในทางบริหารระหว่างกันกับนานาประเทศ

นอกจากการศึกษาตัวแบบในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ดังที่กล่าวไปข้างต้น การศึกษาประสบการณ์ของต่างประเทศก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้ทราบถึงแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในมิติของศักยภาพและข้อจำกัดภายใต้แนวทางที่ต่างประเทศนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรดังกล่าว

ประเทศออสเตรเลีย นอร์เวย์ และสหภาพยุโรปเป็นประเทศและกลุ่มประเทศที่เคยมีประสบการณ์ในการยกเว้นการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าราคาต่ำที่นำเข้ามาและได้ยกเลิกการยกเว้นดังกล่าวเพื่อดำเนินการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าราคาต่ำที่นำเข้ามาในประเทศหรือ

กลุ่มประเทศของตน โดยเฉพาะสินค้าประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ หากพิจารณาเป็นรายประเทศ กรณีของประเทศออสเตรเลีย เมื่อพิจารณาในประเด็นอัตราภาษีสินค้าและบริการ (Goods and Service Tax: GST) ที่เรียกเก็บจะพบว่าเป็นประเทศที่มีการเรียกเก็บในอัตราเดียวกันกับภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย คือ ร้อยละ 10 ของราคาสินค้าหรือบริการ แม้ว่าประเทศไทยจะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มและคงจัดเก็บในอัตราร้อยละ 6.3 ซึ่งเมื่อรวมกับภาษีที่ต้องจัดสรรไปให้ส่วนราชการท้องถิ่นอีกในอัตรา 1 ใน 9 ของอัตราภาษีที่จัดเก็บที่รวมเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้นร้อยละ 7.0 ก็ถือว่ายังเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับประเทศออสเตรเลีย นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังเป็นประเทศที่นำค่าขนส่งและค่าประกันภัยระหว่างประเทศมารวมกับราคาซื้อขายของสิ่งของที่นำเข้าในการคำนวณค่าภาษีสินค้าและบริการเช่นเดียวกันกับประเทศไทย

สำหรับกรณีประเทศนอร์เวย์เป็นประเทศที่มีความน่าสนใจในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการแบ่งอัตรากำหนดจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประเภทของสินค้าออกเป็น 2 อัตรา คือ ร้อยละ 25 สำหรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มมาตรฐาน (Standard VAT Rate) และร้อยละ 15 สำหรับสินค้าประเภทอาหาร (Foodstuffs) เช่น เนื้อสัตว์ พืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่ม เครื่องเทศ นอกจากนี้ นอร์เวย์ยังเป็นประเทศที่มีการดำเนินโครงการ VOEC ซึ่งเป็นระบบการจดทะเบียนการยื่นแบบแสดงรายการ และการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มภายใต้ระบบ pay-only (ห้ามมิให้มีการหักภาษีซื้อ) ที่ไม่ต้องจัดทำใบกำกับภาษีและรายงานภาษีซื้อ เพื่อรองรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาจากต่างประเทศโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะเดียวกับกับระบบ Simplified VAT System for e-Service (SVE) ของประเทศไทยที่กำหนดให้ผู้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ซึ่งอยู่ในต่างประเทศต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และยื่นแบบแสดงรายการ แล้วนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรเช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศ (ธนาคารกรุงเทพ, 2564) (เอกสารจากเว็บไซต์)

ในขณะที่สหภาพยุโรปแม้จะมีได้กำหนดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศสมาชิกให้เป็นอัตราเดียวกัน แต่ก็ได้มีการจัดทำระบบ Import One-Stop Shop (IOSS) เพื่อให้แพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์และผู้ขายสินค้านำเข้าจากประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถจดทะเบียนผ่านระบบ IOSS เท่านั้น สำหรับการจัดเก็บ สำแดง และชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง แทนการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้า ในขณะที่นำสินค้าไปส่งมอบ โดยระบบ IOSS นี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้โดยสะดวก

และช่วยปกป้องผู้บริโภคจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ได้ (European Union, n.d.) (เอกสารจากเว็บไซต์)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องดังกล่าวและงานวิจัยที่พบส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยพบว่า ปัญหาทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม การเพิ่มอัตราและการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม และการทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.7.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม

การศึกษาที่ปรากฏในสารนิพนธ์ เรื่อง การปฏิรูปโครงสร้างและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย, 2550) พบว่า สารนิพนธ์ฉบับดังกล่าวได้เสนอแนะให้รัฐบาลใช้มาตรการทางภาษีซึ่งเป็นนโยบายการคลัง เพื่อเพิ่มหรือลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในแต่ละช่วงเวลาให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการบริโภคภาคประชาชนและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกำหนดรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ก็ได้นำหลักภาษีอากรที่ดี และแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตย เช่น หลักความยุติธรรม หลักความยินยอมของประชาชน และหลักสวัสดิการเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย อีกทั้งข้อเสนอที่ได้ให้แก่ภาครัฐก็เป็นการกล่าวถึงข้อเท็จจริงหรือประโยชน์โดยทั่วไปของมาตรการทางภาษีในฐานะเครื่องมือของการคลัง ซึ่งยังขาดรายละเอียดของวิธีการนำมาตราการดังกล่าวไปปฏิบัติจริง

นอกจากงานวิจัยของศิริลักษณ์แล้วยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ตรีรัตน์ วงศ์สุวัชร, 2550) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นธรรมกับการเสียภาษีอากร เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่มีรายได้มากและผู้ที่มีรายได้น้อย จึงควรปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน และควรปรับปรุงการควบคุมและตรวจสอบการเก็บภาษีประเภทอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม รายงานฉบับนี้จะมีการนำหลักความยุติธรรมตามหลักภาษีอากรที่ดีมาร่วมพิจารณาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หากแต่เป็นความยุติธรรมระหว่างผู้ที่มีรายได้มากและผู้ที่มีรายได้น้อย กล่าวคือ เป็นความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ต้องชำระภาษีอยู่แล้ว

โดยมิได้คำนึงถึงความเป็นธรรมชาติระหว่างผู้ที่ต้องเสียภาษี และผู้ที่ไม่ต้องเสียภาษีอันเนื่องมาจากการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อให้ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ประกอบกิจการประเภทเดียวกันหรือคล้ายกัน กับผู้ที่มีค่าภาระภาษี รวมทั้งมิได้นำหลักความเป็นธรรมระหว่างการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่ผลิตโดยผู้ประกอบการภายในประเทศ กับสินค้าที่ผลิตโดยผู้ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศและนำเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะดังกล่าวยังเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่ขาดพลังการอธิบายในรายละเอียดของวิธีการนำไปปฏิบัติ

งานวิจัยฉบับสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้นำมาทบทวน คือ การศึกษาการประมาณการรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เพื่อให้ ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ทำหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือทางการคลังในการจัดหารายได้ของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดโดยการจัดเก็บภาษีให้ได้ตามที่ได้ประมาณการไว้ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ การจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จะเป็นการสร้างฐานรายได้ทางด้านภาษีอากรและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศได้ อย่างยั่งยืนตลอดไป กรมสรรพากรในฐานะหน่วยจัดเก็บควรมีแนวทางในการบริหารจัดการ โดยให้บริการผู้เสียภาษีแบบมีเจ้าภาพ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษี เช่น การคืนเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างรวดเร็ว ให้บริการรับจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต และการเสียภาษีออนไลน์ การบริการผู้เสียภาษีโดยทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี การคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้แก่ผู้ส่งออกที่ดีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ และการบริหารการจัดเก็บ เช่น กำหนดนโยบายภาษี การทำประมาณการจัดเก็บ การกำหนดกลยุทธ์ การทำแผนการบริหาร จัดเก็บต้องสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการคลัง นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน พร้อมทั้งจะชี้แจงถึงขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติงานและ สามารถตรวจสอบได้หากผู้เสียภาษีมีข้อสงสัย

ทั้งนี้ จากข้อมูลผลการศึกษาที่ปรากฏในสารนิพนธ์ฉบับดังกล่าวของวัชรินทร์ เห็นได้ว่า เป็นการศึกษาดูเฉพาะปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยมิได้คำนึงถึงกรณี การสั่งซื้อสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบออนไลน์และนำเข้ามาจากต่างประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่แปรผกผันกับค่าสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของ ต่างประเทศที่เป็นผู้ผลิตสินค้า อีกทั้งยังขาดการนำมิติทางด้านสังคมศาสตร์เข้ามาร่วมพิจารณา

โดยเฉพาะหลักภาษีที่ดีในเรื่องความยุติธรรม นอกจากนี้ยังมีได้เสนอแนะข้อเสนอเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะภาษีจากสินค้าที่มีการนำเข้าประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2.7.2 การเพิ่มอัตราและการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในสารนิพนธ์ เรื่อง การปฏิรูปโครงสร้างและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย, 2550) พบว่า การกำหนดให้กิจการขนาดย่อมได้รับยกเว้นจากการจัดเก็บค่าภาษีมูลค่าเพิ่มโดยพิจารณาตามมูลค่าของฐานภาษีส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงพร้อมนี้ สารนิพนธ์ฉบับดังกล่าวยังได้เสนอให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้วยการขยายฐานภาษี โดยการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีมูลค่าเพิ่มให้เข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น และรักษาฐานภาษีเดิมด้วยการกำกับดูแลผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างใกล้ชิดและเป็นปัจจุบันเพื่อแนะนำ และติดตามการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้เป็นไปอย่างถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการศึกษาในประเด็นการเพิ่มอัตราภาษี โดยมีได้ศึกษาการยกเลิกและจัดเก็บภาษีสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งการอธิบายในสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลตามหลักตรรกศาสตร์ที่สามารถอธิบายได้เป็นการทั่วไปทั้งในเรื่องการเพิ่มอัตราภาษีที่จะทำให้สามารถจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มมากขึ้น และการยกเว้นภาษีที่ทำให้จัดเก็บรายได้ลดลง นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะที่สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอไว้ยังเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป และมีได้ระบุถึงรายละเอียดวิธีการดำเนินการตามข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม

2.7.3 การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากการศึกษางานวิจัยทางด้านปัญหาในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มพบว่ามีวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550) ที่ระบุว่า บทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรยังไม่ครอบคลุมต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในธุรกรรมดังกล่าว ในเรื่องของความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point) กรณีการขายสินค้าและบริการ เนื่องจากธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้จากสถานที่ใด ทั้งสถานที่ที่มีการบริโภคสินค้าหรือบริการ (Place of Consumption) หรือสถานที่ให้บริการหรือขายสินค้า (Place of Supply) และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการให้บริการ

หรือขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เวลาใด ซึ่งนำไปสู่ปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการทำธุรกรรมประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

จากปัญหาดังกล่าว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม พิจารณาแก้ไขกฎหมายโดยการตราพระราชกฤษฎีกา หรือออกเป็นกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร เพื่อกำหนดความรับผิดในค่าภาระภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีการขายสินค้าหรือบริการในธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนเพียงกรณีเดียว เช่น ในกรณีของการขายสินค้ากำหนดให้ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point) เกิดขึ้นในขณะที่มีการส่งมอบสินค้า ส่วนการให้บริการนั้นกำหนดให้ความรับผิดในค่าภาระภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นเมื่อมีการรับชำระค่าบริการ พร้อมทั้งกำหนดให้มีหน่วยงานควบคุมและดูแลตรวจสอบผู้ประกอบการที่ทำธุรกรรมการค้าผ่านอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ กรมสรรพากรควรกำหนดนิยามของกิจการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่มีรูปร่างให้ชัดเจนว่าเป็นกิจการประเภทการขายสินค้าหรือการให้บริการให้ชัดเจนไว้ในประมวลรัษฎากร โดยการออกเป็นคำสั่งอธิบดีกรมสรรพากร

นอกจากนี้ กรมสรรพากรควรแก้ไขประมวลรัษฎากรให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตที่อยู่ในประเทศไทยมีส่วนร่วมในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตเป็นผู้มีหน้าที่นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรไม่ว่าผู้บริโภคจะเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายก็ตาม เพราะโดยปกติแล้วผู้บริโภคมักจะใช้วิธีชำระราคาสินค้าหรือบริการผ่านบัญชีธนาคารหรือบัตรเครดิต ดังนั้น ธนาคารหรือบริษัทบัตรเครดิตจะมีข้อมูลการชำระเงิน จึงสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแทนกรมสรรพากร และควรเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรให้แก่ประชาชนด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของผู้วิจัยเอง เนื่องจากได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหามิหลายมิติ โดยเฉพาะการบริหารการจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใช้ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทบัตรเครดิตเป็นตัวกลางในการจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากร อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มที่เป็นสินค้านำเข้าราคาต่ำซึ่งถูกกำหนดให้ได้รับยกเว้นจากค่าอากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต

อีกทั้งยังมุ่งเน้นศึกษาในกรณีของผู้สั่งซื้อสินค้าสั่งซื้อสินค้าจากในประเทศไทยและชำระเงินค่าสินค้า ค่าประกันภัย และค่าขนส่งระหว่างประเทศผ่านธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทบัตรเครดิต ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกรณีการสั่งซื้อมาจากประเทศที่สามไปยังประเทศผู้ส่งออกเพื่อให้จัดส่งสินค้าเข้ามาให้แก่ผู้นำเข้าที่อยู่ในประเทศไทย

นอกจากวิทยานิพนธ์ฉบับข้างต้นที่ได้ศึกษาปัญหาด้านการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วยังมีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) ซึ่งได้เสนอแนะว่า การจะกำหนดว่าผู้ประกอบการรายใดควรมีหน้าที่เสียภาษีบ้างนั้น หรือควรจะเริ่มดำเนินการจัดเก็บภาษีกับผู้ประกอบการเมื่อใดนั้น อาจจะแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในส่วนที่ไม่เสียภาษี หรือยังไม่เข้าอยู่ในฐานภาษี ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้เสียภาษีในความรับผิดชอบที่จะประเมินรายได้ของตนเองอย่างตรงไปตรงมา เพราะผู้ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วแม้ว่ารายรับจะสูงแต่ก็สามารถนำรายจ่ายในส่วนของการลงทุนไปหักออกได้ สุดท้ายภาระภาษีที่แท้จริงจะตกอยู่กับผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือในการใช้หลักฐานที่จะยืนยันการซื้อขายสินค้าเพื่อกำหนดมูลค่าเพิ่มของราคาสินค้าและบริการจะยังพบการทุจริตปลอมแปลงเอกสาร เมื่อมีการตรวจสอบหลักฐานการซื้อขายสินค้าและบริการก็ไม่สามารถยืนยันการซื้อขายจากแหล่งจำหน่ายได้ นอกจากนี้ยังมีการซื้อขายนอกระบบของผู้ประกอบการ โดยจะไม่ออกใบเสร็จ ทำให้มูลค่าการซื้อที่เกิดขึ้นไม่อยู่ในฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่วนที่สอง คือ ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐยังต้องดำเนินการเพิ่มฐานภาษีหรือขยายฐานภาษีให้มากขึ้น ภาครัฐจะต้องพยายามติดตามการประกอบกิจการของผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด ชักจูงให้ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีได้ตระหนักในหน้าที่ของตนเองอันทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนทุกคนในประเทศ อีกทั้งการปฏิบัติงานต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่วนการตรวจสอบการชำระภาษีนั้น ตามหลักเกณฑ์จะให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นผู้ประเมินรายรับของตนเอง แต่ในบางครั้งการยื่นแบบชำระภาษีนั้น ๆ อาจจะไม่เกิดขึ้นจริง จึงจำเป็นที่เจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบหรือประเมินรายรับรายจ่ายให้เหมาะสมกับสภาพการประกอบการหรือสภาพเศรษฐกิจซึ่งอาจจะทำให้รายได้ของภาครัฐเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยสรุป

อย่างไรก็ดี แม้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะชี้ให้เห็นว่า การจัดเก็บรายได้ของภาครัฐยังมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการศึกษานโยบายการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของผู้วิจัย แต่ก็เป็นการศึกษาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในภาพรวม โดยมีได้

มุ่งเน้นไปที่การศึกษาการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจากกลุ่มสินค้าที่นำเข้าและได้รับยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยเฉพาะ อีกทั้งยังไม่ได้เสนอแนะวิธีการในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างมีประสิทธิภาพที่เป็นข้อเสนอในเชิงปฏิบัติการ หากแต่เพียงเสนอแนะข้อเสนอในเชิงนโยบายทั่วไป ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น

2.7.4 การทุจริตภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลด ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543) ได้ระบุว่า สาเหตุของปัญหาการขอลด ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนั้นมาจาก 4 สาเหตุใหญ่ คือ โครงสร้างของกฎหมาย ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และเจ้าหน้าที่ซึ่งยังขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และเครื่องมือที่ทันสมัยในการตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูลการเสียภาษี โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยทุจริตนั้น ควรมีการแก้ไขทั้งทางด้านกฎหมายและการบริหารงานภาษี โดยแก้ไขกฎหมาย ในส่วนของการยื่นแบบแสดงรายการภาษี การออกไปกำกับภาษี การคืนภาษี และสิทธิประโยชน์ ของผู้มีเงินได้ และควรกำหนดให้ความผิดฐานโกงเงินภาษีอากรของรัฐเป็นความผิดตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานภาษีนั้น ควรมุ่งเน้นตรวจปฏิบัติการ ณ แหล่งผลิตสินค้าหรือผู้ขายรายใหญ่และผู้ค้าปลีก เมื่อจับกุมผู้ขอคืนภาษี โดยทุจริตแล้วควรริบประเมินภาษีทันที เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบตัวตนของผู้ขอคืนภาษีอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ประกอบการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และจัด อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตรวจปฏิบัติการให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเฉพาะการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย โดยมีได้ศึกษาหรือเสนอแนะถึงวิธีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้าจาก ต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ โดยมีได้เสนอแนะวิธีการ ที่จะช่วยป้องกันหรือยับยั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการจดทะเบียน ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม

เช่นเดียวกันกับสารนิพนธ์ที่ศึกษาปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจาก กลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี (งามศิลป์ รองขุน, 2547) ซึ่งพบว่า สาเหตุของการหลีกเลี่ยง ที่สำคัญมี 4 ประการ คือ สาเหตุทางด้านนโยบายและการบริหารการจดทะเบียน สาเหตุด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านผู้ประกอบการที่มีการจดทะเบียน และสาเหตุทางด้าน ผู้บริโภคหรือประชาชน

ดังนั้น สารนิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม อันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและผู้ที่มีหน้าที่ ออกใบกำกับภาษีในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีโดยผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะทำให้กรมสรรพากรสามารถประมวลผลข้อมูลใบกำกับภาษีได้ทั้งระบบ และตรวจสอบ ความถูกต้องของใบกำกับภาษีได้ ส่งผลให้กรมสรรพากรสามารถแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยง ภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีของการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) และในกรณีของการยื่นแบบ แสดงรายการ (ภ.พ.30) เป็นเท็จ รวมถึงกรณีการนำใบกำกับภาษีปลอมไปใช้ในการเครดิตภาษีได้ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ รวมถึงวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีความทันสมัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

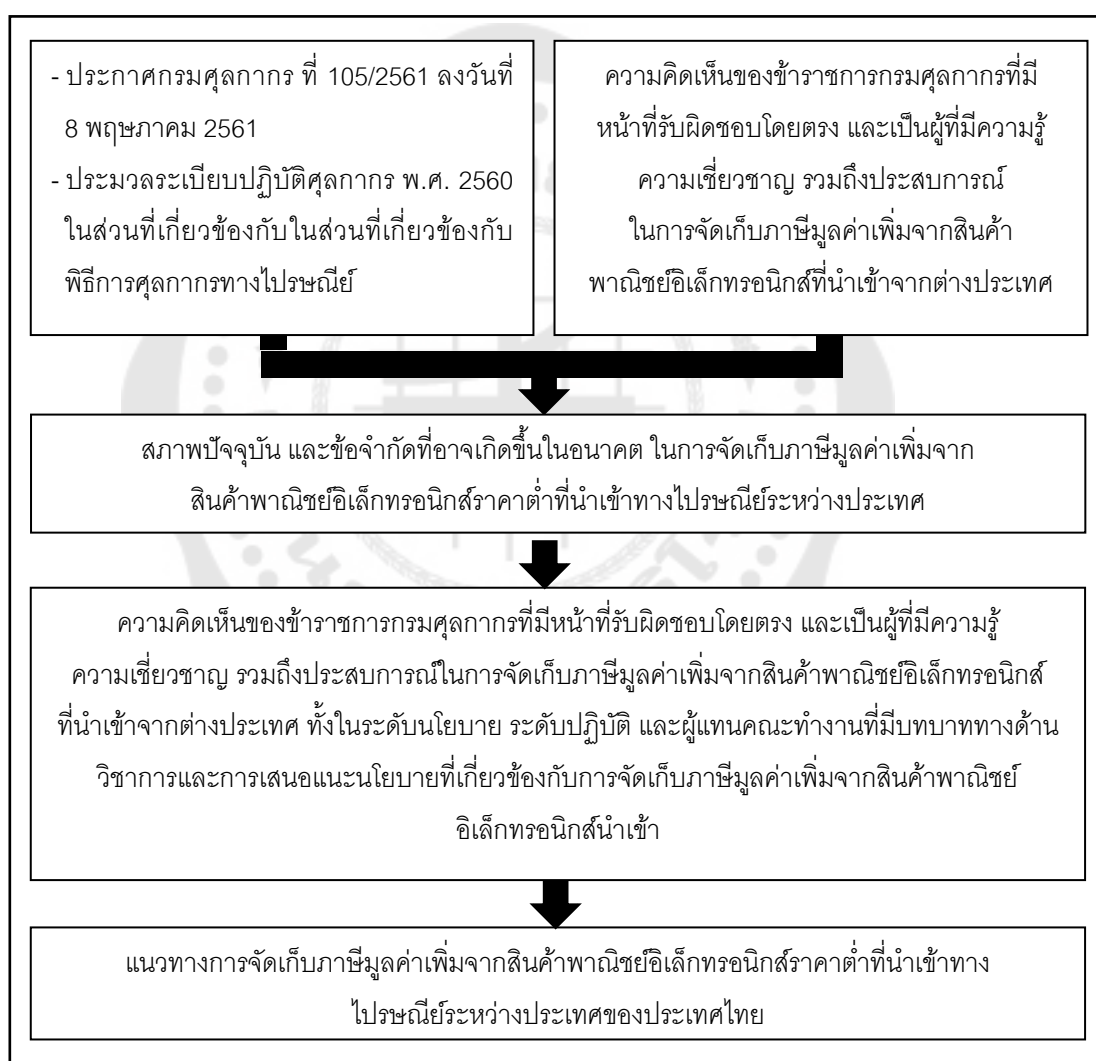
อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นจะพบว่า สารนิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่บังคับใช้อยู่ ณ ขณะนั้น โดยใช้วิธีการออกใบกำกับภาษีผ่านระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งได้กลายเป็น เรื่องปกติทั่วไปแล้วในปัจจุบัน โดยมีได้นำเสนอวิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตั้งแต่ต้นทางของสินค้า อีกทั้งข้อเสนอที่ปรากฏในสารนิพนธ์ฉบับนี้ยังเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มุ่งเน้นการรณรงค์ ส่งเสริมมากกว่าการให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

โดยสรุปแล้ว จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้นทำให้ผู้วิจัย เห็นว่า ในการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ ที่นำเข้าจากต่างประเทศจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรายได้จากค่า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ผลกระทบและแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบอันเกิดจากการเพิ่มอัตรา และการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม รูปแบบวิธีการจัดเก็บ และการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บ รวมถึงการบริหารภาษีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีความสำคัญต่อความเข้าใจในการกำหนดนโยบายการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทางเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้น ๆ และสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนั้น ในการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย เพื่อค้นหาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยตามที่ปรากฏในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรก คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย และประการที่สอง คือ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

- 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 แผนการดำเนินการวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อแรก งานวิจัยฉบับนี้จะอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำของเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากรทางไปรษณีย์ ร่วมกับการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน ที่มาจากคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่เป็นข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากร ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ดังนี้

(1) รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน

(2) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

(3) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(4) ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

(6) ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

สำหรับการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ข้อที่สองจะอาศัยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 7 คน ที่มาจากคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่เป็นข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ดังนี้

(1) ผู้บริหารหน่วยงาน ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(2) ผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วยผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

(3) ผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการตรวจสอบสินค้า ในฐานะเลขานุการคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย ยืนยันคำตอบของตนเองอีกครั้งหนึ่งก่อนเริ่มดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสาร และบทสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยใช้การบรรยายด้วยถ้อยคำของผู้วิจัยควบคู่ไปกับการอ้างอิงข้อความสนับสนุนที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.3 แผนการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ มีระยะเวลารวมทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่ปี 2564 ถึง 2565 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตาราง 3 แผนการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลา	ขั้นตอน	ผลลัพธ์
เดือนที่ 1	วางแผนการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และดำเนินการตามโครงร่างสารนิพนธ์ (บทที่ 1 ถึงบทที่ 3) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์	โครงร่างสารนิพนธ์ (บทที่ 1 ถึงบทที่ 3) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์
เดือนที่ 2-4	ดำเนินการตามที่วางแผนเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และเตรียมการเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในข้อต่อไป	สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย
เดือนที่ 5-7	ดำเนินการตามที่วางแผนเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2	แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย
เดือนที่ 8-10	ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารนำเสนอ และสอบปากเปล่าสารนิพนธ์	การนำเสนอและสอบปากเปล่าสารนิพนธ์
เดือนที่ 11-12	ดำเนินการจัดทำเล่มสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และนำเสนอส่งบัณฑิตวิทยาลัย	สารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับอนุมัติในระบบ i-Thesis

ที่มา : ผู้วิจัย. (2565).

บทที่ 4 ผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ในบทนี้เป็นการระบุสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ศึกษาและรายงานผลการวิจัยเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย และ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนั้น จึงแสดงผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

4.1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.2 สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

4.3 แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

4.1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อแรก ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำของเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และประมวลระเบียบปฏิบัติการกรมศุลกากร พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากรทางไปรษณีย์ รวมถึงข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวน 6 คน ตามที่แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบสนองของวัตถุประสงค์ข้อแรก

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)
รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) และบริหารการจัดเก็บภาษีอากร	1
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร	1
ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ	1
ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ	1
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร	1
ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร	1
รวม	6

ที่มา : ผู้วิจัย. (2566).

ตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากร ทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวน 7 คน ตามที่แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบสนองของวัตถุประสงค์ข้อที่สอง

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)
ผู้บริหารหน่วยงาน	3
ผู้ปฏิบัติ	3

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้อง	1
กับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า	
รวม	7

ที่มา : ผู้วิจัย. (2566).

4.2 สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อแรก คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ประกาศกรมศุลกากรที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากรทางไปรษณีย์ รวมถึงข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวนรวม 6 คน ประกอบด้วย

- (1) รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน
- (2) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน
- (3) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน
- (4) ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน
- (5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และ
- (6) ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน พบว่าสภาพปัจจุบันในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย คือ ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้า

ในกลุ่มดังกล่าว โดยเมื่อพัสดุไปรษณีย์มาถึงศูนย์ไปรษณีย์ เจ้าหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเปิดดูไปรษณีย์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรก่อนจะบันทึกข้อมูลลงในระบบ จากนั้นเจ้าหน้าที่ศุลกากร จะประเมินราคาสินค้าที่อยู่ในหีบห่อพัสดุไปรษณีย์ หากเป็นของที่มีราคา CIF ไม่เกิน 1,500 บาท และผ่านการตรวจสอบจากเครื่องเอ็กซ์เรย์แล้วว่ามีได้บรรจุของที่เป็นของต้องห้าม ต้องกักกัก หรือ เป็นเพียงสินค้าตัวอย่างที่ไม่มีมูลค่าในทางการค้า เจ้าหน้าที่ศุลกากร ก็จะส่งมอบหีบห่อพัสดุนั้น ให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อนำจ่ายให้แก่ผู้รับตามที่อยู่ที่ปรากฏบนจำหน่าย โดยไม่มีการบันทึกข้อมูลลงในระบบงานศุลกากรไปรษณีย์ ไม่มีการจัดทำใบขนสินค้า และไม่มีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีนำเข้าอื่น ๆ ทั้งปวง เนื่องจากตามประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค) ได้บัญญัติให้ยกเว้นการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากของที่ได้รับยกเว้นอากรตามภาค 4 ของพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากรทั้ง 19 ประเภท ซึ่งรวมถึงของในประเภทที่ 12 คือ ของนำเข้า ซึ่งแต่ละรายมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ตามราคาที่กำหนดไว้ในประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561

อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัจจุบันที่ไม่มีจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดผลกระทบใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ (2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ (3) ความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และ (4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหีบห่อพัสดุ ดังนี้

(1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ

การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ในปัจจุบันได้ส่งผลให้เกิดการสูญเสียรายได้จากค่าภาษีอากรที่ควรจะต้องจัดเก็บได้เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ ดังความเห็นของรองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“ถ้าดูจากสถิติที่กรมฯ เราได้จัดเก็บมาตั้งแต่ปีห้าเจ็ดจนถึงปัจจุบันนี้ โดยเฉลี่ยแล้ว กล่องพัสดุที่ส่งผ่านเข้ามาจากต่างประเทศทางไปรษณีย์ก็ตกอยู่ที่ประมาณราว ๆ ปีละ 35 ล้านกล่อง ซึ่งถ้าให้เทียบก็คิดเป็นตัวเลขประมาณ 20,000 ล้าน ซึ่งใน 35 ล้านกล่องเมื่อก็จะมีสักราว ๆ 24 ล้านที่เป็นของที่ไม่เกิน 1,500 ดังนั้นเนี่ย ไร้อัตราตอนนี้เนี่ยทาง สศค. เองเขาก็เคยประมาณการ เอาไว้คร่าว ๆ เหมือนกันว่าถ้าหากเรามีการจัดเก็บ VAT จากของพวกนี้เนี่ยก็น่าจะได้ราว ๆ สักประมาณปีละ 700 ล้าน”

สอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร ที่ว่า

“สศค. เขาเคยวิเคราะห์ตัวเลขออกมาไว้ว่าถ้าเราเก็บ VAT จากของที่ต่ำกว่า 1,500 เนี่ย มันจะได้ประมาณปีละ 700 ล้าน ซึ่งโอเคแหละถึงแม้ว่าตัวเลขมันจะไม่มากเมื่อเอามาเทียบกับรายได้กรมฯ ทั้งปีที่อยู่ประมาณเกือบ ๆ แสนล้าน แต่ก็ยังดีที่ไ้รายได้ตรงส่วนนี้เนี่ยมันยังเอาไปทำอะไรอย่างอื่นได้อีกเยอะ โดยเฉพาะอย่างน้อย ๆ เราก็เอาไปชดเชยกับ Cost ที่เสียไปกับการเก็บ VAT หรือพวกภาษีขาเข้าได้”

(2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ

เมื่อรัฐไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ ย่อมทำให้รัฐมีรายได้ได้น้อยกว่าการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว และเมื่อคำนวณต้นทุนต่อหน่วยที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้าที่นำเข้ามาตั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะพบว่าสูงกว่ากรณีที่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าราคาต่ำที่นำเข้ามา เนื่องจากอัตราส่วนของต้นทุนต่อรายได้ที่จัดเก็บได้ทั้งหมดมีมากกว่าอัตราส่วนของกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าว กล่าวคือ หากมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จะสามารถนำไปหารเฉลี่ยต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรต่อ 1 หน่วยสินค้าได้มากขึ้น และส่งผลให้ต้นทุนดังกล่าวมีค่าน้อยลง ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร ดังนี้

“คือถ้ามองง่าย ๆ ตามหลักของการผลิตสินค้าที่เรียกว่า Economy of Scale เนี่ย ก็คือว่าถ้าเราอยากจะทำให้ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้า 1 ชิ้นน้อย ๆ เนี่ย เราก็จะต้องมีการเฉลี่ยต้นทุนคงที่ออกไปให้กับของแต่ละชิ้น ทีนี้ถ้าถามว่าจะเฉลี่ยยังไง ก็คือเราก็จะต้องผลิตของในแต่ละล็อตให้เยอะ ๆ เพื่อจะได้เอาจำนวนของทั้งหมดที่ผลิตได้มาหารออกจากต้นทุนรวมและคิดเป็นต้นทุนต่อชิ้น ยิ่งตัวหารมาก คือมีจำนวนของมากมันก็จะยิ่งทำให้ต้นทุนต่อชิ้นต่ำลง คราวนี้กลับมาที่เรื่องของเรานะ มันก็ทำนองเดียวกัน คือถ้าเราอยากจะทำให้ต้นทุนต่อหน่วยในการเก็บภาษีมันต่ำลง เราก็ต้องเก็บภาษีให้มากขึ้น ทีนี้จะเก็บอย่างไรละ มันก็มีหลายวิธี ซึ่งวิธีหนึ่งก็คือการขยายฐานภาษี คือง่าย ๆ ก็คือว่า การเก็บภาษีจากกิจกรรมประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่เราเก็บอยู่แล้ว ก็อย่างการเก็บ VAT จาก e-Commerce ราคาต่ำที่นำเข้ามาเนี่ยแหละ”

(3) ความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการในประเทศที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้านำเข้า โดยเฉพาะผู้ประกอบการประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (Small and Medium Enterprises: SMEs) เนื่องจากผู้ประกอบการเหล่านี้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

โดยอัตโนมัติเมื่อทำการผลิตสินค้าและจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่ผู้ประกอบการที่นำเข้ามาสินค้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศไทยหรืออยู่ในต่างประเทศกลับได้รับการยกเว้นจากค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงภาษีอากรอื่น ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ที่ว่า

“ที่ผ่านมาจากที่ผลิตจากผู้ประกอบการประเภท SME หรือเจ้าของโรงงานภายในประเทศ จะเสีย VAT โดยอัตโนมัติอยู่แล้ว ซึ่งมันจะไม่เหมือนกับของที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ที่ว่าถ้ามันมีราคาไม่ถึง 1,500 มันก็ได้รับยกเว้นภาษีหมดเลย”

(4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนีบทศศ

นอกจากความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้ามาสินค้าจากต่างประเทศแล้ว การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ยังก่อให้เกิดการสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนีบทศศที่นำมาซึ่งความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการในกลุ่มห้างสรรพสินค้าที่นำเข้ามาสินค้าจากต่างประเทศคราวละจำนวนมากซึ่งทำให้มีราคารวมเกินกว่า 1,500 บาท และต้องชำระค่าภาษีอากรในการนำเข้ามาสินค้านี้ดังกล่าวกับผู้ประกอบการรายย่อยที่นำเข้ามาสินค้าจากต่างประเทศเป็นรายชิ้นหรือเป็นหนีบทศศซึ่งได้รับยกเว้นจากค่าภาษีอากรหากมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของรองอธิบดีกรมศุลกากรที่ว่า

“ทุกวันนี้คนเราก็ซื้อของผ่าน SHOPEE Lazada กันหมดแล้ว หรืออย่างบางคนก็อาจจะซื้อผ่านพวก Aliexpress e-Bay Amazon เองเลยก็มี ซึ่งมันทำให้เกิดพวกผู้ประกอบการรายย่อยที่เอาสินค้าของตัวเองมาขายบนแพลตฟอร์มพวกนี้ ซึ่งก็ต้องยอมรับว่าพ่อค้าแม่ค้ารายย่อยส่วนหนึ่งเขาขายของในลักษณะของการสั่งของเข้ามาขายให้แก่คนในประเทศ นอกจากนี้มันก็ยังมีผู้ประกอบการรายย่อยบางส่วนที่ไม่ได้ขายของที่นำเข้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่ว่าขายผ่านแอป Social Media อย่างพวก Facebook Instagram อะไรพวกนี้ ซึ่งพ่อค้าแม่ค้ารายย่อย พวกนี้ส่วนใหญ่ก็จะแยกหนีบทศศที่เหมือน ๆ กันออกเป็นหนีบทศศขึ้น โดยใส่ชื่อคนรับบนหน้าหนีบทศศให้ต่างกัน ซึ่งบางทีคนละชิ้นนะ แต่ที่อยู่เดียวกันก็มี เพื่อให้ของกล่องหนึ่งไม่เกิน 1,500 เพื่อที่จะได้ไม่ต้องเสียภาษีตอนนำเข้า แต่ว่าพวกห้างต่าง ๆ ที่นำเข้าของอย่างหนึ่งมาเป็นล็อต ๆ หรือนำเข้าที่หนึ่งจำนวนมาก ๆ ต้องเสียภาษีนำเข้าทั้งหมด”

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกิน 1,500 บาท แต่หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บ ดังนี้

(1) ด้านกฎหมาย

(1.1) พันธกรณีตามกฎหมาย

ประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค) ได้บัญญัติให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากของที่ได้รับยกเว้นอากรตามภาค 4 ของพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากรทั้ง 19 ประเภท ซึ่งรวมถึงของในประเภทที่ 12 คือ ของนำเข้าซึ่งแต่ละรายการมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ตามราคาที่กำหนดไว้ในประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 ดังนั้น หากของใดที่นำเข้ามีราคาซึ่งได้รวมเอาราคาของสินค้า ค่าประกันภัยและค่าขนส่งระหว่างประเทศเข้าด้วยกันแล้วมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ก็จะได้รับยกเว้นจากภาษีมูลค่าเพิ่มโดยอัตโนมัติไปพร้อมกับการยกเว้นอากรศุลกากรขาเข้าให้แก่ของดังกล่าว ดังที่ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงานได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

“ตัวบทกฎหมายที่เขียนให้เชื่อมโยงกันระหว่างประมวลรัษฎากรของกรมสรรพากร กับ พ.ร.ก. พิกัดฯ ทำให้กรมฯ ต้องยกเว้น VAT ให้แก่ของนำเข้าที่ต่ำกว่า 1,500 ไปพร้อม ๆ กับอากรขาเข้า ซึ่งมันทำให้กรมฯ เก็บ VAT จากสินค้าในกลุ่มนี้ไม่ได้ เพราะว่ามันติดปัญหาตรงที่ว่าสองกฎหมายนี้มัน Link ถึงกันโดย Auto นี้แหละ”

(1.2) การขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย

นอกจากประมวลรัษฎากรที่เป็นกฎหมายหลักที่ให้อำนาจอันเกี่ยวข้องกับ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้ามาในประเทศไทยแล้ว หากในอนาคตประเทศไทย จะมีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวก็จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าไม่ว่าจะผ่านช่องทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ หรือช่องทางอื่นใดก็ตาม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย (Legal Framework) สำหรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำเป็นการเฉพาะ ดังความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ดังนี้

“คือปัจจุบันนี้ไม่ใช่ที่เราตัดประมวลรัษฎากรกับ พ.ร.ก. พิกัดฯ ให้มันขาดออกจากกันแล้วเราจะเก็บ VAT จากของไม่เกิน 1,500 ได้นะ เพราะอะไร ก็เพราะว่ามันต้องมีการออกกฎหมายขึ้นอนุบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีปฏิบัติว่าจะเก็บอย่างไร ใครเก็บ ใครเป็นคนจ่าย จ่ายอย่างไร กับใคร”

(2) ด้านการบริหารจัดการ

(2.1) การขาดระบบจัดส่งข้อมูลบัญชีสินค้าล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์

ประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2651 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศมิได้กำหนดให้ผู้ขนส่งสินค้าซึ่งในที่นี้คือ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดส่งข้อมูลบัญชีรายการสินค้าล่วงหน้า (Pre-Manifest) ให้แก่กรมศุลกากร เพื่อแจ้งให้ศุลกากรทราบล่วงหน้าก่อนอากาศยานมาถึง โดยผู้ขนส่งสินค้าจะปฏิบัติพิธีการศุลกากรและรับมอบสิ่งของจากศุลกากรเพื่อนำส่งต่อไปให้แก่ผู้รับ แต่ใช้วิธีการประเมินราคาและค่าภาษีอากรของสิ่งของโดยพนักงานศุลกากรเป็นรายกล่องสินค้า และให้ผู้รับบริการไปชำระค่าภาษีอากร ณ ที่ทำการไปรษณีย์ หากมีการยกเลิกการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ระบบรับชำระเงินยังไม่มีความพร้อมจะส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งต่างจากการนำเข้าของเร่งด่วน (Express Consignment) ที่ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน เช่น FedEx DHL TNT และ UPS ที่ต้องจัดส่งข้อมูล Pre-Manifest ให้แก่กรมศุลกากรล่วงหน้าก่อนที่อากาศยานจะมาถึงประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพที่ว่า

“โดยปกติถ้าเป็นพวกของ Express ทางผู้ประกอบการของเร่งด่วน เช่นพวก FedEx DHL ก็จะต้องส่ง Manifest ล่วงหน้ามาให้เราก่อนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 24 ชั่วโมง ก่อนเครื่องบินจะมาถึงสนามบิน เพื่อส่งรายละเอียดของของที่โหลดมาในเครื่อง แต่ถ้าเป็นของที่นำเข้าทางไปรษณีย์อันนี้จะไม่มันนะ เพราะระบบของไปรษณีย์มันยังส่งข้อมูลล่วงหน้าไม่ได้ และอีกอย่าง คือ ประกาศกรมฯ หรือประมวลฯ ก็ไม่ได้เขียนไว้ว่าต้องให้ไปรษณีย์ส่ง Manifest มาให้เราล่วงหน้า”

และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ที่ว่า

“ที่ผ่านมารกรมฯ เราไม่ได้กำหนดให้ไปรษณีย์ต้องยื่น Manifest ที่มีรายละเอียดของของให้เรา ดังนั้นเนี่ยเวลาที่เจ้าหน้าที่เขาประเมินเขาจึงดูจาก Detail ต่าง ๆ ที่เขียนไว้ในใบปฏิญญาที่มันติดอยู่บนหน้ากล่อง หรือจากพวก Invoice หรือว่าใบ PO เอา ซึ่งมันทำให้การขนของไปส่งช้าลงเพราะเจ้าหน้าที่มันแต่เสียเวลาคัดกล่อง ประเมินราคา คีย์ข้อมูลเข้าระบบ ซึ่งไต่ตรงนี้มันจะไม่เหมือนกับช่องทางอื่น ๆ ที่เขาให้ผู้นำเข้าเป็นคนคีย์ข้อมูลเอง”

(2.2) การขาดระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

เนื่องจากประมวลรัษฎากรมาตรา 81 (2) (ค) ได้บัญญัติให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากของที่ได้รับยกเว้นอากรตามประเภทที่ 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัด

อัตราศุลกากรมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจึงทำให้ประเทศไทยไม่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับรองรับการจัดเก็บและชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนต้องเดินทางไปชำระภาษี ณ ที่ทำการไปรษณีย์ อันเป็นการเพิ่มขึ้นต้นทุนและระยะเวลาในการตรวจปล่อยของที่ได้รับจากบุคคลอื่นที่มีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการค้าหรือเป็นไปในเชิงพาณิชย์ เพิ่มภาระให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรและเจ้าหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร ที่ว่า

“หากไทยเราจะเก็บ VAT แบบออสเตรเลีย หรืออย่าง EU เขาในด้านระบบเอง มันก็ต้องมีความพร้อมด้วย เพราะอย่างประเทศพวกนี้เขาจะทำระบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมารองรับไว้ก่อนเลยก่อนที่จะบังคับเก็บ แต่ไทยเราไม่ได้เก็บทั้ง VAT ทั้งอากรจากของพวกนี้มานานละ เราเลยไม่มีระบบรองรับ โดยเฉพาะระบบ e-Payment ให้คนจ่ายค่าภาษีได้เอง จะตัดงบประมาณตัดอะไรก็ว่าไปถ้าไม่อย่างนั้นมันก็จะเข้าไปอัดกันอยู่หน้า Counter เป็นคอขวด เสียเวลาทำมาหากิน เสียเวลาเดินทาง แถมยังอารมณ์เสียด้วย”

(3) ด้านทรัพยากรบุคคล

(3.1) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

อัตราการเติบโตของการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มสูงขึ้นได้ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่จำนวนพนักงานศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการเติบโตเพิ่มมากขึ้นในอัตราเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ประกอบกับนโยบายของรัฐยังมุ่งเน้นไปที่การปรับลดจำนวนข้าราชการ โดยจำนวนพนักงานศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศตามกรอบอัตรากำลังในปัจจุบันมีประมาณ 45 ราย ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่คงที่มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งเมื่อเทียบกับปริมาณการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้น กลับพบว่าจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่มิได้เพิ่มขึ้นตาม และจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบสินค้าที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“ตอนนี้ e-Commerce มันโตเร็วมาก ทำให้ของที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์มันก็มากขึ้น แต่กรมฯ เราเองจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งตรง Express และตรงไปรษณีย์มันถูก Freeze ไว้ทีละประมาณ 45 คน ประมาณนี้มาเป็นหลายสิบปีแล้ว และยิ่งทาง ก.พ. เองก็มีนโยบายลดอัตราจ้างข้าราชการให้เล็กลง มันเลยยิ่งทำให้ขาดคนที่มาตรวจของที่เข้ามาทางไปรษณีย์

ทำให้เราต้องทำ OT หลังสี่โมงครึ่ง เพื่อทดแทนกับจำนวนคนที่มียูไม่ก็คน เพราะจริง ๆ แล้ว คนที่ทำหน้าที่เป็นนายตรวจจริง ๆ ก็มียูไม่ก็คนจาก 45 คน ซึ่งไต้ตรงนี้มันก็ส่งผลต่อ Work-life Balance ของเจ้าหน้าที่เรานะ”

(3.2) การปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรแทนหน่วยงานอื่น

กรมศุลกากรเป็นหนึ่งในหน่วยงานด้านกิจการพรมแดน (Border Agency) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บอากรศุลกากรจากสิ่งของที่มีการนำเข้าและส่งออก รวมทั้งจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่นแทนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ได้แก่ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม แทนกรมสรรพากร การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแทนกรมสรรพสามิต และการจัดเก็บภาษีเพื่อมหาดไทยแทนกระทรวงมหาดไทย ซึ่งส่งผลให้พนักงานศุลกากรหนึ่งรายต้องปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และใช้เวลาในการดำเนินการกับของที่นำเข้าซึ่งมีราคาต่ำหนึ่งขึ้นเป็นระยะเวลานานมากขึ้นกว่าเฉพาะการจัดเก็บอากรศุลกากรแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ดังนี้

“ตอนนี้กรมฯ เราเก็บ VAT เก็บภาษีสรรพสามิตแทนสรรพากรแทนสรรพสามิต แต่ว่าถ้าหากว่าในอนาคต เกิดว่ามีนโยบายให้เก็บ VAT จากของต่ำกว่า 1,500 มันก็จะกลายเป็นว่าเราต้องมานั่งเก็บ VAT แทนสรรพากร แต่ตัวเราเองยกเว้นอากรให้แก่ของพวกนี้ มันก็กลายเป็นว่าเรามานั่งเก็บ VAT แทนชาวบ้านเขา และของพวกนี้วัน ๆ หนึ่งมันเข้ามาเยอะมากมันทำให้เราต้องมานั่งเสียเวลาทำพิธีการ เก็บภาษีแทนคนอื่น ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่เราเองขนาดในทุกวันนี้ยังทำงานหามรุ่งหามค่ำกันอยู่เลย”

4.3 แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ผ่านผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 7 คนที่เป็นข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า พบว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่

(1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม

การจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนั้นเป็นการจัดเก็บภาษีอากร ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้ามา ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติกันตามปกติอยู่แล้ว หากแต่ในการนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้กับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม ได้แก่

(1.1) การแก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 ข้อ 2 (ค)

เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ขัดแย้งกับการยกเว้นอากรขาเข้าของศุลกากรประเภท 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิทักษ์ศุลกากร พ.ศ. 2530 ซึ่งจะส่งผลให้ไม่มีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าสินค้าตามประเภทดังกล่าว และกรมสรรพากรจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท อันถือเป็นการดำเนินการที่ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากรและเจตนารมณ์ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากราคาของการซื้อขายสินค้าที่มีการบริโภคภายในประเทศ รวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขประมวลรัษฎากรจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานโดยต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายบังคับใช้ต่อไป เช่นเดียวกับภาษีสรรพสามิตที่ต้องมีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบของกรมสรรพสามิตที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าที่มีราคาต่ำเช่นกัน สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“คือถ้าจะเก็บ VAT จากสินค้า e-Commerce ที่ราคาไม่เกิน 1,500 ที่นำเข้าทางไปรษณีย์ไม่ว่าจะเก็บแบบดั้งเดิมที่หน้าท่า หรือจะให้ Platform e-Commerce เป็นคนเก็บ มันก็ต้องไปแก้ประมวลรัษฎากร ไม่ให้ VAT มันไปผูกกับภาค 4 เพื่อที่สรรพากรจะได้เก็บได้ แต่ว่าการแก้ไขประมวลรัษฎากรมันก็ใช้เวลานาน เพราะต้องเสนอ ค.ร.ม. พิจารณา และเสนอรัฐสภา เพื่อออกเป็นกฎหมาย กรมสรรพสามิตก็เหมือนกัน ก็ต้องไปแก้กฎหมายของสรรพสามิตเหมือนกัน”

(1.2) การเชื่อมโยงระบบระบบติดตามสถานะการผ่านพิธีการศุลกากร (e-Tracking) เข้ากับระบบติดตามสถานะสิ่งของกับไปรษณีย์ไทย (Track & Trace)

เนื่องจากปัจจุบัน เมื่อมีการสั่งซื้อสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ และจัดส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ผู้นำเข้า (ผู้รับสิ่งของ) จะสามารถติดตามสถานะการส่งสิ่งของได้จากระบบติดตามสถานะสิ่งของกับไปรษณีย์ไทย (Track & Trace) ว่าสิ่งของของตนอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการใดแล้ว ซึ่งเมื่อสิ่งของนั้นเข้ามาถึงยังประเทศไทยจะต้องผ่านการตรวจประเมินราคาและค่าภาษีอากรจากพนักงานศุลกากร โดยระบบ Track & Trace จะ

แสดงข้อความเพื่อแจ้งสถานะแก่ผู้ใช้งานว่า “ดำเนินพิธีการศุลกากร” แต่เพียงเท่านั้น โดยที่ผู้ใช้งานไม่สามารถเรียกดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ หากผู้ใช้งานต้องการทราบรายละเอียดของการดำเนินพิธีการศุลกากรเพิ่มเติมจะต้องสืบค้นจากระบบการเชื่อมโยงระบบระบบติดตามสถานะการผ่านพิธีการศุลกากร (e-Tracking) ของกรมศุลกากรแยกต่างหาก เพราะทั้งสองระบบมิได้เชื่อมโยงถึงกัน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ว่า

“ทุกวันนี้เวลาที่มีของที่เข้ามาทางไปรษณีย์ ผู้นำเข้าจะดูได้แค่ว่าถึงขั้นตอนไหนแล้วจากระบบ Tracking ของไปรษณีย์ ที่นี้เนี่ยเวลาของมาถึงประเทศไทยมันจะต้องผ่านพิธีการเพื่อประเมินราคาและค่าอากรโดยเจ้าหน้าที่ของเรา ซึ่งในระบบ Tracking ของไปรษณีย์มันจะ Show แค่ว่าอยู่ระหว่างผ่านพิธีการ จะกดดูรายละเอียดอะไรก็ไม่ได้ หากผู้นำเข้าจะดูรายละเอียดว่าเราทำถึงขั้นตอนไหนแล้ว ก็ต้องเข้ามาดูเองในระบบ e-Tracking ของกรมฯ เราแยกต่างหากอีกที เพราะไอ้สองระบบนี้ทุกวันนี้มันยังไม่ได้เชื่อมกัน”

ดังนั้น กรมศุลกากรและบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจึงควรมีการเชื่อมโยงระบบ e-Tracking เข้ากับระบบ Track & Trace เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการระบบ Track & Trace ให้สามารถกดเลือกที่ข้อความ “ดำเนินพิธีการศุลกากร” และเข้าสู่ระบบ e-Tracking ได้ทันที ซึ่งระบบจะนำผู้ใช้เข้าสู่หน้าจอรายการตรวจและประเมินภาษีอากรของศุลกากรที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ Tracking Number เลขที่รายการสิ่งของ ปริมาณ น้ำหนักสุทธิ ชนิดของราคาประเมิน อากรขาเข้า ค่าธรรมเนียม/ภาษีอื่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนค่าภาษีอากรรวมที่ผู้นำเข้าจะต้องชำระทั้งสิ้น โดยผู้นำเข้าสามารถตัดสินใจได้ว่าจะกดเลือกปุ่มยกเลิกเพื่อกลับสู่หน้าจอหลักของระบบ e-Tracking หรือกดปุ่มตกลงเพื่อยอมรับการประเมินราคา ค่าภาษีอากร และเข้าสู่หน้าจอการชำระเงิน สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ดังนี้

“คือตอนนี้สิ่งที่ควรจะพัฒนาเป็นอย่างแรกเลยคือทำให้ระบบ Tracking ของไปรษณีย์กับของกรมฯ มันเชื่อมถึงกัน เวลาที่ผู้นำเข้ากดปุ่ม Link มาจากระบบของไปรษณีย์มันจะได้ Link มาหาระบบของเราได้ เพราะระบบเรามันจะ Show เลข Tracking เลขที่รายการปริมาณของ น้ำหนักของของ ชนิดของ ราคาประเมิน ค่าอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ค่าภาษีอื่น ๆ ทั้งหมดที่ต้องเสีย แล้วเราก็ทำปุ่มให้ผู้นำเข้าเลือกได้ว่าจะกดปุ่มตกลง เพื่อรับราคาประเมินค่าอากร แล้วก็ไปหน้าจอย่อยเงินหรือว่ากดปุ่มยกเลิกเพื่อกลับหน้าจอหลักของระบบ e-Tracking อะไรทำนองนี้”

(1.3) เพิ่มช่องทางการรับชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มให้หลากหลาย

ระบบที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเชื่อมโยงระบบ e-Tracking ของกรมศุลกากร เข้ากับระบบ Track & Trace ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ครอบคลุมทำให้ผู้นำเข้าสามารถเลือกวิธีการชำระเงินค่าภาษีอากรแบบออนไลน์ผ่านตัวแทนรับชำระต่าง ๆ เนื่องจากปัจจุบัน กรมศุลกากรได้กำหนดวิธีการชำระค่าภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ด้วยเงินสด หรือการจ่ายผ่านบัตรเครดิต ณ ที่ทำการศุลกากรไปรษณีย์โดยไม่สามารถชำระด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือไปจากวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้ผู้นำเข้าต้องเดินทางไปยังที่ทำการไปรษณีย์ เพื่อชำระค่าภาษีอากรและรับสิ่งของด้วยตนเอง ซึ่งทำการไปรษณีย์ส่วนใหญ่จะเปิดทำการ ในช่วงเวลาเดียวกันกับที่ผู้นำเข้าต้องทำงาน ก่อให้เกิดความไม่สะดวก เนื่องจากจะต้องลา หรือขาดงานเพื่อเดินทางไปยังที่ทำการไปรษณีย์ และชำระค่าภาษีอากร นอกจากนี้ ยังไม่สามารถชำระผ่านช่องทางอื่นโดยเฉพาะทางระบบออนไลน์ได้ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจับเก็บภาษีอากรที่ว่า

“ส่วนตัวที่มองว่าถ้ากรมฯ เราจะพัฒนาวิธีการรับชำระค่าภาษีให้มันดีขึ้น มันก็ควรจะโยกกระบวนการตรงนี้ไปให้พวกธนาคาร 7-Eleven Lotus Big-C ไปเลย เพราะทุกวันนี้ กรมฯ เราให้ชำระได้แค่เงินสดหรือรูดบัตรเครดิตหน้างานได้อย่างเดียว จ่ายผ่านทางออนไลน์อะไร ไม่ได้เลย ผู้นำเข้าก็ต้องเสียเวลาเดินทางไปไปรษณีย์เพื่อจ่ายเงินรับของ ทีนี้ไปรษณีย์ส่วนใหญ่ ก็ดันมาเปิดอีกตอนเวลาทำงานอีก ครั้นจะไปรับก็ต้องลาหรือขอออกเร็วหรือเวบออกไปรับ”

ดังนั้น หน่วยงานด้านภาษีอากร เช่น กรมศุลกากร และกรมสรรพากรจึงควรเพิ่มช่องทางการชำระเงินให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การชำระผ่านตู้ถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM) และเคาน์เตอร์บริการของธนาคารและตัวแทนรับชำระต่าง ๆ การหักจากบัญชีผ่านระบบ Internet Banking และระบบ Mobile Banking ตลอดจนการหักจากวงเงินบัตรเครดิตผ่านหน้าเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันของตัวแทนรับชำระต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจับเก็บภาษีอากรที่ว่า

“ตอนนี้ปัญหาหลัก ๆ อีกปัญหาสำหรับที่พี่มองนะ คือกรมฯ เรายังทำไม่ได้ไม่สุด เพราะว่าอะไร เพราะว่าช่องทางการจ่ายเงินมันน้อย มันมีอยู่ไม่กี่ทาง ถ้าเราเพิ่มช่องทางการให้มันเยอะขึ้นนะ พี่ว่ามันจะช่วยให้เยอะเลยแหละ ทั้งทาง ATM เอย ทางธนาคารเอย Lotus Big-C 7-Eleven ตัดจาก Net Bank หักจากแอปธนาคาร ตัดบัตรเครดิตผ่านหน้าเว็บผ่านหน้าแอปอะไร ก็ว่าไป คือเอาง่าย ๆ คือทำให้ผู้นำเข้าจ่ายเงินให้เราได้ง่ายที่สุดอะ”

ทั้งนี้ หากผู้นำเข้าประสงค์จะพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงินก็ควรอนุญาตให้กระทำได้ โดยอาจกำหนดให้มีปุ่ม “พิมพ์ใบแจ้งการชำระเงิน” บนหน้าจอของระบบที่พัฒนาขึ้น รวมทั้ง

ให้ผู้นำเข้าสามารถกรอกหมายเลขโทรศัพท์ และ/หรืออีเมลเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับให้เจ้าหน้าที่ติดต่อกลับ พร้อมทั้งระบุช่วงเวลาที่จะสะดวกรับสิ่งของ และกดปุ่มตกลงเพื่อเข้าสู่หน้าจอระบบรับชำระเงินของตัวแทนรับชำระต่าง ๆ หรือหน้าจอสำหรับพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงิน ซึ่งหากผู้นำเข้าเลือกพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงินจะต้องชำระเงินให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ระบบกำหนดนับแต่วันและเวลาที่ทำรายการ มิเช่นนั้นรายการจะถูกยกเลิกและผู้นำเข้าจะต้องเริ่มต้นทำรายการใหม่ และหากผู้นำเข้าได้ชำระเงินค่าภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว ระบบก็จะดำเนินการแจ้งข้อมูลไปยังบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์เตรียมนำจ่ายหีบห่อพัสดุสินค้าต่อไป ตามความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการตรวจสอบสินค้า ในฐานะเลขานุการคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“คือตอนนี้กรมฯ เองก็มีนโยบายที่จะพัฒนาระบบ C2H ขึ้นมาเพื่อให้ผู้นำเข้าที่นำเข้าของทางไปรษณีย์สามารถจ่ายเงินค่าภาษี พิมพ์ใบแจ้งการชำระ แล้วก็กรอกเบอร์โทร กรอกอีเมล วันเวลาที่จะให้เอาของไปส่ง เพื่อให้ไปรษณีย์โทรหาเวลาจะเอาของไปส่ง ซึ่งพื้มองว่า ถ้าทำได้มันก็ดีนะ เหมือนเวลาที่ Kerry จะเอาของไปส่งเราอะ พอกรอกเสร็จก็ไปหน้าจอลงทะเบียนผ่านธนาคาร ผ่าน Lotus Big-C หรือถ้าจะเดินไปจ่ายที่ Counter ผู้นำเข้าก็พิมพ์ใบแจ้งการชำระถือไปจ่ายที่ 7-Eleven ได้ภายในเวลาที่กำหนด อาจจะเป็น 6 ชั่วโมง 12 ชั่วโมงหรืออะไรก็ว่ากันไป เหมือนเวลาเราจ่ายค่าเครื่องบินอะ ไม่งั้นมันก็จะถูกยกเลิกแล้วก็ต้องมานั่งทำรายการใหม่ใช้ใหม่หละ พอจ่ายเสร็จปั๊บ เราก็ให้ระบบมันแจ้งข้อมูลไปยังไปรษณีย์ ทีนี้เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ก็เตรียมนำจ่ายละ”

(1.4) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

หน่วยงานด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งกรมศุลกากร และกรมสรรพากร อาจจะต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากยิ่งขึ้นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องริเริ่มหรือกระชับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านภาษีอากรของแต่ละประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของผู้นำเข้าได้ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากรที่ว่า

“คือในที่ประชุม ASEAN DGs เองก็ได้พูดถึงเรื่องของที่ต่ำกว่า De Minimis เหมือนกัน ทาง DG ของอินโดก็ได้เสนอให้ที่ประชุมทำ Mutual Assistance Arrangement ของทั้ง 10 ประเทศในประเด็นนี้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกของที่ต่ำกว่า De Minimis ทางไปรษณีย์ ประมาณว่าถ้าให้พวกแพลตฟอร์มเป็นคนเก็บแทนเรา แล้วเกิดแพลตฟอร์มพวกนี้ไม่ส่ง VAT ให้เราก็จะให้ศุลกากรหรือสรรพากรของประเทศที่นำเข้าไปได้เก็บ

มาให้เราประมาณนี้ แต่ที่ประชุมก็ยังไม่พินิจะ ก็ยังมอบหมายให้ ASEAN Sec. กับ CPTFWG ไปศึกษามาก่อน”

(2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

เนื่องจากวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศถูกออกแบบให้มีระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถนำมาใช้ร่วมกับวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการได้ ซึ่งวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการนี้จะช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (Small and Medium Enterprises: SMEs) สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขดังกล่าวได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ทั้งสองวิธีการยังสามารถนำไปใช้ร่วมกับกระบวนการที่เรียบง่ายอื่น ๆ ได้อีก เช่น ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) หรือพิธีการสำหรับการนำเข้าสินค้าในปริมาณมาก รวมทั้งยังสามารถนำไปใช้ร่วมกับวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมจากผู้นำเข้า ในกรณีที่สินค้าที่นำเข้านั้นยังไม่ได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ผู้ซื้อซื้อสินค้าจากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

จากข้อดีของทั้งสองวิธีการข้างต้น กระทรวงการคลังอาจปรับปรุงระบบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาต่ำ เพื่อจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้ากลุ่มดังกล่าวที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และลดความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ ลดปัญหาข้อร้องเรียนการทำงานของศุลกากร รวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ ดังความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากรที่ว่า

“เราอาจจำเป็นต้องปรับปรุงพวกระบบงานที่มีอยู่ให้มันรองรับกับการเก็บ VAT จากสินค้า e-Commerce ที่มีนต่ำกว่า 1,500 อาจจะเป็น Pilot ตรงไปรษณีย์ก่อน เพื่อให้มันลดความได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างของในประเทศกับของที่นำเข้า อีกอย่างคือเจ้าหน้าที่เราก็จะได้ไม่โดนด่าด้วย ให้ทุกอย่างมัน Base on ระบบให้หมด ประเทศเราก็มีรายได้มากขึ้นด้วย เพราะปี ๆ หนึ่งเราเสียโอกาสเก็บ VAT ไปกับของพวกนี้ไม่ใช่หน่อย ๆ นะ”

ทั้งนี้ ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศโดยใช้สองวิธีการร่วมกันดังกล่าวสามารถกระทำได้ หากแต่จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

(2.1) แก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค)

เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ขัดแย้งกับการยกเว้นอากรขาเข้าของศุลกากรประเภท 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ซึ่งจะส่งผลให้ไม่มีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าสินค้าตามประเภทดังกล่าว และกรมสรรพากรจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาทได้ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“คือถ้าจะเก็บ VAT จากสินค้า e-Commerce ที่ราคาไม่เกิน 1,500 ที่นำเข้าทางไปรษณีย์ ไม่ว่าจะเก็บแบบดั้งเดิมที่หน้าท่า หรือจะให้ Platform e-Commerce เป็นคนเก็บ มันก็ต้องไปแก้ประมวลรัษฎากร ไม่ให้ VAT มันไปผูกกับภาค 4 เพื่อที่สรรพากรจะได้เก็บได้ แต่ว่าการแก้ไขประมวลรัษฎากรมันก็ใช้เวลานาน เพราะต้องเสนอ ค.ร.ม. พิจารณา และเสนอรัฐสภาเพื่อออกเป็นกฎหมาย กรมสรรพสามิตก็เหมือนกัน ก็ต้องไปแก้กฎหมายของสรรพสามิตเหมือนกัน”

(2.2) ออกกฎหมายและระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศและตัวกลางในการขายสินค้า

โดยให้ตัวกลางประเภทแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce Platform) เช่น Amazon e-Bay หรือ Aliexpress จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและทำหน้าที่เป็นผู้จัดเก็บ รวบรวม แล้วนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จากผู้ซื้อรวมไปกับค่าขนส่งสินค้าและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในขณะที่สั่งซื้อสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่กรมสรรพากร ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากรที่ว่า

“ถ้าเราดูอย่างพวกอียู ออกสเตอร์เลียที่เขาให้ร้านค้าออนไลน์เป็นคนเก็บประเทศพวกนี้เขาก็จะให้ร้านค้าต้องจด VAT ในประเทศเขาก่อน แล้วถึงจะเก็บจากเราได้ตอนที่เราจะกดจ่ายค่าของนั้นแหละ มันจะ Show บนหน้าจอว่าค่าของของเราเท่าไร ค่า VAT เท่าไรรวมแล้วเป็นเท่านี้ละ อะไรแบบนี้ พอเก็บเสร็จก็ส่งให้สรรพากรตามงวดบัญชี”

ดังนั้น กรมสรรพากรจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และกำหนดเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรียบง่ายที่อนุญาตให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศสามารถสำแดงและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรผ่านทางระบบออนไลน์เป็นรายงวดได้

ทั้งนี้ ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 2 นั้น เมื่อผู้ซื้อสั่งซื้อสินค้าผ่านทางแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และชำระค่าสินค้าผ่านตัวกลางประเภทสถาบันการเงิน

ของประเทศไทยในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนรับชำระ เช่น ธนาคาร สถาบันการเงินก็จะโอนค่าสินค้าให้แก่ตัวกลางประเภทสถาบันการเงินของประเทศผู้ขายสินค้า จากนั้นสถาบันการเงินของประเทศผู้ขายสินค้าก็จะโอนเงินค่าสินค้าให้แก่ผู้ขายโดยตรง หรือโอนไปยังแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โอนเงินจำนวนนั้นให้แก่ผู้ขายอีกทอดหนึ่งสำหรับตัวสินค้านั้น เมื่อผู้ขายได้รับคำสั่งซื้อจากผู้ซื้อก็จะนำฝากหีบห่อพัสดุนั้นให้แก่ไปรษณีย์พร้อมกับค่าขนส่ง ค่าประกันภัย จากนั้นไปรษณีย์ก็จะส่งมอบสินค้าให้แก่ศุลกากรของประเทศที่ส่งออกเพื่อตรวจสอบและประเมินค่าภาษีอากร รวมถึงชำระค่าภาษีอากรขาออก (ถ้ามี) จากนั้นไปรษณีย์ก็จะขนส่งสินค้ามายังประเทศไทย โดยจะมีการปฏิบัติพิธีการศุลกากรและตรวจสอบการจัดเก็บภาษีอากรขาเข้า ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้า ถ้าสินค้านั้น ๆ ยังไม่ได้ชำระภาษีอากร ณ ขณะที่มีการจ่ายเงินค่าสินค้า

(2.3) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการตัดแยกสินค้า

กรมศุลกากรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการตัดแยกสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ที่ได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วตั้งแต่ต้นทางกับสินค้าที่ยังมิได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มออกจากกัน โดยอาจจะใช้ระบบบาร์โค้ด (Barcode System) หรือการกำหนดหมายเลขติดตามพัสดุไปรษณีย์ (Tracking Number) ที่แตกต่างกันระหว่างสินค้าทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตามในบางกรณีแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อาจสั่งซื้อสินค้าและชำระเงินให้แก่ผู้ขายตั้งแต่แรกเพื่อนำมาเป็นสินค้าคงคลัง และเมื่อมีคำสั่งซื้อจากผู้ซื้อก็สามารถจัดส่งสินค้าให้แก่ไปรษณีย์พร้อมกับค่าขนส่งสินค้าได้โดยทันที สอดคล้องตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“เวลาที่เรายำยตั้งค้ในหน้าเว็บไปเนี่ย อาจจะตัดบัตรหรืออะไรเนี่ย ธนาคารเขาก็จะหักจากวงเงินในบัตรเราใช้ใหม่หละ เพราะเขาจะต้องโอนเงินไปให้ธนาคารเจ้าของบัญชีของร้านที่เราซื้อ แล้วธนาคารทางฝั่งโน้นก็อาจจะโอนตรงไปยังคนขาย หรือว่าโอนไปที่ร้านก่อน แล้วร้านค่อยโอนไปให้คนขายอีกทีอะไรก็ว่ากันไปแบบนี้ ส่วนของเนี่ย พอคนขายได้รับ Oder จากเราก็จะเอาของไปฝากส่ง จะทาง Express ทางไปรษณีย์ก็แล้วแต่ และก็จ่ายค่า Freight ค่า Insurance จากนั้น Express หรือไปรษณีย์ก็จะทำพิธีการขาออก พอของมาถึงไทยปุ๊บ ก็ผ่านพิธีการตามปกติ แต่ว่าหากว่าของนั้นยังไม่ได้เก็บ VAT มาตั้งแต่ต้นทาง ทางเราก็จะเก็บ VAT ที่หน้าท่าเอาซึ่งตรงนี้แหละที่เราเก็บทางไปรษณีย์จะต้องร่วมมือกันนำระบบตัดแยกของมาใช้ว่าขึ้นไหนเสียแล้วขึ้นไหนยังไม่ได้เสีย จะได้ไม่เก็บซ้ำ อาจจะติด Barcode หรือว่าใช้เลข Tracking ที่มันไม่เหมือนกันก็ได้ ประมาณนี้ ที่นี้เนี่ย อย่างที่ว่าไป มันก็จะมีผู้ประกอบการบางกลุ่มใหญ่ ๆ อย่างพวก Alibaba

พวกนี้เนี่ยเขาจะซื้อของมา Stock ไว้ในคลังเขาเองตั้งแต่แรกเลยในประเทศที่เขาเข้าไปลงทุน
นั่นแหละ แล้วพอมัน Order จากลูกค้าก็เอาของจากคลังไปส่งให้ขนส่งเลย ไม่ต้องเสียเวลา Ship
อันนี้ก็จะเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง”

ดังนั้น กรมศุลกากร และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะต้องร่วมมือกัน
นำระบบที่มีความปลอดภัยมาใช้ในการคัดแยกหีบห่อพัสดุที่ถูกส่งมาจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ
ซึ่งได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และสินค้านั้นได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ขณะ
สั่งซื้อออกจากหีบห่อพัสดุของผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศที่มีได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและ
จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อในขณะที่ซื้อสินค้าไปพร้อม ๆ กับการควบคุมทางศุลกากรที่เข้มงวด
อย่างต่อเนื่อง โดยอาจนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในการ
การควบคุมทางศุลกากร เนื่องจากปัจจุบัน ปริมาณการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าสินค้าที่เป็นของต้องห้าม ต้องจำกัด
สินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น บุหรี่ไฟฟ้า ยาเสพติด และวัตถุลามกเพิ่มมากขึ้น
ตามไปด้วย จึงจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยี AI มาใช้ในการวิเคราะห์และระบุสินค้าที่มีความเสี่ยง
เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมทางศุลกากรมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น
ทั้งนี้ การระบุเป้าหมายในการประเมินความเสี่ยงทางศุลกากร (Targeting) สามารถพัฒนา
ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analysis) โดยอาศัยฐานข้อมูลของการนำเข้า
จากระบบบัญชีสินค้า (Manifest) มาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากฐานข้อมูลด้านการป้องกัน
และปราบปรามของกรมศุลกากร โดยการบริหารความเสี่ยงจะประกอบด้วยการระบุความเสี่ยง
(Targeting) การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment and Analysis) การตรวจสอบ
และติดตามความเสี่ยง (Risk Audit and Monitoring) โดยมีหลักการทำงาน คือ เมื่อแพลตฟอร์ม
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือไปรษณีย์ส่งข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) เข้าสู่ระบบของกรมศุลกากร
ก่อนสินค้าจะมาถึง ข้อมูลดังกล่าวจะถูกคัดเลือกนำมาใช้เพื่อบริหารความเสี่ยงโดยปัญญาประดิษฐ์
ก่อนในเบื้องต้น ก่อนจะส่งข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่ระบบของกรมศุลกากร ซึ่งจะทำให้แพลตฟอร์ม
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือไปรษณีย์และพนักงานศุลกากรทราบว่าสินค้านำเข้านั้น ๆ มีความเสี่ยง
หรือไม่ ก่อนที่สินค้าจะเข้ามาถึงประเทศไทย ทำให้สามารถเตรียมความพร้อมในการตรวจปล่อยสินค้า
ออกไปจากอารักขาของศุลกากรได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค
การตรวจสอบสินค้า ในฐานะเลขานุการคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากร
สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่ว่า

“ถ้าให้พึมพำในมุมของคนทำงานอยู่หน้างานจริง ๆ ทุกวันนี้แล้วเนี่ย บอกได้เลยว่า หนัก หนักมาก ถ้ามีโอกาสได้ไปตรงไปรษณีย์หลักสี่ แล้วได้เดินเข้าไปดูในห้องที่อยู่ทางด้านหลังที่เขาไว้คัดแยกของนะ น้องจะเห็นเลยว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนนี่จะมีผ้าที่เย็บ ๆ เอาไว้รัดตรงเอวกันแทบทุกคน เพราะทุกวันนี้ทั้งเราทั้งไปรษณีย์ยังใช้คนในการคัดแยกกล่องทั้งหมด จะเอาเครื่อง X-Ray มาใช้ก็ทำได้แค่ดูว่าของข้างในเป็นอะไร ก็ได้แค่นั้น แต่ไอ้ส่วนที่เป็น Detail ที่อยู่บนกล่องก็ยังคงต้องใช้คนอยู่ดี ทีนี้เนี่ย ตัวพี่เองได้มีโอกาสไปดูงานที่จีนตอนนั้น เขาก็มา Present ให้เราฟังว่า ทุกวันนี้เขาเอา AI เข้ามาช่วยเยอะมาก แทบจะ 100% เอาไว้ Risk Targeting and Analysis กับของที่มีความเสี่ยง อย่างพวกบุหรี่ไฟฟ้า ยาไอซ์ ของลามก เพื่อให้การ Control มันมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

รวมถึงความเห็นที่ว่า

“ทีนี้ ถ้าถามว่ากระบวนการมันเป็นอย่างไรใช้ใหม่ คือจี้ คือว่ามันจะใช้กระบวนการเอาข้อมูล Manifest มาเข้าที่เรามีอยู่เยอะ ๆ ๆ เนี่ยมาวิเคราะห์ หรือที่เขาเรียกว่าทำ Big Data Analysis เพื่อระบุความเสี่ยงก่อนเป็นอย่างแรกเลย โดย Matching กับฐานข้อมูลปราบปรามของกรมฯ พอระบุเสร็จใช้ใหม่ ขั้นตอนต่อไปเราก็ทำ Risk Assessment and Analysis ก็คือการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยง พอทำตรงนี้เสร็จปั๊บ เราก็จะมาทำ Risk Audit and Monitoring ก็คือตรวจสอบและติดตามความเสี่ยง อธิบายให้เห็นภาพก็คือว่า พอร้านค้าหรือไปรษณีย์ส่งข้อมูล Manifest ให้กรมฯ ล่วงหน้าก่อนของจะมาถึง ข้อมูลเนี่ยะ มันก็จะถูกดึงมาใช้ทำ Risk Management โดย AI ก่อนในขั้นแรก ก่อนจะส่งเข้าระบบของกรมฯ ซึ่งมันก็จะ Share ให้ทั้งร้านค้า ทั้งไปรษณีย์รู้ว่าของที่จะเอาเข้ามาขึ้นนั้น ๆ เนี่ยมันมีความเสี่ยงไหม ก่อนที่ของจะมาถึงไทย เราเองก็จะได้เตรียมตรวจปล่อย ถ้าไม่มีความเสี่ยง ไม่ติด Profile ระบบมันก็จะส่งการตรวจให้เป็น Green Line พอของมาถึงปั๊บก็ปล่อยเลย ไม่ต้องเปิดตรวจ แค่ X-Ray ตามปกติอย่างเดียวพอ”

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปและอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ” ครอบคลุมเนื้อหาสาระประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่

(1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย และ

(2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

สำหรับการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อแรกจะอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำของเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากรทางไปรษณีย์ ร่วมกับการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน ที่มาจากคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่เป็นข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากร ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ได้แก่

(1) รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน

(2) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

(3) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรสิ่งของที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(4) ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร จากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และ

(6) ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน

เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ข้อที่สองจะอาศัยการสัมภาษณ์ โดยมีแบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ที่มาจากคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่เป็นข้าราชการ ในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาท ทางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้า พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์นำเข้า โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้า พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่

(1) ผู้บริหารหน่วยงาน ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมศุลกากรที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนการจัดเก็บ ภาษีอากร จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรกรุงเทพซึ่งกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเก็บภาษีอากร สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน

(2) ผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ ที่ปฏิบัติงาน ด้านการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์ และติดตามการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 1 คน และ

(3) ผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้อง กับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์นำเข้า ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค การตรวจสอบสินค้า ในฐานะเลขานุการคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากร สำหรับการพาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) จำนวน 1 คน

สำหรับการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วให้ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละรายยืนยันคำตอบ ของตนเองอีกครั้งหนึ่งก่อนเริ่มดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสาร และบท สัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้การบรรยายด้วยถ้อยคำของผู้วิจัย ควบคู่ไปกับการอ้างอิงข้อความสนับสนุนที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

สภาพปัจจุบันในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย คือ ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากตามประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค) ได้บัญญัติให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากของที่ได้รับยกเว้นอากรตามภาค 4 ของพระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากรทั้ง 19 ประเภท ซึ่งรวมถึงของในประเภทที่ 12 คือ ของนำเข้าซึ่งแต่ละรายการมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ตามราคาที่กำหนดไว้ในประกาศกรมศุลกากร ที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัจจุบันที่ไม่มีจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดผลกระทบใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

- (1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ
- (2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ
- (3) ความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้ามาสินค้าจากต่างประเทศ และ

- (4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนีบทศ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกิน 1,500 บาท แต่หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บ ดังนี้

- (1) ด้านกฎหมาย

ประกอบด้วย

- (1.1) พันธกรณีตามกฎหมาย

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่เชื่อมโยงถึงกัน ทำให้รัฐไม่อาจจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้โดยทันที

- (1.2) การขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย (Legal Framework)

สำหรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำเป็นการเฉพาะ

- (2) ด้านการบริหารจัดการ

ประกอบด้วย

(2.1) การขาดระบบจัดส่งข้อมูลบัญชีสินค้าล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์

ทำให้พนักงานศุลกากรไม่สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรของสินค้า ปริมาณ และราคาของสินค้าซึ่งเป็นรายละเอียดที่จำเป็นจะต้องใช้ในการคำนวณค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม

(2.2) การขาดระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

(3) ด้านทรัพยากรบุคคล

ประกอบด้วย

(3.1) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากร

กรมศุลกากรมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณการนำเข้าหีบห่อพัสดุสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ซึ่งจะต้องถูกจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3.2) การปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรแทนหน่วยงานอื่น

ทำให้พนักงานศุลกากรหนึ่งรายต้องปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และใช้เวลาในการดำเนินการกับของที่นำเข้าซึ่งมีราคาต่ำขึ้นหนึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมากขึ้นกว่าเฉพาะการจัดเก็บอากรศุลกากรแต่เพียงอย่างเดียว

5.1.2 แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่

(1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม

หากแต่ในการนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้กับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศจำเป็นต้องมีการดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม ได้แก่

(1.1) การแก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค)

(1.2) การเชื่อมโยงระบบระบบติดตามสถานะการผ่านพิธีการศุลกากร (e-Tracking) เข้ากับระบบติดตามสถานะสิ่งของกับไปรษณีย์ไทย (Track & Trace)

(1.3) เพิ่มช่องทางการรับชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มให้หลากหลาย

(1.4) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

(2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

โดยจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

(2.1) แก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค)

(2.2) ออกกฎหมายและระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศและตัวกลางในการขายสินค้า

(2.3) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการคัดแยกสินค้า

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อ้างอิงทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ดังนี้

5.2.1 สภาพปัจจุบัน และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

สภาพปัจจุบันในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย คือ ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าว ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

(1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ

รัฐขาดรายได้ที่ควรจะมีอันจำเป็นต่อการนำไปพัฒนาประเทศและการปรับปรุงบริการสาธารณะ ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักการมีรายได้ที่พอเพียง (Sufficient Revenues) ที่มองว่า ในการทำหน้าที่ขึ้นพื้นฐานของรัฐ รัฐจำเป็นจะต้องมีรายได้ที่พอเพียง (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลาเกี่ยวกับจุดอ่อน 8 ประการของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทย จุดอ่อนที่ 1 การมีรายได้จากภาษีอากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการสังคม (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 145) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ผึ้งผาย ที่พบว่า การกำหนดให้กิจการขนาดย่อมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมูลค่าของฐานภาษีส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง (ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย, 2550) ซึ่งในประเด็นนี้งานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธุ์ เกี่ยวกับการศึกษาประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มต้องทำหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือทางการคลังในการจัดหารายได้ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลสูงสุดโดยการจัดเก็บภาษีให้ได้ตามที่ประมาณการไว้ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549)

(2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ

เมื่อรัฐไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาในประเทศจะส่งผลให้มีต้นทุนต่อหน่วยที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ากรณีที่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าว เพราะหากมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะสามารถนำไปหารเฉลี่ยต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรต่อ 1 หน่วยสินค้าได้มากขึ้น และส่งผลให้ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อสินค้า 1 ชิ้นน้อยลง ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความประหยัด (Economy) ที่ระบุว่าภาษีที่ดีจะต้องมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายน้อยในการจัดเก็บแต่เก็บได้เป็นจำนวนมาก หากแต่จะต้องนำค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าใช้จ่ายของรัฐที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากร ค่าใช้จ่ายของประชาชนผู้เสียภาษีสำหรับการปฏิบัติตามกฎหมายและค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากการบิดเบือนในทางเศรษฐกิจมาพิจารณาประกอบการจัดเก็บภาษีนั่นด้วย (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับจุดอ่อน 8 ประการของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทย ตามแนวคิดของจรัส สุวรรณมาลา ในจุดอ่อนที่ 2 ซึ่งระบุว่า ภาครัฐของประเทศไทยจัดเก็บภาษีอากรโดยใช้การบังคับจัดเก็บมากกว่าการที่ประชาชนยินยอมเสียภาษีด้วยความสมัครใจ ซึ่งทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้น้อย และมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสูง รวมทั้งไม่สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 146)

(3) ความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

โดยเฉพาะผู้ประกอบการประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (Small and Medium Enterprises: SMEs) เนื่องจากผู้ประกอบการเหล่านี้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มโดยอัตโนมัติเมื่อทำการผลิตสินค้าและจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่ผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้านำเข้าจำหน่ายในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศไทยหรืออยู่ในต่างประเทศกลับได้รับการยกเว้นจากค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงภาษีอากรอื่น ๆ ด้วย ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบอบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ตามหลักความเสมอภาค เป็นธรรม (Equality and Equity) ที่ระบุว่าในสังคมระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนทุกคนควรมีความเสมอภาค และมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะ และควรมีภาระในทางภาษีอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันด้วย นอกจากนี้ ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐจะต้องไม่มีใครที่ได้รับสิทธิยกเว้น

หรือมีสิทธิพิเศษที่จะไม่เสียภาษี (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตรีรัตน์ วงศ์สุวรรณเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเป็นธรรมในการเสียภาษีด้วยการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน (ตรีรัตน์ วงศ์สุวรรณ, 2550) และงานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธุ์ เรื่อง การศึกษาการประเมินการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดเก็บภาษีทั่วถึงและเป็นธรรมจะเป็นการสร้างฐานรายได้ภาษีอากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืนตลอดไป (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549)

(4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนีบทศส

เนื่องจากการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท จะจูงใจให้ผู้นำเข้าสำแดงราคาของสินค้านำเข้าต่ำกว่าที่เป็นจริง และอาศัยการแบ่งแยกหนีบทศสออกเป็นหนีบทศสย่อย เพื่อให้แต่ละหนีบทศสมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) ซึ่งระบุว่า ผลสำเร็จของการจัดเก็บภาษีอากรในระบบประชาธิปไตยมิได้จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงินที่จัดเก็บได้เพียงอย่างเดียว หากแต่หมายรวมถึงการทำให้ประชาชนมีการเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ สามารถทำให้คนที่พยายามจะเลี่ยงภาษีมีการเสียภาษีเหมือนคนอื่น ๆ ดังนั้น หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรของรัฐในระบบประชาธิปไตยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนยินยอมที่จะเสียภาษีด้วยความสมัครใจให้ได้มากที่สุดนอกเหนือไปจากหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากร กล่าวคือ ทำให้ผู้เสียภาษีอากรยินดีที่จะจ่ายค่าภาษีอากรตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มิใช่พยายามหาช่องทางที่จะเลี่ยงภาษีอยู่ตลอดเวลา (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของงามศิลป์ ร่องขุน ซึ่งพบว่า สาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มที่สำคัญมี 4 ประการ คือ สาเหตุด้านนโยบายและการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านผู้ประกอบการจดทะเบียน และสาเหตุด้านผู้บริโภคหรือประชาชน (งามศิลป์ ร่องขุน, 2547)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกิน 1,500 บาท แต่หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บ ดังนี้

(1) ด้านกฎหมาย

ประกอบด้วย

(1.1) พันธกรณีตามกฎหมาย

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่เชื่อมโยงถึงกันทำให้รัฐไม่อาจจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้โดยทันที ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิธ (Adam Smith) ในหลักความสะดวก (Convenience) ที่ระบุว่า ภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ง่ายเช่นกัน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ รวมถึงแบบคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่ซับซ้อน และประชาชนปฏิบัติได้ง่าย อีกทั้งการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนผู้เสียภาษีก็จะต้องดีด้วยเช่นกัน (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17) และไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความไม่ซับซ้อน (Simplicity) ที่ระบุว่า รัฐไม่ควรมีการจัดเก็บค่าภาษีอากรหลายประเภท จัดเก็บในหลายอัตรา กำหนดข้อยกเว้น หรือให้การลดหย่อนที่มีความซับซ้อน หรือกำหนดโครงสร้างของภาษีทางอ้อมสูงเกินไป รัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนสาธารณะไม่ควรจัดเก็บภาษีร่วมกันหลายประเภท หรือก่อนนี้ผูกพันล่วงหน้าในหลายรูปแบบ หรือมีระบบที่ใช้ในการจัดเก็บรายได้ หรือบริหารค่าใช้จ่ายทางการคลังหลายระบบ หรือให้ข้อมูลทางด้านภาษีอากรและรายได้ของรัฐที่ไม่เพียงพอต่อประชาชน หรือเป็นข้อมูลที่ไม่ชัดเจน (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105)

(1.2) การขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย (Legal Framework)

สำหรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำเป็นการเฉพาะซึ่งไม่เป็นไปตามหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิธ (Adam Smith) ในหลักความแน่นอน (Certainty) ซึ่งระบุว่า ภาษีที่ดีจะต้องมีความชัดเจน ความแน่นอน สามารถรู้ได้ว่าใครบ้างที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี และเสียเป็นอะไร จำนวนเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และใช้อัตราเท่าไรในการคำนวณ (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17) และไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) ซึ่งระบุว่า รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยไม่สามารถจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนได้ หากประชาชนไม่ยินยอมหรือเห็นชอบต่อการจัดเก็บภาษีนั้น แม้ว่าการเสียภาษีอากร

จะเป็นหน้าที่ของประชาชนมีสภาพบังคับ และไม่ได้เป็นไปโดยความสมัครใจ ดังนั้น หากรัฐจะจัดเก็บภาษีอากรหรือรายได้อื่น ๆ จากประชาชน ก็จำเป็นต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนเห็นชอบเสียก่อน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐเพื่อจัดเก็บภาษีอากรโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น โดยรัฐจะใช้ดุลยพินิจหรือให้อำนาจในการจัดเก็บภาษีอากรเกินขอบเขตตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้มิได้ อีกทั้งจะให้การยกเว้นหรือมีการลดหย่อนแก่บุคคลใดหรือหน่วยงานใดมิได้ หากกฎหมายมิได้กำหนดไว้ให้สามารถกระทำเช่นนั้นได้ (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของศิริวรรณ รัตนสังข์ ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ระบุว่า บทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรยังไม่ครอบคลุมต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในธุรกรรมดังกล่าว กรณีความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point) ตามประมวลรัษฎากร สำหรับการขายสินค้าและบริการ ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้จากสถานที่ใด และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการให้บริการหรือขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เวลาใด อันนำไปสู่ปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550)

(2) ด้านการบริหารจัดการ

ประกอบด้วย

(2.1) การขาดระบบจัดส่งข้อมูลบัญชีสินค้าล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์

ทำให้พนักงานศุลกากรไม่สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับพิกัตต์อัตราศุลกากรของสินค้า ปริมาณ และราคาของสินค้าซึ่งเป็นรายละเอียดที่จำเป็นจะต้องใช้ในการคำนวณค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความสะดวก (Convenience) ที่มีหลักการว่า ภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ง่ายเช่นกัน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ รวมถึงแบบคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่ซับซ้อน และประชาชนปฏิบัติได้ง่าย อีกทั้งการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนผู้เสียภาษีก็จะต้องดีด้วยเช่นกัน (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17)

(2.2) การขาดระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักหลักความสะดวก

(Convenience) ที่มีหลักการว่า ภาษาที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจ ในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากร เป็นไปได้ง่ายเช่นกัน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ รวมถึงแบบคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่ซับซ้อน และประชาชนปฏิบัติได้ง่าย อีกทั้งการอำนวยความสะดวกของ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนผู้เสียภาษีก็ต้องดีด้วยเช่นกัน (คณะกรรมการสิทธิการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) ซึ่งสอดคล้องกับจุดอ่อน 8 ประการ ของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยตามแนวคิดของจรัส สุวรรณมาลา ในข้อ 4 ที่ว่า ภาครัฐของประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันในระบบภาษีอากรค่อนข้างสูง (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 145-146) อันมีสาเหตุหนึ่งมาจากการขาดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ใน กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร ตามข้อเสนอแนะของวัชรินทร์ พลพันธุ์ ในงานวิจัย เรื่อง การศึกษา การประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่เสนอแนะให้กรมสรรพากรสร้างความปลอดภัย ในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) และ ข้อเสนอของปัทมาวดี รักษาแก้ว ในงานวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของประเทศไทย ที่เสนอแนะว่า ในการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้า มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) รวมถึงข้อเสนอแนะของ งามศิลป์ รອງขุน ในงานวิจัย เรื่อง ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการ หลีกเลี่ยงภาษี โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องกำหนดให้ ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและผู้ที่มีหน้าที่ออกใบกำกับภาษีในระบบ ภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีโดยผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งจะทำให้กรมสรรพากร สามารถประมวลผลข้อมูลใบกำกับภาษีได้ทั้งระบบ (งามศิลป์ รອງขุน, 2547)

(3) ด้านทรัพยากรบุคคล

ประกอบด้วย

(3.1) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากร

กรมศุลกากรมีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณการนำเข้า หีบห่อพัสดุลินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ซึ่งจะต้องถูกจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3.2) การปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรแทนหน่วยงานอื่น

ทำให้พนักงานศุลกากรหนึ่งรายต้องปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และใช้เวลา ในการดำเนินการกับของที่นำเข้าซึ่งมีราคาต่ำชิ้นหนึ่งเป็นระยะเวลาเวลานานมากขึ้นกว่าเฉพาะ

ซการจัดเก็บอากรศุลกากรแต่เพียงอย่างเดียว อันเป็นผลมาจากระบบภาษีและวิธีการหารายได้ที่ซับซ้อน เพราะรัฐจัดเก็บภาษีหลายประเภท

ทั้งนี้ ปัญหาหรือข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรบุคคลทั้งสองข้อข้างต้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์ ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขโมยภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต ที่พบว่า สาเหตุหนึ่งของการขโมยภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตเกิดจากการขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเสียภาษี โดยเสนอแนะให้มีการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตรวจปฏิบัติการให้เหมาะสมกับปริมาณงาน (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543)

5.2.2 แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่

(1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม

เมื่อวิเคราะห์วิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมตามข้อมูลที่ปรากฏในรายงานการศึกษากิจการความท้าทายด้านภาษีของเศรษฐกิจดิจิทัลของ OECD โดยอาศัยหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) และแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในการวิเคราะห์ จะพบว่า วิธีการดังกล่าวมีข้อดี ข้อเสีย รวมถึงความท้าทายในการนำไปใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนี้

(1.1) ด้านความเสมอภาค และเป็นธรรม

วิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมมีความเหมาะสมในด้านความเสมอภาค และเป็นธรรมในระดับต่ำ เนื่องจากโดยทั่วไปมักจะถูกนำมาใช้ร่วมกับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสร้างความเสี่ยงในเรื่องความไม่เป็นธรรมระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มและสินค้านิตเดียวกันที่นำเข้าจากต่างประเทศและได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม หากมีราคาอยู่ในเขตแดนราคาของสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นอากร (De Minimis Threshold) โดยวิธีการดังกล่าวมีข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติในมิติของความเสมอภาค และเป็นธรรม ดังนี้

(1.1.1) ข้อดี

ความเสมอภาคเป็นธรรมจะสามารถเพิ่มมากขึ้นได้ เมื่อมีการนำกระบวนการประเมินค่าภาษีอากรและการยื่นใบขนสินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานซึ่งจะช่วยให้เกิดการยกเลิกการ

ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและเกิดการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจากสินค้าราคาต่ำที่นำเข้ามาอย่างมีประสิทธิภาพ และสมเหตุสมผล

(1.1.2) ข้อเสีย

กระบวนการประเมินค่าภาษีอากรและการยื่นใบขนสินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยทั่วไปแล้วจะมีได้มีการนำมาใช้งานในทุกช่องทาง การนำเข้า โดยเฉพาะการนำเข้าผ่านช่องทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ยังคงใช้กระดาษในการดำเนินงานเป็นหลัก ดังนั้น วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมจึงยังคงถูกนำมาใช้ร่วมกับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งสร้างความเสี่ยงในเรื่องความไม่เป็นธรรมทางการแข่งขันระหว่างผู้ขายสินค้าภายในประเทศและต่างประเทศดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น

(1.1.3) ความท้าทาย

ผลกระทบในเรื่องความไม่เป็นธรรมทางการค้าเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของเพดานราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรตามการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการประเมินค่าภาษีอากรและการยื่นใบขนสินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยให้เกิดการยกเลิกการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการแบบอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็มีข้อเสียซึ่งมีการนำมาใช้งานกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะในระบบงานไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่การเปลี่ยนผ่านจากการทำงานแบบใช้กระดาษไปสู่การทำงานบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ยังคงต้องใช้เวลาอีกหลายปี

(1.2) ด้านความแน่นอน และคงเส้นคงวา

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนี้มีความเหมาะสมในด้านความแน่นอน และคงเส้นคงวาจัดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ขายสินค้าต้องเผชิญกับกระบวนการทางศุลกากร และช่วงราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศซึ่งข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ตามหลักความแน่นอนและคงเส้นคงวา มีดังนี้

(1.2.1) ข้อดี

ในระบบการทำงานของผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนมักมีผู้ให้บริการ จำนวนหลายรายที่จะคอยช่วยเหลือผู้ขายสินค้าให้สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ทางด้านภาษีอากร และข้อกำหนดทางด้านศุลกากรให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

(1.2.2) ข้อเสีย

เนื่องจากข้อมูลล่วงหน้าเกี่ยวกับสินค้าที่จะนำเข้ามาค่อนข้างมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในระบบงานไปรษณีย์ระหว่างประเทศ อีกทั้งในกรณีที่ผู้ให้บริการขนส่งสินค้านำส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ และมีค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นแก่ผู้ซื้อรายดังกล่าว โดยเฉพาะค่าภาษีอากรขาเข้า

จะส่งผลให้เกิดการปฏิเสธการรับสินค้า และสินค้านั้นกลายเป็นของตกค้างและสร้างภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการกับของนั้นให้แก่หน่วยงานศุลกากร นอกจากนี้ กฎระเบียบและพิธีการศุลกากรที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศยังสร้างความไม่แน่นอนให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

(1.2.3) ความท้าทาย

การพัฒนากระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการรับ-ส่งข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้กระบวนการทางศุลกากรมีความแน่นอน และคงเส้นคงวามากยิ่งขึ้น

(1.3) ด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวก

การจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมนี้มีความเหมาะสมในด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวกจัดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากความไม่ซับซ้อน และความสะดวกได้รับการปรับปรุงภายใต้บริบทของกระบวนการให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน ในขณะที่ระบบไปรษณีย์ระหว่างประเทศยังคงต้องมีการสร้างความก้าวหน้าต่อไป ทั้งนี้ ข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติตามหลักความไม่ซับซ้อน และความสะดวก มีดังนี้

(1.3.1) ข้อดี

ปัจจุบันระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการพัฒนาโดยผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนซึ่งจะช่วยให้เกิดวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าสินค้าที่สะดวกและไม่ซับซ้อน

(1.3.2) ข้อเสีย

เนื่องจากกระบวนการทำงานในปัจจุบันยังคงใช้กระดาษเป็นหลักในหลาย ๆ องค์การ และในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งจะสร้างความซับซ้อน และไม่เป็นการอำนวยความสะดวกในการขนส่งและนำเข้าสินค้า

(1.3.3) ความท้าทาย

ปัจจุบันสหภาพยุโรปสากล องค์การศุลกากรโลก และสหภาพยุโรปยังอยู่ในระหว่างการพัฒนากระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงนับเป็นความท้าทายขององค์กรเหล่านี้ในการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จได้โดยเร็ว

(1.4) ด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคม

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมมีความเหมาะสมในด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคมในระดับต่ำ เนื่องจากกระบวนการทำงานที่ยังคงใช้กระดาษเป็นหลักและการแบ่งแยกการดำเนินการกับสินค้าเป็นรายชิ้นได้ก่อให้เกิดต้นทุนในทางบริหารและการปฏิบัติตาม

กฎระเบียบอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์จึงสามารถช่วยเร่งรัด การปฏิบัติพิธีการทางศุลกากร และลดต้นทุนดังกล่าวลงได้อย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ตามหลักความประหยัด และสวัสดิการสังคม มีดังนี้

(1.4.1) ข้อดี

การพัฒนากระบวนการประเมินค่าภาษีอากรและยื่นใบขนสินค้าในปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของการให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนได้ส่งผลให้เกิดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและ สมเหตุสมผลในหลาย ๆ ประเทศหรือในหลาย ๆ วิธีการทางธุรกิจ (Business Model) โดยเฉพาะประเทศ หรือวิธีการทางธุรกิจที่อาศัยการขนส่งสินค้าราคาต่ำผ่านบริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน

(1.4.2) ข้อเสีย

ในกรณีที่ได้มีการนำระบบการส่งผ่านข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งาน จะส่งผลให้สินค้าที่นำเข้าแต่ละชั้นจะต้องหยุดพัก ณ ท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าเพื่อบังคับให้มีการชำระภาษีอากรขาเข้าอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การให้ตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการ เช่น ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนหรือหน่วยงาน ไปรษณีย์เป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรและชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าจะเป็น การลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในต่างประเทศ หรือผู้ซื้อสินค้าที่อยู่ในประเทศ เนื่องจากตัวกลางเหล่านี้จะคิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

(1.4.3) ความท้าทาย

สิ่งทั้งหลาย ๆ หน่วยงานได้ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบันจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการนำเข้าและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ราคาต่ำ โดยเฉพาะสินค้าที่นำเข้าผ่านระบบไปรษณีย์ระหว่างประเทศ เนื่องจากผู้ให้บริการไปรษณีย์ ในหลาย ๆ ประเทศอยู่ระหว่างการดำเนินงานร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกิดระบบการยื่นใบขนสินค้า ทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์ต่าง ๆ

(1.5) ด้านรายได้ที่พอเพียง

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมมีความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับต่ำ โดยมีข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

(1.5.1) ข้อเสีย

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมมักถูกนำมาใช้ร่วมกับการยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการทั่วไป ซึ่งเสี่ยงต่อการฉ้อฉลในเรื่องการสำแดงเท็จหรือการสำแดงราคาของสินค้าที่ นำเข้าต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวก็อาจจะยังปรากฏอยู่แม้ว่าจะมีการยกเลิก การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าที่นำเข้าก็ตาม

(1.5.2) ความท้าทาย

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานศุลกากรและหน่วยงานด้านภาษีอากรอื่น ๆ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านภาษีอากรของแต่ละประเทศอาจช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องของการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบได้

(1.6) ด้านความยินยอมของประชาชน

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมมีความเหมาะสมในด้านความยินยอมของประชาชนในระดับปานกลาง เนื่องจากช่วงราคาสำหรับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าราคาต่ำที่นำเข้ามาจะถูกปรับลดลงหรือยกเลิก หากมีการนำกระบวนการอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพมาใช้งาน ทั้งนี้ ข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติตามหลักความยินยอมของประชาชน มีดังนี้

(1.6.1) ข้อดี

หากระบบการประเมินค่าภาษีอากร และยื่นใบขนสินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าอย่างสม่ำเสมอ และมีการรับรองว่าการรับ-ส่งข้อมูลจะเป็นไปอย่างเหมาะสมแล้ว ชีตความสามารถของระบบการจัดเก็บภาษีอากรที่ถูกต้อง โปร่งใส ทั้งในมิติของสถานที่และจำนวนค่าภาษีอากรที่เรียกเก็บก็จะได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากยิ่งขึ้น

(1.6.2) ข้อเสีย

หากปราศจากกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมแล้ว แม้ว่าจะมีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติพิธีการศุลกากรแบบดั้งเดิมนี้ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อลดต้นทุนและประหยัดค่าใช้จ่าย ก็จะไม่ส่งผลให้เกิดการยกเลิกการกำหนดช่วงราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และไม่ก่อให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในประเทศอยู่ดี

(1.6.3) ความท้าทาย

เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังนั้น หน่วยงานศุลกากรและผู้ให้บริการไปรษณีย์จึงจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้งานมากยิ่งขึ้นและสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ ในการปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิมดังกล่าวจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชอบธรรมและความชัดเจนในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความแน่นอน (Certainty) ที่ระบุว่า ภาษีที่ดีจะต้องมีความชัดเจน ความแน่นอน สามารถรู้ได้ว่าใครบ้างที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี และเสียเป็นอะไร จำนวนเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และใช้

อัตราเท่าไรในการคำนวณ (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) ที่รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยไม่สามารถจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนได้ หากประชาชนไม่ยินยอมหรือเห็นชอบต่อการจัดเก็บภาษีนั่น ซึ่งหากรัฐจะจัดเก็บภาษีอากรหรือรายได้อื่น ๆ จากประชาชน ก็จำเป็นจะต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนเห็นชอบเสียก่อน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐเพื่อจัดเก็บภาษีอากรโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ รัตนสังข์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีตุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยออกพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร กำหนดความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้าหรือบริการในตุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550) และงานวิจัยของงามศิลป์ รองขุน เรื่อง ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีที่เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงข้อกฎหมายและระเบียบ รวมถึงวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีความทันสมัย และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน (งามศิลป์ รองขุน, 2547)

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศให้สามารถเชื่อมโยงกันและทำงานร่วมกันได้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้ารวมทั้งผู้นำเข้าควรมีสิทธิที่จะเลือกวิธีการชำระเงินค่าภาษีอากรผ่านวิธีการต่าง ๆ ที่ตนเองสะดวกไม่ว่าจะเป็นการชำระด้วยตนเอง ณ จุดรับชำระ หรือชำระผ่านช่องทางออนไลน์ ตลอดจนการนัดหมายกับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ในการนำจ่ายหีบห่อพัสดุดินค้า ซึ่งสอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความสะดวก (Convenience) เพราะภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ง่ายเช่นกัน นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ รวมถึงแบบคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่ซับซ้อน และประชาชนปฏิบัติได้ง่ายรวมทั้งสอดคล้องกับหลักความประหยัด (Economy) ในประเด็นที่ว่า ภาษีที่ดีต้องมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บน้อย หากแต่เก็บภาษีอากรได้เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ในการจัดเก็บภาษีอากร

จะต้องนำค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าใช้จ่ายของรัฐที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากร ค่าใช้จ่ายของประชาชนผู้เสียภาษีสำหรับการปฏิบัติตามกฎหมาย และค่าใช้จ่ายที่เป็นผลมาจากการบิดเบือนในทางเศรษฐกิจมาพิจารณาประกอบการจัดเก็บภาษีนั้นด้วย (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธุ์ เรื่อง การศึกษาประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมสรรพากรในฐานะหน่วยจัดเก็บควรมีแนวทางในการบริหารการจัดเก็บ เช่น การให้บริการรับจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต และการเสียภาษีออนไลน์ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของปัทมาวดี รักษาแก้ว เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่เสนอแนะว่า การปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้า มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549)

ในส่วนของหน่วยงานด้านภาษีอากรของรัฐเองก็จำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากยิ่งขึ้นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องริเริ่มหรือยกระดับความร่วมมือกับหน่วยงานด้านภาษีอากรของต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตที่ได้เสนอแนะว่า ในการบริหารงานภาษีนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ประกอบการระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543)

(2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

เมื่อวิเคราะห์วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ และวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า ตามข้อมูลที่ปรากฏในรายงานการศึกษาการจัดการความท้าทายด้านภาษีของเศรษฐกิจดิจิทัลของ OECD โดยอาศัยหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) และแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจอร์จ สุวรรณมาลา ในการวิเคราะห์ จะพบว่า วิธีการดังกล่าวมีข้อดี ข้อเสีย รวมถึงความท้าทายในการนำไปใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนี้

(2.1) วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ

(2.1.1) ด้านความเสมอภาค เป็นธรรม

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีความเหมาะสมในด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมในระดับปานกลาง เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นประเด็นที่ควรจะต้องนำมาพิจารณา เพราะธุรกิจขนาดเล็กที่อยู่ในต่างประเทศมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สรรพากรของประเทศที่นำเข้าซึ่งอาจมีความได้เปรียบในการแข่งขันเมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดเล็กที่อยู่ในประเทศที่นำเข้าซึ่งถูกบังคับให้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวนี้มีข้อดี และข้อเสียในการนำไปปฏิบัติในมิติของความเสมอภาคและเป็นธรรม ดังนี้

(2.1.1.1) ข้อดี

อาจสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศกับผู้ขายที่อยู่ในประเทศที่นำเข้า

(2.1.1.2) ข้อเสีย

การจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้ขายเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในการนำวิธีการนี้ไปปฏิบัติ จึงควรดำเนินควบคู่ไปกับการใช้วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ สินค้าที่นำเข้าก็จะถูกจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้าในขณะที่มีการปฏิบัติพิธีการศุลกากร

(2.1.2) ด้านความแน่นอน และคงเส้นคงวา

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้มีความเหมาะสมในด้านความแน่นอนและคงเส้นคงวาจัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง หากมีการนำกลไกที่เรียบง่ายมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติตามหลักความแน่นอนและคงเส้นคงวา มีดังนี้

(2.1.2.1) ข้อดี

หากหน่วยงานด้านภาษีอากรมีการนำช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) มาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ผ่านระบบการจดทะเบียน และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เรียบง่ายซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบให้แก่ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ

(2.1.2.2) ข้อเสีย

ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับค่าภาษีศุลกากร/ภาษีสรรพสามิต และการปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้า เช่น ปัญหาด้านกฎหมายในการนิยามว่าใครคือผู้นำเข้า รวมถึงขั้นตอนและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เรียบง่ายซึ่งถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ อาจทำให้จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น การใช้ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) อาจทำให้หน่วยงานศุลกากรต้องเปลี่ยนแปลงระบบเพื่อแยกแยะระหว่างสินค้าที่เข้าสู่ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) ออกจากสินค้าอื่น ๆ ที่อยู่ในช่องทางปกติ

(2.1.2.3) ความท้าทาย

ระบบการจดทะเบียน และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เรียบง่ายในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น การใช้ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) จะต้องไม่กระทบต่อการรักษาความมั่นคงและการควบคุมความปลอดภัยทางศุลกากร

(2.1.3) ด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวก

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีความเหมาะสมในด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวกจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเป็นวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรที่ขึ้นอยู่กับระดับความก้าวหน้าของการพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งผู้ขายสินค้าที่อยู่ในต่างประเทศมีความเป็นไปได้ที่จะเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม การใช้วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้ก็จะมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น

(2.1.4) ด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคม

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีความเหมาะสมในด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคมในระดับต่ำค่อนข้างไปทางปานกลาง ในกรณีที่มีการนำกลไกที่เรียบง่ายมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีข้อดี ข้อเสีย รวมถึงความท้าทายในการนำไปปฏิบัติตามหลักความประหยัด และสวัสดิการสังคม ดังนี้

(2.1.4.1) ข้อดี

เป็นการโยกย้ายภาระหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้าของหน่วยงานศุลกากรไปยังผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งผู้ขายเหล่านี้เองก็อยู่ระหว่างแสวงหาแนวทางที่จะปรับปรุงพัฒนาในด้านเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้ามากขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้การจัดเก็บและนำส่งค่าภาษีของสินค้านำเข้าที่จัดเก็บไว้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ภายใต้วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในประเทศนี้ อาจใช้ระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและการกำหนดเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการปฏิบัติตามที่เรียบง่าย รวมถึงการใช้ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) กับผู้ขายที่สมัครใจเข้าร่วมดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวนี้

กับหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า ซึ่งสิ่งนี้ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศให้เลือกใช้วิธีการดังกล่าว และยินยอมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่วนกรณีการนำเข้าสินค้าในปริมาณมากนั้น วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศจะอนุญาตให้ผู้ขายยื่นใบขนสินค้าสำหรับสินค้านำเข้า ซึ่งมีการขนส่งมาในล็อตเดียวกันเพียงฉบับเดียว แทนการยื่นใบขนสินค้าสำหรับสินค้าแต่ละชิ้น โดยสินค้าเหล่านี้จะถูกจัดเก็บภาษีอากรทั้งหมด แม้ว่าหากแยกเป็นรายชิ้นแล้วแต่ละชิ้นจะมีราคาอยู่ในเกณฑ์ที่ได้รับยกเว้นภาษีอากรก็ตาม ทั้งนี้ การนำระบบ One Stop Shop มาใช้ร่วมกันกับประเทศอื่น ๆ ในลักษณะของกลุ่มประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ก็อาจจะช่วยลดต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

(2.1.4.2) ข้อเสีย

อาจเป็นการสร้างภาระเป็นอย่างมากให้แก่ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศที่จะต้องจดทะเบียนและรับผิดชอบในค่าภาษีอากรในทุกประเทศปลายทางที่เป็นประเทศนำเข้า ในกรณีที่ประเทศที่นำเข้าเหล่านั้นไม่มีระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรียบง่าย ก็อาจส่งผลทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบและผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศบางรายก็อาจตัดสินใจไม่ขายและส่งออกสินค้าไปยังประเทศเหล่านั้น สำหรับข้อเสียต่อหน่วยงานด้านภาษีอากรนั้น วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศจะส่งผลทำให้เกิดการจดทะเบียนของผู้ประกอบการและก่อให้เกิดต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีที่หากหน่วยงานจำเป็นต้องมีการปรับปรุงวิธีการชำระค่าภาษีอากร ตลอดจนก่อให้เกิดต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติพิธีการศุลกากร การยกเลิกการยกเว้นภาษีอากรให้แก่สินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำ และการบริหารจัดการช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) รวมถึงการรับข้อมูลการนำเข้าล่วงหน้าที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

(2.1.4.3) ความท้าทาย

ควรลดภาระในการปฏิบัติตามกฎระเบียบให้แก่ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในทุกประเทศที่เป็นประเทศนำเข้า โดยใช้ระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรียบง่ายที่อนุญาตให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศสามารถชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าผ่านทางออนไลน์ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วภาษีมูลค่าเพิ่มควรจะถูกนำส่งให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าในขณะที่มีการชำระค่าสินค้า หรือก่อนการนำเข้าสินค้าขึ้นดังกล่าว หรืออาจนำส่งเป็นรายงวดได้ ทั้งนี้ อาจจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการนำระบบที่มีความปลอดภัย

มาใช้ เพื่อคัดแยกหีบห่อพัสดุที่ถูกส่งมาจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งได้จดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่มในระบบการจดทะเบียนที่เรียบง่ายดังกล่าวแล้วออกจากหีบห่อพัสดุของผู้ขายที่อยู่ใน ต่างประเทศที่มีได้จดทะเบียนไปพร้อม ๆ กับการควบคุมทางศุลกากรที่เข้มงวดอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการนำเงื่อนไขหรือขั้นตอนที่เรียบง่ายเกี่ยวกับการจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม มาใช้งานก็ตาม

(2.1.5) ด้านรายได้ที่พอเพียง

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีความเหมาะสมจัด อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

(2.1.5.1) ข้อดี

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศสามารถลด ความเสี่ยงในการประเมินราคาสินค้าที่นำเข้าต่ำกว่าราคาที่ซื้อขายจริง และการสำแดงราคาเท็จได้

(2.1.5.2) ข้อเสีย

การบังคับให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศปฏิบัติตามกฎระเบียบอาจจะ ยังคงเป็นความท้าทาย หากไม่มีการยกระดับความร่วมมือในทางบริหารกับต่างประเทศ

(2.1.5.3) ความท้าทาย

เนื่องจากการนำวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ใน ต่างประเทศไปปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยตนเองของผู้ขาย ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านความร่วมมือในทางบริหาร ที่แข็งแกร่งจากต่างประเทศ และในด้านกลไกการควบคุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2.1.6) ด้านความยินยอมของประชาชน

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีความเหมาะสม ในด้านความยินยอมของประชาชนในระดับต่ำค่อนข้างปานกลาง เนื่องจากข้อเสีย และความท้าทาย ในการนำไปปฏิบัติตามหลักความยินยอมของประชาชน ดังนี้

(2.1.6.1) ข้อเสีย

อาจเป็นวิธีการที่ไม่มีความน่าสนใจ กล่าวคือเป็นวิธีการที่ไม่มี ประสิทธิภาพสำหรับผู้ประกอบการที่ไม่มีการนำกระบวนการช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) มาใช้งาน อีกทั้งวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้ยังขึ้นอยู่กับการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบด้วยตนเองของผู้ขาย ดังนั้น ในกรณีที่ไม่มี การกำหนดแผนรองรับหรือ การดำเนินการอื่นควบคู่กันไป การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้ขายก็อาจส่งผลทำให้รายได้ ลดลงอย่างมาก

(2.1.6.2) ความท้าทาย

ตามหลักการแล้ว หน่วยงานด้านภาษีอากรควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเป็นการล่วงหน้าผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะผ่านทางระบบการจดทะเบียนและเงื่อนไขหรือขั้นตอนที่เรียบง่าย นอกจากนี้ ความถี่ในการนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บไว้ของผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศจะมีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดต่อความมีประสิทธิภาพของวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศนี้

(2.2) วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

(2.2.1) ด้านความเสมอภาค และเป็นธรรม

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้ามีความเหมาะสมในด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติในมิติของความเสมอภาคและเป็นธรรม ดังนี้

(2.2.1.1) ข้อดี

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าจะช่วยสร้างความเป็นธรรมด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ขายที่อยู่ในประเทศกับผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ (รวมถึงผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก) บนพื้นฐานของสมมติฐานที่ว่าตัวกลางในการขายสินค้ามีข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอในการจัดเก็บและนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้านำเข้าที่นำเข้ามา

(2.2.1.2) ข้อเสีย

สภาพแวดล้อมของการให้บริการของหน่วยงานไปรษณีย์ไม่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงมาใช้วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำ แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์จะอยู่ในระหว่างเตรียมดำเนินการ แต่การนำวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติก็อาจจะยังอยู่ในระยะกลางหรือระยะยาว ส่วนตัวกลางประเภทสถาบันการเงินนั้นก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้

(2.2.1.3) ความท้าทาย

ควรมีการรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ตัวกลางทั้งหมดที่จะทำหน้าที่ในการประเมินและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น ความสำเร็จของการนำวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับความพร้อมของกลไกทางด้านกฎระเบียบที่เรียบง่าย และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เช่น การนำช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) มาใช้

(2.2.2) ด้านความแน่นอน และคงเส้นคงวา

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้านี้มีความเหมาะสมในด้านความแน่นอนและคงเส้นคงวาจัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงสำหรับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน แต่จัดอยู่ในระดับต่ำสำหรับสถาบันการเงิน โดยข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติตามหลักความแน่นอนและคงเส้นคงวา มีดังนี้

(2.2.2.1) ข้อดี

ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนมีระบบต่าง ๆ ที่พร้อมสำหรับการสำแดงและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าที่นำเข้า ประกอบกับในปัจจุบัน แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากหลายรายก็ได้ดำเนินการตามกฎหมายระเบียบด้านภาษีอากรอยู่แล้ว

(2.2.2.2) ข้อเสีย

ตัวกลางในการขายสินค้าจะต้องอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ หากแต่สภาพแวดล้อมของการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลจากผู้ขาย ส่วนสถาบันการเงินเองก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้าและจุดหมายปลายทางของสินค้าสำหรับใช้ในการประเมินค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระได้

(2.2.2.3) ความท้าทาย

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าไม่สามารถนำมาใช้ได้กับตัวกลางประเภทสถาบันการเงินแบบดั้งเดิมที่มีได้มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันกับสถาบันอื่น ๆ มาใช้งาน

(2.2.3) ด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวก

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้ามีความเหมาะสมในด้านความไม่ซับซ้อน และความสะดวกจัดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากวิธีการดังกล่าวนี้ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ข้อเสียตามหลักความไม่ซับซ้อน และความสะดวก คือ การที่สภาพแวดล้อมในปัจจุบันของการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศยังคงใช้กระดาษเป็นหลัก และยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ ดังนั้น จึงยังไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบของการให้บริการมาสู่การทำหน้าที่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำแทนหน่วยงานด้านภาษีอากร แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์จะอยู่ในระหว่างขั้นตอนของการเตรียมความพร้อม แต่การนำวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติได้ก็อาจจะยังเป็นเรื่องที่อยู่ในระยะกลางหรือระยะยาว ส่วนแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เองก็มีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ

จัดเก็บและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในขณะที่ตัวกลางประเภทสถาบันการเงินส่วนใหญ่ก็ไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการประเมินและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้าได้

(2.2.4) ด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคม

การจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้ามีความเหมาะสมในด้านความประหยัด และสวัสดิการสังคมในระดับปานกลาง เนื่องจากวิธีการดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดภาระบางอย่างแก่ผู้ขนส่งสินค้าเพิ่มเติมในการดำเนินระบบจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม เว้นแต่ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนซึ่งส่วนใหญ่มีระบบข้อมูลอยู่แล้ว โดยข้อดี ข้อเสีย รวมถึงความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ตามหลักความประหยัด และสวัสดิการสังคม มีดังนี้

(2.2.4.1) ข้อดี

ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศมีภาระด้านการดูแลระบบน้อยที่สุด เนื่องจากภาระเหล่านี้ถูกโยกย้ายไปอยู่ที่ตัวกลางในการขายสินค้า โดยจะมีการจำกัดตัวกลางในการจัดเก็บและนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยการบังคับให้ตัวกลางต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น วิธีการดังกล่าวนี้จึงมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมากในการบริหารภาษีอากร โดยผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนหรือผู้ให้บริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่จดทะเบียนและได้รับการรับรองจากหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าจะเป็นผู้ประกันรายได้ให้แก่ประเทศที่นำเข้า อีกทั้งกลไกด้านกฎระเบียบที่เรียบง่ายอาจช่วยลดต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบให้แก่ตัวกลางในการขายสินค้า และทำให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเข้าถึงระบบได้มากขึ้น ส่วนผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนนั้นมีการใช้กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว จึงสามารถปรับเปลี่ยนไปใช้วิธีการดังกล่าวนี้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าสินค้าที่มีราคาต่ำได้ค่อนข้างง่าย

(2.2.4.2) ข้อเสีย

สภาพแวดล้อมของการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศในปัจจุบันยังคงใช้กระดาษเป็นหลัก และยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ ดังนั้น จึงยังไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบของการให้บริการมาสู่การทำหน้าที่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำแทนหน่วยงานด้านภาษีอากร แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์จะอยู่ในขั้นตอนของการเตรียมความพร้อม หากแต่การนำวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติก็อาจจะยังคงเป็นประเด็นที่อยู่ในระยะกลางหรือระยะยาว ส่วนแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เองก็มีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดเก็บและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในขณะที่ตัวกลางประเภทสถาบันการเงินส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมินและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้ ค่าธรรมเนียมที่ตัวกลางในการขายสินค้า

เรียกเก็บเพิ่มเติมในการจัดเก็บและนำส่งค่าภาษีมูลค่าเพิ่มก็อาจส่งผลทำให้ราคาของสินค้าที่นำเข้าเพิ่มขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตาม ค่าธรรมเนียมเหล่านี้ก็อาจจะลดลงได้ในอนาคต หากมีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนี้ วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าอาจจะก่อให้เกิดต้นทุนและค่าใช้จ่ายแก่บุคลากรและหน่วยงานด้านภาษีอากรอื่น ๆ ในการปรับปรุงระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าหน่วยงานเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากระบบที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันในการดำเนินการแบบอิเล็กทรอนิกส์กับหีบห่อพัสดุของสินค้าที่นำเข้าโดยผ่านผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน

(2.2.4.3) ความท้าทาย

หากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีได้ดำเนินการอยู่ในประเทศที่นำเข้า ภาครัฐควรมีการพิจารณาในประเด็นการประเมินความเสี่ยงและการนำมาตรการต่าง ๆ ที่เรียบง่ายมาใช้ในทางปฏิบัติคล้ายกับที่กล่าวถึงในวิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ

(2.2.5) ด้านรายได้ที่พอเพียง

ในด้านการรายได้ที่พอเพียงนั้น วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้ามีความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อดี ข้อเสีย และความท้าทายในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

(2.2.5.1) ข้อดี

โอกาสในการซื้องดผ่านการสำแดงพิกัดศุลกากรเป็นเท็จและประเมินราคาต่ำกว่าความเป็นจริงจะลดลง หากตัวกลางในการขายสินค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้ (ซึ่งไม่ใช่กรณีของตัวกลางประเภทสถาบันการเงิน เนื่องจากตัวกลางประเภทสถาบันการเงินส่วนใหญ่นั้นไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการประเมินและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม) ทั้งนี้ กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์จะส่งผลทำให้มีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ปรากฏในรายงานอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงของการฉ้อโกงและการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว

(2.2.5.2) ข้อเสีย

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันของการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศยังคงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลอันจำกัดที่ได้รับมาจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศจึงมีความยุ่งยากหรือเป็นไปได้เลยในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เนื่องจากในกระบวนการให้บริการยังคงมีการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษ และมิได้มีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล นอกจากนี้ ในส่วนของตัวกลางในการขายสินค้าประเภทสถาบัน

การเงินเองก็ไม่มีข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับลักษณะของสินค้า และจุดหมายปลายทางของสินค้า ในการประเมินค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะจัดเก็บจากสินค้านำเข้า

(2.2.5.3) ความท้าทาย

ตัวกลางในการขายสินค้า เช่น ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศเป็นอย่างมาก

(2.2.6) ด้านความยินยอมของประชาชน

วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้ามีความเหมาะสม ในด้านความยินยอมของประชาชนในระดับปานกลางค่อนข้างสูงสำหรับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน และมีความเหมาะสมในระดับต่ำสำหรับตัวกลางประเภทสถาบันการเงิน โดยมีข้อดี และข้อเสีย ตามหลักความยินยอมของประชาชน ดังนี้

(2.2.6.1) ข้อดี

หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าสามารถบังคับใช้ กฎหมายและระเบียบกับผู้ให้บริการขนส่งสินค้า (ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน และหน่วยงาน ไปรษณีย์) ได้ เนื่องจากมีอำนาจอันชอบธรรมอยู่เหนือผู้ให้บริการขนส่งสินค้าดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเร่งด่วนมีการใช้กระบวนการที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว จึงสามารถปรับเปลี่ยนไปใช้วิธีการการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้าในการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำได้ง่าย เพราะกระบวนการที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์จะช่วย สนับสนุนวิธีการในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น โดยใช้ข้อมูลที่บันทึกไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

(2.2.6.2) ข้อเสีย

หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้าไม่มีอำนาจอันชอบธรรม เหนือตัวกลางในการขายสินค้า แม้ว่าการใช้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะสามารถนำมาใช้ ทดแทนในประเด็นดังกล่าวนี้ได้ นอกจากนี้ ตัวกลางในการขายสินค้าประเภทสถาบันการเงินก็ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของสินค้า และจุดหมายปลายทางของสินค้า สำหรับใช้ในการประเมินค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะจัดเก็บจากสินค้านำเข้าได้

ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับการจัดเก็บภาษีอากร จากตัวกลางในการขายสินค้าสอดคล้องกับวิธีการที่ประเทศออสเตรเลียนำมาใช้ในการจัดเก็บ ภาษีสินค้าและบริการ (Good and Service Tax: GST) จากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ ที่นำเข้าไปในประเทศออสเตรเลีย ตามที่ปรากฏในเอกสาร Law Companion Ruling ของ Australian Taxation Office ที่ LCR 2018/1 โดยประเทศออสเตรเลียได้ใช้ตัวแบบในการจัดเก็บ

ที่มีชื่อว่า Supplier Collection Model โดยกำหนดให้ผู้ขายสินค้า (Supplier) ซึ่งหมายรวมถึงแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Distribution Platform: EDP) และพ่อค้าคนกลาง (Redeliverer) เรียกเก็บภาษีสินค้าและบริการ (Good and Service Tax: GST) จากผู้ซื้อสินค้า ในขณะที่มีการซื้อขายสินค้า และนำส่ง GST ที่จัดเก็บได้ให้แก่สรรพากรของออสเตรเลีย (Australian Taxation Office: ATO) โดยสินค้าที่นำเข้ามาในออสเตรเลียซึ่งรวมถึงสิ่งของประเภทของขวัญของฝาก หรือสิ่งของที่ซื้อขายกันระหว่างบุคคล แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบ หากมีราคาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียจะได้รับยกเว้นอากรศุลกากร และถูกจัดเก็บเฉพาะ GST และสินค้านั้นไม่ต้องหยุดพัก ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้า เมื่อเข้ามาถึงยังประเทศออสเตรเลีย ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนให้แก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ ผู้ซื้อสินค้าจะได้รับแจ้งข้อมูลการชำระ GST จาก Supplier ในรูปของใบเสร็จรับเงิน หรือใบแจ้งหนี้ และข้อมูลดังกล่าวจะถูกระบุไว้ในเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร เช่น ใบขนสินค้า หรือแบบแจ้งข้อมูลด้วยตนเอง (Self-assessed Clearance Declaration) ซึ่งจะช่วยป้องกันการเรียกเก็บภาษีซ้อน และในกรณีที่มิได้มีการระบุข้อมูลการชำระ GST ไว้ในเอกสารดังกล่าว ผู้ซื้อสินค้าจะต้องชำระ GST ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้า โดย Supplier จะใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานการชำระ GST ของผู้ซื้อสินค้าดังกล่าวในการคืน GST ที่เรียกเก็บไว้ต่อไป อย่างไรก็ตาม Supplier ที่มียอดขายเพียงประเมินสุทธิต่อปีมากกว่า 75,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียจะต้องจดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษี GST และนำส่ง GST ที่จัดเก็บได้ให้แก่ ATO นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังได้มีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้สนับสนุนการจัดเก็บ GST ผ่านตัวแบบดังกล่าว เช่น การออกหนังสือเตือนแก่ Supplier ที่ยังมิได้จดทะเบียนกับ ATO และ Supplier ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ การใช้ข้อมูลที่ได้รับจากศุลกากรออสเตรเลียในการบริหารความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนข้อมูลภายใต้ความตกลงต่าง ๆ การบังคับจดทะเบียน และการประเมินความน่าเชื่อถือของธุรกิจ การบังคับใช้บทลงโทษแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานทางภาษีอากรอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของประเทศนอร์เวย์ ตามที่ปรากฏใน Norwegian VAT Act และ Norwegian VAT Regulation โดยประเทศนอร์เวย์มีการพัฒนาตัวแบบในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีชื่อว่า VAT On E-Commerce (VOEC) โดยผู้ขายสินค้านำเข้าที่อยู่ในต่างประเทศต้องคำนวณและจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายแบบ Business to Consumer (B2C) ให้แก่สรรพากรของประเทศนอร์เวย์ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการและแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ที่ขายสินค้าซึ่งมีราคาต่ำกว่า 3,000 โครนนอร์เวย์ (ประมาณ 300 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ 10,000 บาท) ให้แก่ผู้บริโภคที่อยู่ในประเทศนอร์เวย์จะต้อง

(1) จัดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ผ่านระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศนอร์เวย์ หรือผ่าน VOEC ซึ่งเป็นระบบจดทะเบียนอย่างง่ายสำหรับสินค้าที่มีราคาต่ำซึ่งมีต้นทุนการบริหารจัดการน้อยกว่าระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มข้างต้น อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบ VOEC จะไม่ครอบคลุมถึงสินค้าที่มีราคาตั้งแต่ 3,000 โครนนอร์เวย์ขึ้นไป อาหาร สินค้าต้องห้าม และสินค้าที่มีค่าภาษีสรรพสามิต โดยสินค้าเหล่านี้จะถูกเรียกเก็บภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิตตามปกติ ณ ท่าหรือที่ที่นำเข้าและผู้ให้บริการขนส่งสินค้าอาจมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการคำนวณและชำระอากรจากผู้บริโภคเพิ่มเติมได้

(2) จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อในขณะที่มีการซื้อขายสินค้าในอัตราร้อยละ 25 ต่อชิ้น (มีข้อต่อ 1 โบนแจ่งหนึ่งหรือ 1 รายการธุรกรรม) โดยใช้ราคาของสินค้า ณ จุดขาย (Point of Sale) ที่เป็นสกุลเงินโครนนอร์เวย์เท่านั้น เป็นเกณฑ์ในการคำนวณค่าภาษีอากร กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมอื่น เช่น ค่าขนส่งและค่าประกันภัยระหว่างประเทศจะไม่รวมอยู่ในการคำนวณว่าสินค้าชิ้นดังกล่าวมีราคาต่ำกว่า 3,000 โครนนอร์เวย์หรือไม่ หากแต่จะถูกนำไปรวมในการคำนวณค่าภาษีมูลค่าเพิ่มในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3) ระบุหมายเลขบนหีบห่อพัสดุว่าสินค้านี้จะถูกจัดส่งให้แก่ผู้รับที่อยู่ในประเทศนอร์เวย์โดยใช้หมายเลขประจำตัว 7 หลักของผู้ขายสินค้า (VOEC Identification Number) ซึ่งผู้ขายสินค้าจะได้รับเมื่อจดทะเบียนในระบบ VOEC และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ราคาสินค้า คำอธิบายสินค้า และปริมาณของสินค้า เพื่อให้การปฏิบัติพิธีการศุลกากรเป็นไปอย่างถูกต้อง เนื่องจากสินค้า VOEC ที่มีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในขณะที่มีการซื้อขายเรียบร้อยแล้ว จะไม่ถูกเรียกเก็บซ้ำอีกครั้ง ในขณะที่มีการนำเข้า ในทางตรงกันข้าม หากไม่สามารถระบุหมายเลขดังกล่าวได้ การขนส่งสินค้าก็อาจเป็นไปโดยล่าช้าและอาจมีการเก็บภาษีซ้อน ดังนั้น เพื่อให้การขนส่งสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว และหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้อนจากผู้ขายสินค้าภายใต้ระบบ VOEC จะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ให้บริการขนส่งสินค้าและ/หรือตัวแทนออกของ รวมถึงศุลกากรนอร์เวย์สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหีบห่อพัสดุดังกล่าวได้

(4) รายงานและจัดส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บไว้ให้แก่สรรพากรนอร์เวย์เป็นรายไตรมาส ภายในระยะเวลา 20 วันหลังจากสิ้นไตรมาส

สำหรับสหภาพยุโรปเองก็มีวิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าไปยังสหภาพยุโรปเช่นเดียวกัน ดังที่ปรากฏใน Council Directive (EU) ที่ 2019/1995 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 เรื่อง amending Directive 2006/112/EC as regards provisions relating to distance sales of goods and certain domestic supplies

of goods โดยสหภาพยุโรปได้ยกเลิกการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าซึ่งมีราคาต่ำ
 ดังนั้น สินค้าทุกชิ้นที่นำเข้ามาในสหภาพยุโรปจะต้องถูกจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มโดยไม่คำนึงถึงราคา
 ของสินค้าชิ้นนั้น ๆ อย่างไรก็ดี สหภาพยุโรปยังคงยกเว้นอากรศุลกากรให้แก่สินค้าที่มีราคาต่ำกว่า
 150 ยูโร (ประมาณ 5,300 บาท) โดยมีระบบที่เกี่ยวข้อง 3 ระบบ คือ

(1) ระบบ Import One Stop Shop (IOSS) ซึ่งร้านค้าออนไลน์หรือแพลตฟอร์ม
 พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจดทะเบียนในระบบ IOSS เพื่อรับหมายเลข EU VAT IOSS Number
 พร้อมทั้งทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อในขณะที่มีการซื้อขายสินค้า และนำส่ง
 ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บไว้ให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรที่ตนจดทะเบียนไว้เป็นรายเดือน เดือนละ
 1 ครั้ง โดยจะต้องเก็บรักษาเอกสารหลักฐานการซื้อผ่านระบบ IOSS ไว้เพื่อการตรวจสอบ
 เป็นระยะเวลา 10 ปี ทั้งนี้ สินค้าที่ซื้อผ่านระบบ IOSS จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มต่อเมื่อ
 มีการสำแดงต่อพนักงานศุลกากร (2) ระบบ Special Arrangements ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในการยื่น
 ใบขนสินค้าและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าสินค้าที่มีราคาไม่เกิน 150 ยูโร และไม่มี
 การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มโดยวิธีการตามปกติ หรือผ่านระบบ IOSS ทั้งนี้ Special Arrangements
 เป็นระบบที่ได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการไปรษณีย์ ผู้ให้บริการขนส่ง
 ของเร่งด่วน และผู้ให้บริการทางศุลกากร (Customs Agent) (3) ระบบ Super Reduced Dataset
 (SRDS) เป็นระบบทางเลือกเพื่อรองรับการดำเนินการที่เรียบง่ายในการนำเข้าเฉพาะสินค้าที่มี
 ราคาไม่เกิน 150 ยูโร แต่ไม่รวมถึงสินค้าที่เป็นของต้องห้ามและของต้องกำกวด โดยระบบดังกล่าว
 ประกอบด้วยข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำเนินการในทางศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ
 ภาษีมูลค่าเพิ่ม จากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์เพียงร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับชุดข้อมูลเต็ม
 ทั้งนี้ จากการประเมินในช่วง 6 เดือนแรกหลังจากที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ พบว่า การจัดเก็บ
 ภาษีมูลค่าเพิ่มในลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรมากยิ่งขึ้น
 และส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ขายทั้งที่อยู่ในและนอกสหภาพยุโรป เนื่องจากมีการยกเลิก
 การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้า ก่อให้เกิดการอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น
 ในการจัดเก็บและชำระภาษีผ่านระบบ IOSS มาใช้งาน รวมทั้งช่วยคุ้มครองรายได้ของรัฐ

อย่างไรก็ดี สำหรับประเทศไทยนั้น การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ใน
 ต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า กระทรวงการคลังจำเป็นต้อง
 จะต้องแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชอบธรรมและความชัดเจน
 ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith)
 ในหลักความแน่นอน (Certainty) โดยจะต้องสามารถรู้ได้ว่าใครบ้างที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี

และเสียเป็นอะไร จำนวนเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และใช้อัตราเท่าไร ในการคำนวณ (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) ที่หากรัฐจะจัดเก็บ ภาษีอากรหรือรายได้อื่น ๆ จากประชาชน ก็จำเป็นจะต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนเห็นชอบเสียก่อน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐเพื่อจัดเก็บ ภาษีอากรโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 100-101) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ รัตนสังข์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตาม ประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติของ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม พิจารณาแก้ไขกฎหมายโดยการตราพระราชกฤษฎีกา หรือออกเป็นกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร เพื่อกำหนดความรับผิดในค่าภาระ ภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีการขายสินค้าหรือบริการในธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550) และงานวิจัยของงามศิลป์ รองขุน เรื่อง ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม อันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีที่เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ รวมถึงวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีความทันสมัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (งามศิลป์ รองขุน, 2547)

นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องปรับปรุงระบบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสู่สินค้า พณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาต่ำทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขทางกฎหมายที่เรียบง่าย เพื่อให้ตัวกลางในการขายสินค้า/ให้บริการสามารถจดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านระบบการจดทะเบียนที่เรียบง่าย ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อ ในขณะที่มีการซื้อสินค้าบนแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และนำส่งให้แก่กรมสรรพากร ซึ่งสอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความสะดวก (Convenience) ที่ภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทางด้านภาษีอากร และสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ง่ายเช่นกัน รวมทั้งสอดคล้อง กับหลักความประหยัด (Economy) ในประเด็นที่ว่า ภาษีอากรที่ดีต้องมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บน้อย หากแต่เก็บภาษีอากรได้เป็นจำนวนมาก (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติ บัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธ์ เรื่อง การศึกษาประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมสรรพากร ในฐานะหน่วยจัดเก็บควรมีแนวทางในการบริหารการจัดเก็บ เช่น การให้บริการจดทะเบียนทาง

อินเทอร์เน็ต และการเสียภาษีออนไลน์ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ ปัทมาวดี รักษาแก้ว เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่เสนอแนะว่าการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549)

ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวนี้อาจนำไปใช้ร่วมกับกระบวนการที่เรียบง่ายอื่น ๆ เช่น ช่องทางเร่งด่วน (Fast-track) หรือพิธีการสำหรับการนำเข้าสินค้าในปริมาณมาก (Bulk-cargo Shipment) ซึ่งจะช่วยลดความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ลดปัญหาข้อร้องเรียนการทำงานของศุลกากรรวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ สอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความยุติธรรม (Equity) ที่ระบุว่า ภาษีที่ดีจะต้องมีการจัดเก็บอย่างทั่วถึง ปราศจากการเลือกปฏิบัติ และเก็บตามกำลังความสามารถของผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการเสียภาษีให้แก่รัฐและสอดคล้องกับหลักความสะดวก (Convenience) ที่กล่าวว่า ภาษีที่ดีต้องจัดเก็บได้ง่าย รวมถึงหลักความประหยัด (Economy) ที่ว่า ภาษีอากรที่ดีต้องมีต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บน้อย หากแต่เก็บภาษีอากรได้เป็นจำนวนมาก (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบอบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักการมีรายได้ที่พอเพียง (Sufficient Revenues) ซึ่งระบุว่าในสังคมประชาธิปไตย รัฐจำเป็นต้องมีรายได้ที่พอเพียงต่อการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐาน ในทางกลับกันหากรัฐมีรายได้ที่ไม่พอเพียงต่อการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานของรัฐแล้ว รัฐก็ไม่สามารถที่จะดูแลประชาชนภายในรัฐให้อยู่ดีกินดี ไม่สามารถทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขและเรียบร้อยและไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักความไม่ซับซ้อน (Simplicity) อีกด้วย (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105)

อย่างไรก็ดี หน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า โดยเฉพาะกรมศุลกากร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการคัดแยกสินค้าที่ได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วตั้งแต่ต้นทางกับสินค้าที่ยังมิได้ชำระฯ ออกจากกัน โดยอาจจะร่วมมือกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นำระบบที่มีความปลอดภัยมาใช้ในการคัดแยกหีบห่อพัสดุที่ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดเก็บภาษีอากรว่าสินค้าใดได้ชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มเรียบร้อยแล้ว หรือยังมิได้ชำระ ในขณะที่มีการส่งซื้อสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith)

ในหลักความแน่นอน (Certainty) ที่ภาษีที่ดีจะต้องสามารถรู้ได้ว่าใครบ้างที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี และเสียเป็นอะไร จำนวนเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และใช้อัตราเท่าไร ในการคำนวณ และสอดคล้องกับหลักความสะดวก (Convenience) ที่ภาษีที่ดีต้องจัดเก็บได้ง่าย และการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เสียภาษีจะต้องดีด้วยเช่นกัน (คณะกรรมการกิจการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจรัส สุวรรณมาลา ในหลักความเสมอภาค เป็นธรรม (Equality and Equity) ที่ในสังคมระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนควรมีภาระในทางภาษีอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายถึง ประชาชนแต่ละคนควรมีค่าภาระภาษีตามอัตราส่วนของความสามารถในการเสียภาษี หรือตามอัตราส่วนของสวัสดิการและบริการของรัฐที่แต่ละคน จะได้รับการจัดสรรแล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐจะต้องไม่มีใครที่ได้รับสิทธิยกเว้น หรือมีสิทธิพิเศษที่จะไม่เสียภาษี (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธุ์ เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้นำมาทบทวน คือ การศึกษาการประมาณการรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย ซึ่งได้เสนอแนะให้มีการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ เพื่อสร้างความพร้อมที่จะชี้แจงถึงขั้นตอนและ แนวทางการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้หากผู้เสียภาษีมีข้อสงสัย (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของปัทมาวดี รักษาแก้ว เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของประเทศไทยที่เสนอแนะว่า การปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐต้องอาศัย เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของ ระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) และงานวิจัยของ งามศิลป์ รongขุน เรื่อง การศึกษาปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไก การป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา โดยเฉพาะในด้านการบริหาร การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและผู้ที่มี หน้าที่ออกใบกำกับภาษีในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีโดยผ่านระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ซึ่งจะทำให้กรมสรรพากรสามารถประมวลผลข้อมูลใบกำกับภาษีได้ทั้งระบบ และ ตรวจสอบความถูกต้องของใบกำกับภาษีได้ ส่งผลให้กรมสรรพากรสามารถแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยง ภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีของการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) และในกรณีของการยื่นแบบ แสดงรายการ (ภ.พ.30) เป็นเท็จ รวมถึงกรณีการนำใบกำกับภาษีปลอมไปใช้ในการเครดิตภาษีได้ (งามศิลป์ รongขุน, 2547)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อค้นหาแนวทางที่มีศักยภาพและเหมาะสมกับบริบทของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทย หากประเทศไทยจะมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้ากลุ่มดังกล่าวในอนาคต ดังนั้น จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย 2 แนวทาง คือ

(1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถรองรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ ซึ่งก่อนที่จะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้ากลุ่มดังกล่าวได้ ก็จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เดิม เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยและสามารถรองรับกับความต้องการของประชาชนผู้ให้บริการได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้ดียิ่งขึ้น

(2) การจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับการจัดเก็บจากตัวกลางในการขายสินค้า โดยจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เดิม และออกกฎหมายและระเบียบเพิ่มเติมเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว รวมทั้งต้องมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการควบคุมทางศุลกากร เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ โดยมีได้ศึกษาในมิติของแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าผ่านช่องทางทางการนำเข้าอื่น ๆ เช่น ทางบก ทางอากาศยาน ทางเรือ และบริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน (Express Consignment) และเป็นการศึกษาเฉพาะการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท อันเป็นราคาที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับยกเว้นภาษีอากรขาเข้า ตลอดจนเป็นการศึกษาเฉพาะการจัดเก็บ

ภาษีมูลค่าเพิ่มแต่เพียงเท่านั้น โดยมีได้ศึกษาการจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่น ๆ เช่น อากรศุลกากร หรือภาษีสรรพสามิต ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงเห็นควรมีการศึกษาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาผ่านช่องทางอื่น และศึกษาการจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่น นอกเหนือไปจากภาษีมูลค่าเพิ่ม และศึกษาในสินค้านำเข้าที่มีราคาสูงกว่า 1,500 บาทด้วย

บรรณานุกรม

- European Union. (n.d.). IOSS. Retrieved from https://ec.europa.eu/taxation_customs/ioss_en
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015). *Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 - 2015 Final Report*. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1787/9789264241046-en>
- กรมศุลกากร. (2564). ระเบียบวาระการประชุมคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการศุลกากรสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ครั้งที่ 1/2564 [เอกสารประกอบการประชุม]. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างภาษีและระบบบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของแผ่นดิน. สืบค้นจาก https://www.senate.go.th/document/Ext15512/15512588_0002.PDF
- งามศิลป์ รองขุน. (2547). ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=53&ReclId=5514&obj_id=45711&showmenu=no
- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). ประชาธิปไตยทางการคลังไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีรัตน์ วงศ์สุวรรณ. (2550). วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- ธนาคารกรุงเทพ. (2564). เก็บภาษี 'e-Service' ดีต่อธุรกิจและเศรษฐกิจไทยอย่างไร? สืบค้นจาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/collecting-tax-e-service-good-for-business>
- ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์. (2543). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- ปัทมาวดี รักษาแก้ว. (2549). ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย.

- (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- มติชนออนไลน์. (2564). ศุลกากร เตรียมเก็บภาษีนำเข้าพัสดุ ตปท.ต่ำกว่า 1,500 บาท แก่ทุกจุด-สร้างความเป็นธรรมเอสเอ็มอีไทย. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/economy/news_2634675
- ล้วน ปางสุข. (2537). ของที่ได้รับยกเว้นอากรตามภาค 4 การให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน สินค้าที่มีการจัดระเบียบนำเข้า-ส่งออก. ม.ป.ท.: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- วัชรินทร์ พลพันธุ์. (2549). การประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย. (2550). การปฏิรูปโครงสร้างและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- ศิริวรรณ รัตนสังข์. (2550). ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc>
- สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์. (ม.ป.ป.). การปรับเพิ่ม *de minimis* สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์: ข้อท้าทายและข้อเสนอแนะ. สืบค้นจาก http://brussels.customs.go.th/data_files/f11e45ca76076b6e58404585a96177a4.pdf
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). e-Commerce ไทย ยุคหลัง COVID-19. สืบค้นจาก <https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Perspective-on-Future-of-e-Commerce.aspx>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2562). รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2561 (ฉบับปรับปรุง). สืบค้นจาก <https://www.eta.or.th/th/UsefulResource/documents-for-download/รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย-ป-2.aspx>
- อนัญญา นำสินหลาก. (2548). การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย. สืบค้นจาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/78241/78241.pdf

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

